

ctore praesides, sub tutelam Apostolicae Sedis excipimus. Per praesentis igitur privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque praedia, quaecumque possessiones idem coenobium in praesenti ix indictione legitime possidet, quaecumque in futurum concessione Pontificum, liberalitate principum, oblatione fidelium, vel aliis iustis modis poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant. Dецernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eidem (1) monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, vel iuste datas suis usibus vindicare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum substantiatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Neapolitani antistitis canonica reverentia; cui tamen monasterium ipsum gravare omnino non liceat, nec exactiones inferre, aut consuetudines aliquas, quae fratrum quieti noceant, irrogare. Si quis igitur in futurum archiepiscopus, aut episcopus, imperator aut rex, dux aut princeps, magister militum, comes, vicecomes, iudex, castaldus, aut ecclesiastica quaelibet saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiacet. Cunctis autem eidem monasterio iusta servantibus sit pax D. N. I. C., quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen.

† EGO PASCHALIS catholicae Ecclesiae episcopus.

(1) Lege *idem*. (R. T.)

Datum Albae per manum Iohannis sanctae Romanae Ecclesiae diac. card. ac bibliothecarii, III id. aprilis, indict. ix, incarnationis dominicae anno MCXVI, pontificatus autem domni Paschalis II Papae anno XVII.

Dat. die 11 aprilis anno Domini 1116, pontif. anno XVII.

GELASIUS II

PAPA CLXI.

Anno aerae Christi comm. MCXVIII.

Gelasius secundus, natione Campanus, ex patre Crescentio, antea dictus Ioannes Caietanus, primum monachus Cassinensis, mox S. R. E. diaconus cardinalis tit. S. Mariae in Cosmedin, electus in Romanum Pontificem die 25 ianuarii 1118, consecratus die 10 martii eiusdem anni. Sedit in pontificatu annum I, dies IV (1), imperantibus, in Oriente Alexio Comneno, et Calo Ioanne, patri Alexio successore: in Occidente vero Henrico IV imperatoribus; obiit Cluniaci die 29 ianuarii sequentis anni. Corpus eius honorabiliter intra limen Cluniacensis coenobii requiescit in pace. Vacavit sedes dies IV (2).

Schisma vigesimum quintum in Ecclesia.

Henricus imperator, statim die post electionem Gelasii PP. quadragesimo quarto (3) Mauricium Bracarensem episcopum, qui Burdinus vulgo dicitur, anno praeterito a Paschali II in concilio Beneventi excommunicatum, in matris Ecclesiae gremium ingressit: ab eoque in praemium

(1) Ab electionis die computandos, ut cum catalogis ac chronicis consentiamus. Si vero tempus pontificatus Gelasiani a consecrationis die, prout mos et inceptus a nobis ordo exigit, statuere velimus, Petro Pictaviensi, qui huius Pontificis epitaphium elaboravit, assentiendum est, qui illum vita functum asserit, cum pontificatus viz ageret primum Pastor venerabilis annum. (2) Inclusis extremis. (3) Sic fatetur Gelasius in epistola ad Ecclesiam Gallicanam, quam refert Baronius hoc anno 1118.

schismatis imperator iterum consecratus est postridie kalendas iunii. Mauricius Gregorii nomen accepit in pseudopontificatu: iterato anathemate percussus est, primo ab eodem Gelasio in synodo Capuana, mox a Callisto II successore in Remensi, a quo pariter, anno 1120, Sutrii captus, Romamque perductus, ad monasterium Sanctae Trinitatis, quod Cavae dicitur, delegatus est (1). Inde duos post annos extractus in Ianula, quae arx est in rupe imminente civitati Sancti Germani, custodiae mancipatus est. Hinc eum deduxit Honorius II, anno 1124, ut in arcem Fumonis duceretur, ubi mortuus.

I.

Oldegario Barchionensi episcopo, ad Tarraconensem Ecclesiam translato, archiepiscopatus et ius metropolitum confirmatur, palliumque conceditur (2).

SUMMARIUM

Exordium a Tarraconensis Ecclesiae dignitate desumptum. — Oldegario Barcinonensis Ecclesiae confirmatur: — Adicitur ei dioecesis Dertosana, donec proprium habendi episcopum capax efficiatur. — Ius metropolitum conceditur; et pallium. — Pallii usus et significatio. — Adhortatio ad Oldegarium. — Gelasii PP. subscriptio.

Gelasius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Oldegario Barchionen. episcopo salutem et apostolicam benedictionem.

Tarraconensis civitatis Ecclesiae (3) insignem olim fuisse metropolim, et scripturarum veterum, et divisionum provincialium monumenta declarant: ad cuius profecto restitutionem praedecessores nostri plurimum laborasse noscuntur; unde etiam temporibus nostris Berengario Ausonensi episcopo a praedecessore nostro

(1) Falcone Beneventano teste. (2) Ex Archiv. Regali Barcinonae a Rebullosa editum transcripsit Bollandus Act. Sanctorum mensis martii die VI, cap. III Vitae S. Oldegarii. (3) Lege *Ecclesiam*. (R. T.)

sanctae memoriae Urbano Papa pallium datum fuit. Et nos ergo ad eiusdem civitatis restaurationem penitus intendentes, te, carissime frater Oldegario, Barchionen. episcopum, ipsius Ecclesiae antistitem constituimus, et pallium ipsum tibi ex Apostolicae Sedis liberalitate concedimus; ea nimirum provisione, et ea fiducia, ut pro data tibi a Domino facultate, civitatem ipsam et Ecclesiam studeas omnimodo ad Domini Dei nostri honorem et gloriam restaurare. Sane Dertosam, si divina clementia populo christiano reddiderit, in suburbanam parochiam metropoli Tarraconensi concedimus, donec, praestante Deo, Tarraconensis Ecclesia robor status sui recipiat; mox Dertosa ipsa proprium pastorem obtineat. Porro Tarraconensem civitatem cum terminis suis, sicut ab illustri Barchionensium comite Raymundo, per manus tuas Tarraconensi Ecclesiae tradita, et scripti sui libertate (1) firmata est, praesentis decreti pagina tibi tuisque successoribus, eiusdem sedis metropolitanis, in perpetuum confirmamus. Tibi ergo, tuisque legitimis successoribus in eadem cathedra constituendis, et per te Tarraconensi Ecclesiae refirmamus ipsam Tarraconensem provinciam; ut in ea debeatis deinceps et suffraganeos episcopos ordinare, et concilia secundum formam canonicam celebrare, et omnia iuxta metropolitanam curiam largiente Domino providere; salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate ac reverentia.

Pallii vero usum fraternitas tua infra Ecclesiam tantum ad sacra missarum solemnias se noverit obtinere, his videlicet diebus, Nativitate Domini, Circumcisione, Epiphania, Coena Domini, Sabbato Sancto, Resurrectione Domini, Ascensione, Pentecoste, in solemnitatibus Beatae Dei Genitricis Virginis Mariae, in natalitiis B. Ioannis Baptistae atque apostolorum omnium, in festivitate B. Theclae et B. Fructuosi martyris, in consecrationibus

(1) Fortasse liberalitate.

Oldegario Barcinonensis Ecclesiae confirmatur.

Adicitur ei dioecesis Dertosana, donec proprium habendi episcopum capax efficiatur.

Ius metropolitum conceditur; et pallium.

Pallii usus et significatio.

Bonaque omnia confirmantur;

Addito immunitatis decreto a quacumque perturbatione.

PP. subscriptio.

ecclesiarum et episcoporum, seu ordinationibus clericorum, et anniversarii tui die, cuius nimirum pallii, volumus, te per omnia genium vendicare: huius siquidem indumenti honor humilitas atque iustitia est. Tota ergo mente fraternitas tua se exhibere festinet in proximis (1) humilem; in adversis, si quando eveniunt, cum iustitia erectum: nullius unquam faciem contra veritatem suscipiens: nullius unquam faciem pro veritate loquentis praemens: infirmis compatiens: benevolentibus congaudens, aliena damna tua deputans: vitiis pie saeviens: in fovendis virtutibus animas auditorum demulcens: in ira iudicium sine ira tenens: in tranquillitate severitatis iustae censuram non deserens. Haec est, frater carissime, pallii accepti dignitas; quam si sollicite servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis. Sancta Trinitas fraternitatem tuam per tempora longa conservet incolumem.

EGO GELASIUS Ecclesiae catholicae episcopus.

Signum manus meae.

DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Ego Crescentius Sabinensis episcopus etc. (4).

Caietae per manum Chrysogoni S. R. E. cardinalis, XII kal. aprilis, indictione XI, anno dominicae incarnationis MCXVIII, pontificatus autem domni Gelasii Papae II, anno I.

Dat. die 21 martii anno Domini 1118, pontif. anno I.

(1) Forte *prosperis*. (R. T.)

(2) Addendi sunt: *Sennes archiep. Capuanus. Lambertus Hostiensis episcopus.*

Petrus Portuensis episcopus.

Hugo cardinalis presbyter tit. Ss. duodecim Apostolorum.

Petrus cardinalis presbyter tit. Sanctae Susannae: a Rebullosa, nescimus, an a Bollandi, omissi. Bollandus quidem restituit in notis ad caput tertium Vitae S. Oldegarii. Rebullosam non vidimus.

II.

Bona omnia, ad Cluniacense monasterium spectantia, pacifice semper et quiete sub iure eiusdem monasterii fore, declaratur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmantur bona omnia ad Cluniacense monasterium spectantia. — Bona haec ab omni perturbatione libera declarantur. — Gelasii PP. subscriptio.

Gelasius episcopus servus servorum Dei, charissimo fratri Pontio Cluniacensi abbati, salutem et apostolicam benedictionem.

Cluniacensis monasterii prudens religio et religiosa prudentia, et ante nostra et nostris temporibus, Romanam Ecclesiam maxime sibi fecit obnoxiam. Sed praeter illud commune dilectionis debitum, personae tuae sinceritas mihi semper amabilis, semper optabilis, charitatis nostrae viscera plenis, ut nosti, finibus ampliavit. Idcirco petitionibus tuis, illis praecipue, quae ad monasterii nostri quietem et salutem spectant, nequaquam duximus obviandum. Per praesentis igitur decreti paginam, secundum postulationem fraternitatis tuae, praecipimus, atque statuimus, ut quicquid possessionis, ad Cluniacense monasterium pertinentis, reverendissimae memoriae praedecessor tuus Hugo in die mortis suae per authenticam Romanorum Pontificum concessionem, quiete, ac sine calumnia possidebat, tu quoque, tuique successores, quiete ac sine calumnia possideatis. Ea etiam, quae post tuam provectionem Cluniacensi monasterio, vel per tuam, vel per fratrum tuorum industriam, legitime acquisita sunt, firma, quieta et integra conservanda censemus. Volumus enim Cluniacense monasterium, auctore Deo, in quiete perpetua et tranquillitate persistere; ut a saecularibus tumultibus, liberi omnipo-

(1) Ex Chartario Cluniac. edidit Mart. Marrier Bibl. Cluniac. col. 872.

Exordium

Confirmantur bona omnia ad Cluniacense monasterium spectantia.

Bona haec ab omni perturbatione libera declarantur.

tentis Dei servitiis vacare quietius valeatis.

EGO GELASIUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Signum manus meae.

DOMINUS IN LOCO SANCTO SUO.

Datum Capuae II idus aprilis, per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardinalis, anno dominicae incarn. MCXVIII, indict. XI, pontificatus autem domni Gelasii secundi Papae, anno I.

Dat. die 12 aprilis anno Domini 1118.

III.

Privilegium pro monasterio Sanctae Sophiae Capuanae dioecesis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Facultas ducendi aquam ex fluvio Caloris. — Confirmatur concambium. — Gelasii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Gelasius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Bernardo abbati monasterii S. Sophiae, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Religiosa loca temporibus nostris propter peccata communia multis videmus angustiis et tribulationibus angustari. Ea propter opportunum duximus, eorumdem locorum necessitatibus, secundum datam divinitus facultatem, Apostolicae Sedis gratia benignius subvenire. Tuis ergo, dilecte in Christo fili, abbas Bernarde, petitionibus annuentes, concedimus, ut deinceps tibi tuisque successoribus liceat, de fluvio Caloris aquam, perceptum beneficium vestrum accipere, et pro duobus molendinis, vel aliis monasterii utilitatibus per terram vestram usque in eundem fluvium Caloris deducere. Si autem oportuerit, licentiam habeatis accipiendi eandem aquam supra, vel infra praediis, tum aedificium, quantum videlicet terra vestra et aqua est. Quod si necessitate urgente, pro eodem

(1) Ex Commentariis Constantini Caietani ad vitam Gelasii PP. per Pandulphum Pisanum, Rer. Ital. Script. tom. III, pag. 590.

aquaeductu de terra viae inferioris, quae iuxta est, acceperis, tantundem de terra ex parte altera restaurentis (1). Sane concambium, quod in loco ipso de interiacenti terrae (2) fecistis, ratum habemus. EGO GELASIUS Ecclesiae catholicae episc. ss.

Signum manus meae:

DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Ego Petrus Portuensis episcopus consensi, et ss.

Ego Ugo cardinalis presbyter tituli Apostolorum consensi, et ss.

Ego Petrus cardinalis presb. tituli S. Susannae ss.

Datum Capuae per manum Chrysogoni sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, XIV kal. maii, indictione XI, anno dominicae incarnationis MCXVIII, pontificatus autem domni Gelasii II Papae anno I.

Dat. die 18 aprilis anno Domini 1118, pontif. anno I.

IV.

Gualterii Ravennatis archiepiscopi electionem, post schisma eiuratum a Ravennatibus, confirmat, eique pallium cum aliis iuribus concedit (3).

SUMMARIUM

Exordium ab eiurato schismate desumptum. — Restitutio Ecclesiae Ravennatis in pristinam dignitatem. — Ecclesiae eidem antea subiectae; cum omnimoda iurisdictione restituuntur ei. — Conceditur pallium Gualtero archiepiscopo. — Adhortatio ad Gualterum. — Gelasii PP. subscriptio.

Gelasius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Gualtero Ravennatium archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Unitati divinae Trinitatis gratiae agendae sunt, quae per suae Caritatis Spiritum divisa coniungit, et multos in se animos unum facit. Ecclesia siquidem Ravennatium per multa iam tempora ab Apostolicae Sedis unitate discissa, multas eidem

(1) Forsitan *restituatis*. (2) Forte *terra*. (R. T.) (3) Ex Concil. tom. XII, col. 1242.

Confirmatur concambium.

Gelasii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Exordium ab eiurato schismate desumptum.

Sedi Apostolicae persecutiones intulit, et Ecclesiis multis perversi schismatis fomitem ministravit. Qua propter ad eius nequitiam deprimendam, subiectarum ei Ecclesiarum quasdam sibi Apostolica Sedes assumpsit, ut vel sic eam ad humilitatis et unitatis tramitem revocaret. Sed cum tandem Divinae Maiestati placitum fuit, eandem Ravennatum Ecclesiam, misericordiae suae gratia, ad unitatem et obedientiam matris suae Romanae Ecclesiae revocavit. Iniquitatem namque suam illius filii recognoscentes, delicta patrum corrigere probaverunt: ut qui praeteritis temporibus per tyrannidem regiam praesules, regibus placentes, accipiebant: nunc demum secundum canonicas sanctiones episcopum Deo placentem, eligerent; et schismate abdicato, in catholicae congregationis gremium repedarent. Te siquidem, reverendissime frater Gualtere, a disciplina fratrum regularium violenter assumptum, pro religionis ac sapientiae praerogativa in beati Appollinaris cathedra communi voto ac desiderio posuerunt, et in Apostolicae Sedis obedientiam unanimiter redierunt. Unde nos, divinae Trinitatis unitati gratias agentes, personam tuam pro iure nostrae Ecclesiae ad episcopale ministerium cooperante Domino consecrantes, tibi, et per te Ravennatum Ecclesiae, dignitatem omnem, quam ante illius divisionis tempora per Romanam Ecclesiam possederat, restituimus; et per praesentem privilegii paginam, salvo in omnibus iure atque auctoritate Sedis Apostolicae, concedimus tibi, tuisque successoribus, in eiusdem Sedis Apostolicae fide atque obedientia permanentibus, episcopatus Emiliae Provinciae, id est Placentiae, Parmae, Regii, Mutinae, Bononiae, Ferrariae, Adriae, Comacii, Imolae, Faventiae, Fori Livii, Fori Pompilii, Bobii, Caesena, Fioclae. Confirmamus etiam vobis ducatum Ravennae, et monasteria Sancti Adalberti, et Sancti Hilarii Galliata, seu caetera monasteria, et possessiones, per authentica privilegia ab

antecessoribus nostris, et a catholicis regibus tradita. Pomposiani quoque monasterii curam religioni tuae, salvo Ecclesiae nostrae iure, committimus: ut regulari disciplina per tuam industriam, largiente Domino, reformetur. Praeterea fraternitati tuae pallium, pontificalis videlicet officii plenitudinem, liberaliter concedimus: quo fraternitas tua, secundum Ecclesiae tuae morem ex Apostolicae Sedis concessione permissum, se noverit induendum: cuius a inimicum (1) pallii volumus te per omnia genium vindicare. Huius siquidem indumenti honor, humilitas atque iustitia est. Tota ergo mente fraternitas vestra se exhibere festinet in prosperis humilem, et in adversis, si quando eveniunt, cum iustitia erectum: amicam bonis, perversis contrariam: nullius unquam faciem pro veritate loquentem praemens: tum operibus iuxta virtutem constantiae insistens, tum insistere etiam supra virtutem cupiens: infirmis compatiens: bene valentibus congaudens: de alienis tamquam de propriis exultans gaudiis: in vitiis corrigendis pie saeviens: in fovendis virtutibus auditorum animum demulcens: in ira iudicium sine ira tenens: in tranquillitate autem severitatis iustae censuram non deserens. Haec est, frater carissime, pallii accepti dignitas, quam si sollicite servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis.

Ego GELASIUS Ecclesiae catholicae episcopus. *Signum manus meae Gelasii.*

DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Datum Romae per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardinalis, kal. (2) septembris, indictione duodecima, anno dominicae incarnationis MCXIX, pontificatus autem domni Gelasii II Papae, anno I.

Dat. die 1 septembris anno Domini 1118, pontif. anno I.

(1) Labbeus legendum esse putat: *ovius amictu pallii*, etc. (2) Perperam hic kalendis septembris, qua die elapsae iam duodecimae tertiadecima successerat indictio, quae hoc anno 1118, qui Pisano more in 1119 secedit, in cursu esse coepit; legendum potius iuxta Rubeum, VII idus augusti.

Conceditur pallium Gualtero archiepiscopo.

Adhortatio ad Gualterum.

Gelasii PP. subscriptio.

V.

Confirmatio maternitatis Ecclesiae Lucanae, cui nonnulla ad id spectantia conceduntur privilegia (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmatur dignitas matricis Ecclesiae Lucanae. — Priores et clerici sine consensu episcopi et priorum Ecclesiae matricis non eligendi: caeteraque privilegia matricis Ecclesiae propria. — Libertas exactionis decimarum, aliorumque onerum. — Canonici dignitate, vel praebenda ab episcopo non privandi sine Capituli consensu. — Confirmatur privilegium a Paschali PP. concessum. — Solitae clausulae. — Gelasii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Gelasius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Benedicto archidiacono, Uberto archipresbytero, Rainiero Primicerio, Mauro cantori Lucanae Ecclesiae, eorumque fratribus tam praesentibus, quam futuris, in perpetuum.

Exordium.

Confirmatur dignitas matricis Ecclesiae Lucanae.

Charitatis bonum est proprium, aliena damna propria deputare, et alienis tamquam propriis gaudere profectibus. Ea propter petitiones vestras clementer admittimus, et vobis antiquas Ecclesiae matricis consuetudines confirmamus; ut videlicet unctiones infirmorum, et sepulturae civitatis propriae, ad matricem Ecclesiam pertinentes, et officium, et participatio beneficii funerum, ad alias Ecclesias pertinentium, vobis nulla clericorum calliditate, aut laicorum quorumlibet, subtrahantur. Electiones priorum, et collocationes clericorum in aliena Ecclesia infra urbem vel extra in suburbiis, sine consensu episcopi, et priorum, qui loco positi nominantur, matricis Ecclesiae non fiant. Nec laicorum violentia in aliquam Ecclesiarum ulla priorum aut clericorum fiat electio. Et nulla Ecclesiarum episcopatus vestri praeter eorum consensum alicui subiiciatur Ecclesiae. Neque publica et maiora negotia aliqua sibi Ecclesia-

Priores et clerici sine consensu episcopi et priorum Ecclesiae matricis non eligendi: caeteraque privilegia matricis Ecclesiae propria.

(1) Ex Commentariis Constantini Caietani ad Vitam Gelasii PP. per Pandulphum Pisanum, Rer. Ital. Script. tom. III, pag. 408.

rum, ipsis invitis, arripiat, aut publicas poenitentias tribuat: nec sententias, et interdictum matricis Ecclesiae temptet infringere. Nulla etiam vestri episcopatus persona sine consensu episcopi, vel priorum, qui loco positi nominantur, matricis Ecclesiae excommunicetur: et quod ab episcopo ligatum fuerit, a nemine irritum duci temptetur. Sane civitatis vestrae clerici, et qui in suburbiis sunt, solitas obedientias, videlicet in Letaniis, in processionibus communibus, in festivitibus, et stationibus maioris Ecclesiae eidem impendant Ecclesiae, ut vobiscum adsint. Porro in quintae feriae nocte ante Pascha, nulla Ecclesia, secundum morem vestrae Ecclesiae, campanas sonet: neque in Sabbato Sancto cereum benedicat; sed ad baptismum praedicti clerici, prout consuetum est, veniant. Nulla praeterea Ecclesiarum missas solemnes celebret in festivitate Beati Martini, et S. Reguli, et in secunda feria Paschae, et in processionibus Quadragesimae, donec stationis solvantur conventus. Nullus etiam clericorum officium vivorum, aut mortuorum, ad matricem Ecclesiam pertineans, facere vel celebrare praesumat. Ad haec adicientes statuimus, ut decimae matricis Ecclesiae ab his, qui tribuunt, non fraudentur. Et nulla eas clericalis persona surripiat, aut diminuat. Nulli etiam episcopo liceat aliquem matricis Ecclesiae canonicum officio, seu beneficio, sine canonico privare iudicio. Sane charitativa illa ciborum beneficia, quae ab episcopis vestris (sive praesentes, sive absentes fuerint) in solemnioribus festis consuevistis accipere, vobis vestrisque posteris rata praecipimus et illibata servari. In his omnibus praedecessoris nostri sanctae memoriae Paschalis Papae privilegium confirmamus, et stabilitate perpetua corroboramus. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non

Libertas exactionis decimarum, aliorumque onerum

Canonici dignitate, vel praebenda ab episcopo non privandi sine Capituli consensu

Confirmatur privilegium a Paschali PP. concessum

Solitae clausulae

Restitutio Ecclesiae Ravennatis in pristinam dignitatem.

Ecclesiae eidem antea subiectae: cum omnimoda indictione restituantur ei.

satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem iusta conventui isti servantibus sit pax D. N. I. C. quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Gelasii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Ego GELASIUS catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

Signum manus meae.

DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Ego Deus-dedit cardinalis presbyter tituli Sancti Laurentii in Damaso subscripsi.

Ego Petrus cardinalis tituli Sanctae Susannae subscripsi.

Ego Guido cardinalis presbyter tituli S. Balbinae subscripsi.

Ego Petrus diaconus cardinalis Ss. Cosmae et Damiani subscripsi.

Ego Petrus diaconus cardinalis S. Adriani subscripsi.

Datum Pisis per manum Chrysogoni sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, idibus septembris, indictione XII, anno dominicae incarnationis MCVIII, pontificatus autem domini Gelasii II Papae anno 1.

Dat. die 13 septembris anno Domini 1118, pontif. anno 1.

VI.

Confirmatio iurium omnium et privilegiorum canonicorum regularium Lucensis Ecclesiae S. Frigidiani (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmantur libertates omnes a Paschali PP. concessae. — Item exemptio a quocumque gravamine. — Libertas faciendi sacras processiones quocumque tem-

(1) Ex Commentariis Constantini Caietani ad Vitam Gelasii PP. per Pandulphum Pisanum, Rer. Ital. Script. tom. III, pag. 403.

pore. — Parochianos S. Frigidiani, nisi ob publicum crimen excommunicari non posse, nec sepeliri absque canonicorum licentia. — Solitae clausulae. — Gelasii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Gelasius episcopus servus servorum Dei, dilectis in Christo filiis, Attoni praeposito, et eius fratribus, in B. Frigidiani ecclesia regularem vitam professis, eiusque successoribus in eadem religione permansuris, in perpetuum.

Docente nos apostolo Paulo, cognoscimus, quia ubi Spiritus Domini, ibi libertas (a). Quia igitur Domini Spiritum in vobis habitare credimus, ex ipsorum operum exhibitione confidimus; libertatem vobis, quae a praedecessore nostro sanctae memoriae Paschali Papa collata est, nos auxiliante Domino confirmamus; et quae ab eo vobis per privilegii paginam concessa sunt, nos quoque praesentis decreti auctoritate concedimus, et rata atque stabilia permanere censemus: salva, sicut ab eo constitutum est, Lucani episcopi reverentia. Praeterea canonicas consuetudines observandi, vobis auctoritatem tribuimus, ad susceptae religionis augmentum. Neque ullum gravamen vobis inferri permittimus ex privilegio, quod a nobis Beati Martini canonici pro antiquis Ecclesiae suae consuetudinibus acceperunt. Regularibus enim congregationibus nihil illa praeiudicant. Nulla quietem vestram processionum, aut litaniarum perturbet indictio, nisi quae ante Ascensionem Domini totius concursu civitatis publice fiunt. Parochianos vestros, nisi forte publico crimine teneantur, nullus invitis vobis excommunicare, aut ad poenitentiam praesumat admittere, sicut in suprafati praedecessoris nostri epistola continetur. Neque ulli capellanorum liceat sine consensu vestro, mortuos vestrae parochiae sepelire; sed vos eos infirmos, sicut consuevistis, ungatis, et mortuos praeter alicuius infestationem sepeliatis. Chrisma, Oleum infirmorum, quae vestra ex antiqua consuetudine suscipit Ecclesia, maioris Ecclesiae clerici,

(a) Corinth. II, 3.

Exordium.

Confirmantur libertates omnes a Paschali PP. concessae.

Item exemptio a quocumque gravamine.

Libertas faciendi sacras processiones quocumque tempore.

Parochianos S. Frigidiani, nisi ob publicum crimen excommunicari non posse, nec sepeliri absque canonicorum licentia.

hac vobis occasione non auferant: neque clericos vestros ordinari prohibeant, ut per Dei gratiam quiete et pacifice conversantes, professionis vestrae propositum plenius observare possitis. Si qua sane ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Gelasii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Ego GELASIUS, Ecclesiae catholicae episc. ss.

Signum manus meae.

DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Ego Lambertus, Ostinensis episcopus.

Ego Deus-dedit presbyter cardinalis Sancti Laurentii in Damaso.

Ego Guido, presbyter cardinalis tituli S. Balbinae.

Ego Petrus diaconus cardinalis Ss. Cosmae et Damiani.

Ego Petrus, diaconus cardinalis Sancti Adriani.

Ego Amicus, subdiaconus cardinalis, et abbas Sancti Laurentii foris muros.

Datum Pisis per manum Chrysogoni sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis, VI kal. octobris, indictione XII, anno dominicae incarnationis MCXIX, pontificatus autem domini Gelasii II Papae anno 1.

Dat. die 26 septembris anno Domini 1119 (1), Gelasii PP., 1.

(1) Quod Cocquelines addit inferius num. VIII, hic et in propio repetendum. Si enim Gelasius obiit, ut supra dictum est, IV kal. februarias anni 1119, dare nequivit privilegium VI kal. et calendis octobris quum iam diem obiisset supremum. (R. T.)

Bull. Rom. Vol. II.

37

VII.

Confirmatio monasterii S. Mamiliani, positi in Monte Christi, bonorumque omnium ad illud pertinentium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmantur bona omnia ad monasterium spectantia. — Decretum perpetuae immunitatis ab omni perturbatione, molestia, etc. — Item ut abbas a solis monachis eligatur. — Alia privilegia. — Solitae clausulae. — Gelasii PP. subscriptio.

Gelasius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Henrico abbati monasterii Sancti Mamiliani, quod in Monte Christi situm est, tuisque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Nos qui disponente Domino ad S. Sedis servitium promotos agnoscimus (2), ut eius filios, auxilium implorantes, tueri ac protegere, prout Deus dederit, debeamus: proinde nos, dilecte in Christo fili Henrice abbas, tuis petitionibus annuentes, Beati Mamiliani in Monte Christi monasterium, cui ductore Deo presides, Apostolicae Sedis protectione munimus. Statuimus enim, ne insulam vestram nullus, neque cum bestiis, vel cum aliquo machinamento perturbet, et universa, quae in proxima XII indictione in Corsica, vel in Sardinia, in Plumbino, vel Elba, vel alibi, vestrum monasterium possidet, queta vobis et integra conserventur: in quibus ex propriis nominibus duximus adnotanda, in Sardinia ecclesiam Sanctae Mariae de Scala, Haeliae Sancti Gregorii, et Sancti Mamiliani de Simassi cum pertinentiis earum: in Corsica monasterium Sancti Stephani de Venaco, monasterium Sanctae Mariae de Maiaia, ecclesiam Sancti Pellegrini, et ecclesiam sancti Pauli de Conca cum pertinentiis suis; quaecumque etiam in futurum, annuente Deo, iuste poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, et illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli hominum liceat idem monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere,

Confirmantur bona omnia ad monasterium spectantia.

Decretum perpetuae immunitatis ab omni perturbatione, molestia, etc.

(1) Ex autographo edidit Ughellius Ital. Sac. tom. III, vol. 379. (2) Forsitan agnoscamur. (R. T.)

Item ut abbas a
solis monachis
eligatur.

Alia privilegia

Solidae elan-
sular

Gelasii PP. sub-
scriptio

minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Obeunte te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorumque quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam providerint eligendum; sepulturam quoque eiusdem monasterii, et cellarum eius, liberam esse decernimus, ut eorum, qui illic sepeliri deliberaverint, devotioni et extremæ voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat. Decimas vero vestrarum terrarum, quas ubilibet habetis; sine ulla episcoporum, vel episcopaliū ministrorum actione, quietam (1) vobis manere concedimus. Sane laicos, seu clericos saeculariter viventes, ad conversionem suscipere nullius contradictio vos inhibeat. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo-examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem monasterio iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego Gelasius Ecclesiae catholicae episcopus subscripsi.

Signum manus meae.

DEUS IN LOCO SANCTO SVO.

Datum Pisis per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardinalis, kal. octobris, indict. xii, anno dominicae incarnationis

(1) Forsitan quietas. (R. T.)

MCXIX (1), pontificatus autem domini Gelasii secundi Papae anno I.

Dat. die 1 octobris anno Domini 1118, pontif. anno I.

VIII.

Prohibitio, ne professi in Ecclesia Sanctae Mariae Fontis Ebraldi recipiantur ab abbatibus aut prioribus aliorum monasteriorum (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Facti expositio. — Prohibitio iam in titulo supra notata. (R. T.)

Gelasius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis abbatibus et prioribus monasteriorum, salutem et apostolicam benedictionem.

Memores esse debetis, quod Dominus in Evangelio dicit: Quaecumque vultis ut faciant vobis homines, eadem et vos facite illis (a): audivimus siquidem, quod quidam vestrum professos ecclesiae Sanctae Mariae de Fonte Ebraldi suscipiant, ubi per Domini gratiam ex longo iam tempore maxima religionis observantia custodita est: per quam nimirum benignitatem religionis et professionis vincula resolvuntur. Per praesentia igitur scripta universitati vestrae praecipimus, ne deinceps professos eiusdem suscipiatis Ecclesiae; sed in loco ipso ad honorem Dei, et suarum animarum salutem professionis suae custodiant sponsonem. Datum apud Magalonam duodecimo kal. decembris (3).

Dat. die 20 novembris anno Domini 1118, pontif. anno I.

(1) Vide supra numero antecedenti. (R. T.) (2) Erut. ex archiv. Vatic. (3) Hoc anno Magalonam venit Gelasius, unde secessit, postquam habita aliquorum dierum Pisis mora, mare iterum introivit, et portum S. Aegidii attigit: ut ait Paulus Pisanus, Gelasii familiaris, eiusque vitae scriptor; in eo portu fuisse Gelasium die 7 novembris huius anni constat ex privilegio ibidem dato, quo Bernardo Toletano archiepiscopo et successoribus, totius Hispaniae primatum confirmavit. In fine enim (fragmentum recitat Baronius in addendis et corrigendis ad annum 1118) legitur: Datum apud S. Aegidium per manum Chrysogoni etc. vii idus novembris, indict. xii, anno dominicae incarnationis MCXIX computo Pisano, quod respondet anno 1118. (a) Matth. vii, 12. (R. T.)

Exordium.

Facti expositio

Prohibitio iam
in titulo supra
notata.

IX.

Concessio indulgentiae militantibus pro recuperatione Ecclesiae Caesar-Augustanae, vel aliquid donantibus pro eiusdem reparatione (1).

SUMMARIUM

Gelasius ad Caesaraugustanos scribit. — Indulgentiam eis impertitur, qui vel periculis se obiciunt pro Caesaraugustana Ecclesia, vel ei opibus subveniunt.

Gelasius episcopus servus servorum Dei exercitui Christianorum, civitatem Caesaraugustanam obsidenti, et omnibus catholicae fidei cultoribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Literas devotionis vestrae inspeximus; compositioni, quam pro Caesar-Augustano electo ad Sedem Apostolicam (2) duxistis, favorem libenter accomodavimus. Eundem ergo electum nostris, tamquam beati Petri manibus, largiente Domino, consecratum remittentes ad vos, benedictionem vobis apostolicae visitationis impendimus: aequam omnipotentis Dei misericordiam implorantes, ut per sanctorum preces et merita, opus suum ad honorem suum, et Ecclesiae suae dilatationem, vos faciat operari. Et quoniam et vos ipsos, et vestra extremis obicere periculis decrevistis, si quis vestrum accepta de peccatis suis poenitentia in expeditione hac mortuus fuerit, nos cum sanctorum meritis, et totius catholicae Ecclesiae precibus, a suorum vinculis peccatorum absolvimus. Caeterum, qui pro eodem Domini servitio, vel laborant vel laboraverint, et qui praefatae urbis Ecclesiae, a Sarracenis et Moabitibus dirutae, unde reficiatur, et clericis ibi Deo famulantibus, unde pascantur, aliquid donant, vel donaverint, secundum laborum suorum et beneficiorum

(1) Edidit Baronius anno 1118. (2) Lege decretis.

suorum, Ecclesiae impensorum, quantitatem, ad episcoporum arbitrium, in quorum parochiis degunt, poenitentiarum suarum remissionem et indulgentiam consequantur.

Data Alesti, quarto idus decembris, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 10 decembris anno Domini 1118, pontif. anno I.

X.

Confirmatio bonorum omnium, privilegiorum ac immunitatum monasterii Cluniacensis, cuius abbati dalmaticas et sandaliorum usus conceditur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Bona omnia Cluniacensi monasterio confirmantur, nec non omnes abbatiae. — Dalmaticae et sandaliorum usus praeterea conceditur abbati. — Omnes libertates denique illi eiusque successoribus confirmantur. — Observantia decreti huius. — Gelasii PP. subscriptio.

Gelasius episcopus servus servorum Dei, charissime in Christo fratri Petro Cluniacensi abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Ignem semper in altari ardere (a), legale praeceptum est: Quem sacerdos, qui patri iure successerat, soppoita lignorum strue, ne deficeret, enutrit. Hoc iam diu in cordibus nostris sacerdos verus aeterni Patris filius conservavit: quia et priusquam te in abbatis officium, et me in pontificatus ministerium provexisset, corda nostra dilectionis igne succendit, et charitatem in nobis mutuam custodivit, et post susceptas ordinationes

(1) Edidit Marrier Bibliotheca Cluniac. pag. 1829 (a) Levit. vi, 12. (R. T.)

Exordium.

Bona omnia
Cluniacensi mo-
nasterio confir-
mantur, nec
non omnes ab-
batiae.

amplificavit. Unde nos in his, quae pro Cluniacensis monasterii salute et quiete postulas, dulcedini tuae abnuere, indignum duximus: ipsa etiam eiusdem loci veneranda religio, et praedecessorum tuorum vita venerabilis, nos ad haec efficienda compellunt. Pro tua igitur et fratrum tuorum petitione, universa, quae praedecessor tuus felicitis memoriae Hugo abbas in die obitus sui ita quiete atque pacifice possidebat, ut nullum inde canonicum iudicium recusaret, tibi, et Cluniacensi monasterio imposterum quiete atque pacifice habenda et possidenda statuimus. Illam etiam a vobis calumniam Apostolicae Sedis patrocinio removemus, qua episcopi pro controversiis, quae inter vos et ipsos frequenter emergunt, innocentes homines parochiarumstrarum, et altercationum expertes, interdictis suis vehementer affligunt. Sane et abbatias, quas praedecessores nostri Apostolicae Sedis Pontifices praedecessoribus tuis deliberatione provida per sua privilegia commiserunt, nos quoque strenuitati tuae, ac successoribus tuis in eadem religionis observantia, et dilectione Sedis Apostolicae permansuris, ordinandas committimus, ut per industriam vestram religionis status in eis, auxiliante Domino, conservetur: videlicet, in episcopatu Lemovicensi abbatiam S. Martialis: in Engolismensi abbatiam S. Eparchi: in Sanctonensi abbatiam S. Ioannis de Angeriaco: in civitate Pictavensi abbatiam, quae dicitur Monasterium Novum: in episcopatu Tolosano abbatiam Lesatensem: in Caturcensi abbatiam Moysiensem, et Figiacensem: in Nemausensi abbatiam S. Egidii: in pago Arvernensi, abbatiam Maudiacensem, Tiernensem et Menatensem:

in episcopatu Augustodunensi abbatiam Vizeliacensem: in civitate Antissiodorensi abbatiam S. Germani: in episcopatu Cameracensi abbatiam Unicurtis: in Rothomagensi abbatiam, quae dicitur Pontesia: in Tarvannensi abbatiam S. Bertini et S. Wlmari: in Italia abbatiam S. Benedicti supra Padum. Ea vero, quae temporibus nostris per vestram vel fratrum vestrorum sollicitudinem legitime acquisita sunt, quita vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant. Praeterea super illum dalmaticae, sive sandaliorum usum, quem personae tuae praedecessor noster sanctae memoriae Paschalis Papa nostra potissimum intercessionem concessit, hoc tibi singulariter amplioris dilectionis speculum indulgemus, ut quotiens missas solemnes, vel in populo celebraveris, usu eorumdem insignium potiaris. Ad haec, quicquid libertatis, quicquid tuitionis a praedecessoribus nostris concessum est, nos quoque vobis vestrisque successoribus praesentis decreti pagina roboramus. Si quis igitur, decreti huius tenore cognito, temere, quod absit, contraire tentaverit, apostolicae indignationis ultione plectatur, nisi praesumptionem suam digna satisfactione correxerit.

Ego GELASIUS Ecclesiae catholicae episcopus ss.

Signum manus meae.

DEUS IN LOCO SANCTO SUO.

Datum Avinioni per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardin. xvii kal. ian., indict. xii, dominicae incarn., anno mxcix, pontificatus autem domni Gelasii secundi Papae anno i.

Dat. die 16 decembris anno Domini 1119 (1), pontif. anno i.

(1) Anno, ut supra, 1118, qui, computo Pisano, respondet anno 1119. (a. r.)

Dalmaticae et sandaliorum usus praeterea conceditur abbatibus.

Omnes libertates denique illi eiusque successoribus confirmantur.

Observantia decreti huius.

Gelasii PP. subscriptio.

CALLISTUS II

PAPA CLXII

Anno aerae Christi comm. MCXIX.

Guido, Willelmi Magni Burgundiae comitis filius, antea Viennensis archiepiscopus, S. R. E. cardinalis, et Paschalis II per Gallias legatus apostolicus, electus est in Romanum Pontificem die prima februarii anni 1119, ac post dies octo Viennae consecratus. Sedit in pontificatu annos v, mens. x, dies xii (1), imperantibus in Oriente Calo Ioanne, in Occidente Henrico IV imp. Fecit ordinationem per mensem decembrem; diaconos, presbyteros et episcopos plurimos creavit, quos per diversa loca distribuit (2). Obiit die 13 decembris anno 1124, et sepultus est Laterani iuxta dominum Paschalem (3). Vacavit Sedes dies vii (4).

I.

Monasterii Trenorciensis bona omnia confirmantur, et cum caeteris privilegiis monachis abbatem de gremio eligendi conceditur facultas (5).

SUMMARIUM

Exordium. — Bona quae monasterio confirmantur. — Decretum immunitatis ab omni vi vel molestia. — Ecclesia S. Valeriani ab omni spiritali et temporali episcopi iure libera declaratur. — Abbas a monachis eligendus, et a Romano Pontifice vel eius legato consecrandus. — Calixti PP. subscriptio.

(1) Sic legitur in quarto et sexto ex Codicibus, Criticae Baronianae praepositis, exclusa tamen obitus die, quam includunt Martinus Polonus et auctor Magni Chronici Belgici, Callisto tribuentes ultra annos v et menses x, dies xii. (2) Exscripsit Baronius ex quodam Vaticano Codice. (3) Inquit Pandulphus Pisanus in vita Callisti. (4) Includit obitus Callisti die. (5) Ex authographo edit Chiffletius, Historia Trenorc.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Franconi Trenorciensi abbati, eiusque successoribus regulariter promovendis, in perpetuum.

Iustis votis assensum praebere, iustisque petitionibus aures accommodare nos convenit, qui, licet indigni, iustitiae praecones, in excelsa apostolorum Petri et Pauli specula positi Domino disponente conspiciuntur. Idecirco petitionibus tuis clementius annuentes, Trenorciensi coenobio, cui Deo auctore praesides, ad exemplar praedecessoris nostri sanctae memoriae Paschalis Papae, praesidium apostolicae protectionis impendimus: et loca illa, quae vel antecessorum tuorum, vel tuae strenuitatis industria aut rationabiliter adquisivit, aut legitime recuperavit, vel antiquorum principum seu episcoporum liberalitate eidem coenobio concessa sunt, praesentis decreti pagina vobis vestrisque successoribus confirmamus. In episcopatu videlicet Claremontensi monasterium Sancti Porciani, cum ecclesiis de Besson, de Quintiniaco, de Polines, de Celsiaco, de Travallio, de Fellinia, de Monte Aureo, de Sustris, de Charel, de Liriniaco, de Martiliaco, de Monfanc, de Boiaco, de Barbariaco, de Vernei, de Villena, de Lupiaco, de Paredo, de Brialis, de Vetinnas, de Voroz, de Sancto Lupo: ecclesias de Besiaco, de Nuilliaco, de Capelz, de Branciaco, de Floriaco, cum cappella de Cavarocca: ecclesiam de Salviliis de Libiaco: ecclesiam Sancti Nicolai, et ecclesiam de Vernolio: in Cabillonensi, Pristiaco, Aguliaco, ecclesiam de Baldeas, ecclesiam Sancti Andreae, Lambras, Manciacum, ecclesiam de villa Ginniaco, de Ver, ecclesiam Sancti Andreae de Bulgiano, Vassiacum, Briennam, Juveniacum, ecclesiam Sancti Iacobi de Grassiaco, Sancti Benigni, ecclesiam de Cabrosio, ecclesiam de Cavannis, Bisiaco, ecclesiam Sanctae Mariae de Soliniaco, Sancti Martini de Butella, ecclesiam Sancti Andreae, quae vulgo vocatur Pannos, ecclesiam de

Exordium

Bona quae monasterio confirmantur.

Monte Raculfo, ecclesiam de Sasiriaco, ecclesiam de Peroiaco, capellam de Castro Corgenon, ecclesiam Sancti Lidii, quae vulgo vocatur Olivae, Lovincum, Silviniacum: in Marticonensi, Ulchisiriacum, Villare, Plotos, Belniacum, ecclesiam de Lidonziacum, cellam Sancti Romani, Sancti Mauricii, Sancti Symphoriani, Sanctae Mariae de Cappella Reverias, Sancti Petri de Romaniscas, ecclesiam de Aziaco, de Fisiano, Sancti Iuliani de Lonciaco, Sancti Vitalis de Lenna: in Bituricensi, ecclesiam de Sociaco: in Augustudemensi, ecclesiam de Pariniaco cum cappella, ecclesiam de Petrafta, cum cappella Sancti Iusti: in Namnetensi, monasterium Sancti Philiberti, ecclesiam de Machicol, Sancti Martini de Paciaco, Sancti Liminii, ecclesiam de Limoziveria, Sancti Columbani, ecclesias de Carcoiaco, ecclesias de Mores, mansiones de Legiaco, de Tolvei, ecclesias de Monasteriis: in Pictavensi, Herum insulam, ecclesias de Bello-Videre, cum cimiterio, cellam Sanctae Mariae Lauduni, ecclesiam Sancti Nicolai, Sancti Petri, ecclesias de Basilicis Sanctae Crucis, ecclesias de Berniziaco, de Aziaco, Maciacum, Taziacum, ecclesiam de Madernas, ecclesias de Bernazai, de Monte Sancti Leodegarii, de Estivalibus: in Turonensi, Pontiacum, Verniolum, Corcoriacum: in Andegavensi, cellam Cunaldi cum appenditiis, ecclesias de Doadi Castri, Sancti Dionysii, Sancti Petri, Sancti Iohannis, Sancti Leodegarii, ecclesiam Sancti Laurentii, villam Landrum, Terentiacum, ecclesias de Varinas, Sanctae Mariae de Taenays cum cappella: in Genevensi, ecclesiam de Perois: in Anciensis, monasterium Sancti Philiberti, ecclesiam Sancti Petri de Salitas, Sancti Felicis de Landons, Sanctae Mariae de Pratalias, Sancti Martini Cocornensis, cappellam Sancti Philiberti, Sancti Cyriaci, Sancti Mauricii Amblavensis, Sancti Vincentii, cappellam in castro Syroi, Sanctae Mariae de Bosac, cappellam de castro Rocos, Sancti Iuliani, Caspiniaci,

cappellam de castro Mercolio, ecclesiam Sancti Quinti: in Diensi, ecclesiam de castro Grainan, Sancti Romani, ecclesiam de Torrites: in Tricastrinensi, ecclesiam de Valle Nimphis, Sancti Martini, Sanctae Mariae, Sancti Petri, Sancti Romani, cappellam Sancti Michaelis de Gaba, ecclesiam de Eleemosyna Sanctae Mariae de Grainan: in Aurasicensi, ecclesiam de Dosera, Sanctae Mariae, Sancti Benedicti, Sancti Christophori, Sancti Saturnini. In Vasionensi, ecclesiam Sancti Germani, Sancti Petri de Falco, Sanctae Mariae de Purpureas: in Viennensi, cellam Sanctae Agnetis de Mota, Sancti Martini de Aziaco cum cimiterio, Sancti Verani de Rivas, ecclesiam de Fai, Sancti Iohannis de Castro Miron, ecclesiam de Villanova, cappellam Sancti Michaelis de Albon, ecclesiam Sancti Saturnini cum parochia, cellam Sancti Philiberti de Minniaco, ecclesiam Sancti Romani, Sancti Andreæ, ecclesiam Sancti Ferreoli: in episcopatu Bisuntino, Sancti Cornelii, Sancti Desiderii, ecclesiam de Arzon. Quaecumque praeterea in futurum, largiente Deo, iuste poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum substantiatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Ad haec adiicimus, ut idem locus, in quo beati Valeriani martyris, et sancti Philiberti confessoris corpora requiescunt, ab omni iugo saecularis potestatis liber in perpetuum conservetur. Nec episcopo liceat cuiuscumque dioecesis eundem locum, excommunicationis, vel absolutionis, vel cuiuslibet dispositionis occasionibus perturbare: aut cruces, seu quaslibet exactiones novas burgo et caeteris monasterii possessionibus irrogare. Missas quoque in eodem monasterio publicas

Decretum immunitatis ab omni vi vel molestia.

Ecclesia S. Valeriani ab omni spirituali et temporali episcopii iure libera declaratur.

celebrari, vel stationem ab episcopo, praeter abbatis et fratrum voluntatem fieri, prohibemus. Caetera etiam, quae per reverendae memoriae Iohannis, et praedicti domini Paschalis II Pontificum privilegium Trenorciensi monasterio confirmata sunt, confirmamus. Praeterea, pro reverentia beatae Mariae semper Virginis, cuius nomine locus vester insignis est, in Annunciatione Domini Salvatoris nostri, hymnum angelicum inter missarum solemnias, abbati vel fratribus pronunciare concedimus. Obeunte te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullius ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praeponeatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam elegerint, ab Apostolicae Sedis episcopo, vel eius legato, propter difficultatem itineris, consecrandum. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

In symbolo:

FIRMAMENTUM EST DOMINUS

TIMENTIBUS EUM.

Datum apud Celsinlaniam, per manum Chrysogoni, S. R. E. diaconi cardinalis, ac bibliothecarii, vi idus maii, indictio-

ne xii, dom. incarnationis anno mcxx (1), pontificatus autem domni Calixti secundi Papae anno 1.

Dat. die 10 maii anno Domini 1119, pontif. anno 1.

II.

Canonici S. Stephani et S. Ioannis Bisuntinae civitatis a iuramentis per eos factis liberi et soluti declarantur (2).

SUMMARIUM

Series facti. — Canonici utriusque Ecclesiae a iuramentis soluti a Lugdunensi archiepiscopo. — Huiusmodi absolutionem Pontifex confirmat, iuramentaque irrita omnino declarat. — Bona denique utrique Ecclesiae confirmat. — Solitae clausulae. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Bisuntinae Ecclesiae S. Ioannis Evangelistae canonicis, salutem et apostolicam benedictionem.

Inter vestram, et B. Stephani ecclesiam quaedam possessionum unitas per confratrem nostrum Humbaldum Lugdunensem archiepiscopum facta est, quae grave admodum iusseri videbatur utrique Ecclesiae detrimentum: nec omnino sine animarum periculo, quae inde facta fuerant, iuramenta poterant conservari. Quae supradictus frater noster, una cum archiepiscopo vestro Anserico diligenter nostra etiam commonitione perspicuens, utriusque partis iuramenta, ex reservata

(1) Dionysiano quidem computo: Calixtus enim II electus et consecratus mense februarii anni 1119 aerae communis, mense maio anni 1120, ab anno pontificatus sui primo iam excesserat, ne illud advertamus, annum 1120 aerae eiusdem, indictione tertiadecima, non duodecima fuisse enumeratum. Verum enim vero, qua ratione bullae, sive privilegia a Chiffletio relata, tantummodo in recepta ab aliis enumeratione differant, nescimus omnino; putamus tamen argui hinc satis non posse horum monumentorum suspicionem; nihil enim habent, quod methodum illius aevi propriam non sapiat, unum hoc si excipias. (2) Ex Chiffletii Historia Trenoriana.

Abbas a monachis eligendus, et a Romano Pontifice vel eius legato consecrandus.

Calixti PP. subscriptio.

Series facti

III.

Cella Sanctae Mariae de Gordiano Ananiensi monasterio adiudicatur adversus Arelatensem archiepiscopum et monachos Casae Dei (1).

SUMMARIUM

Series controversiae. — Haec fuit a Paschali PP. cognita et examinata. — Cella monachis Ananiensibus adiudicata. — A monachis Casae Dei appellatum ad Calixtum PP. — Ab eoque eisdem silentium super huiusmodi controversia impositum. — Hinc reclamatum ab archiepiscopo Arelatensi: propositumque a Calixto iudicium apud Montepessulanum. — Dataque favore archiepiscopi sententia, decretum, ut utraque pars Tolosam ad Concilium conveniret. — Rationes ibidem allatae coram Patribus, ab iisdem separatim cognitae. — Cella Ananiensibus monachis adiudicata de communi consensu. — Huiusmodi sententia a Pontifice confirmatur; — Caeteraque bona ad monasterium Ananiense spectantia eidem roborantur. — Solitae clausulae. — Calixti PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones, et caeterorum episcoporum et abbatum, qui concilio interfuerunt.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Poncio Anianensis monasterii abbati, salutem et apostolicam benedictionem.

Super cella S. M. de Gordiano iamdiu apud Sedem Apostolicam facta quaestio invenitur. Siquidem Domini nostri sanctae memoriae Paschalis Papae temporibus, et vos vestro, et monachi Casae Dei suo eam vindicare monasterio saepius tentaverunt. Post multas autem querimonias, cum praedictus Dominus allegationes vestras diligentius constituto tempore audivisset, veritate tandem sagaciter indagata, cellam ipsam monasterio vestro adiudicavit, et in quaestione illa monachis Casae Dei perpetui silentii taciturnitatem indixit, sicut in diffinitionis eius scripto plenius continetur. Caeterum fratres illi, etsi ex tunc toto eiusdem Domini

(1) Ex Concilio Tolosano a Calixto II PP. celebrato, anno 1119.

Series controversiae.

Haec fuit a Paschali PP. cognita et examinata.

Cella monachis Ananiensibus adiudicata.

Canonici utriusque Ecclesiae a iuramentis soluti a Lugdunensi archiepiscopo.

Huiusmodi absolutionem Pontifex confirmat, iuramentaque irrita omnino declarat.

Bona denique utrique Ecclesiae confirmat.

Solitae clausulae.

Calixti PP. subscriptio.

A monachis Casae Dei appellatum ad Calixtum PP.

Ab eoque eisdem silentium super huiusmodi controversia impositum.

Hinc reclamatum ab archiepiscopo Arelatensi: propositumque a Calixto iudicium apud Montepessulanum.

Dataque favore archiepiscopi sententia, decretum, ut utraque pars Tolosam ad Concilium conveniret.

Rationes ibidem allatae coram Patribus, ab iisdem separatim cognitae.

tempore quievisse visi sunt, ante nos tamen apud Clarum-Montem eandem querimoniam renovarunt, asserentes, se in iudicio praegravatos, eo quod ipsorum iustitia non ad plenum fuit inquisita. Nos, ut nulla eis adversus Apostolicam Sedem clamoris relinqueretur occasio, eorum scripta et rationes perscrutati sumus: et nihil roboris, nihil in eis momenti repicientes, fratribus ipsis desistere ab hac deinceps inquietatione praecepimus.

Hoc frater noster Ato Arelatensis archiepiscopus audiens, et ipse clamare coepit, dicens: Arelatensem Ecclesiam iniuste suis possessionibus spoliata, quoniam praedicta cella de Gordanicis cum rebus suis ad ius Arelatensis Ecclesiae pertinebat, et per eam monachi Casae Dei locum illum sub censu annuo detinuerant. Cumque id frequentius inculcaret, ne aliquam ei videremur inferre iniuriam, diem agendaе causae apud Montepessulanum statuimus, ubi pars utraque conveniens, suas protulit rationes. Quibus sufficienter inspectis, ex fratrum nostrorum sententia iudicatum est, archiepiscopum debere super eadem Ecclesia revestiri, si Arelatensem Ecclesiam locum illum ante Domini nostri iudicium possedissee, idoneis testibus comprobaret. Iudicio itaque adimpleto, mox ei restituta est possessio, salvo nimirum Anianensis monasterii iure, si quod esset. Tunc etiam terminus constitutus est, in quo de proprietatis iure apud Tolosam in utriusque partis praesentia tractaretur. In ipso ergo concilio quaestio mota est. Et quidem Anianenses monachi cellam illam per Lodoici imperatoris, Caroli Magni imperatoris filii et filii eius Caroli regis, scripta et largitiones, Anianensi monasterio vendicabant. Archiepiscopus vero, se Lodoici, filii Bosonis regis Viennae, chirographo tuebatur. Causa itaque aliquandiu coram omnibus ventilata, nos fratribus nostris Cononi Praenestino, et Lamberto Ostiensi, episcopis et cardinalibus, Besoni (1) Sanctae

(1) Lege Bosoni. (n. r.)

Bull. Rom. Vol. II.

Anastasiae, Deus-dedit Sancti Laurentii in Damaso, et Iohannis Sancti Chrysogoni, presbyteris: et diaconibus, Petro Sanctorum Cosmae et Damiani, Gregorio Sancti Angeli, et Chrysogono Sancti Nicolai de Carcere: et archiepiscopis Odegario Tarraconensi, et Bernardo Auxiensis, et item episcopis Raimundo Barbastrensi, Guidoni Lascurrensi, Galtero Magalonensi, et Goloni Leonensi, et abbatibus Arduino Sancti Savini, et Amico Sancti Laurentii foras muros, praecepimus, ut in partes secederent, et controversiam ipsam iudicio canonico definirent. Egressi de concilio fratres inter se diutius contulerunt. Novissime discussis utrimque rationibus, et chartarum monumentis saepius revolutis, huiusmodi sententiam in concilii audientia ediderunt: donationis scripta, quae Arelatensi Ecclesiae a praedicto rege Ludovico Bosonis filio, post Ludovici imperatoris, Magni Caroli filii, et filii eius Caroli regis confirmationes, de cella de Gordanicis collata sunt, robur nullum obtinere; quod enim Deo semel oblatum fuerat ab aliis, ulterius aliis non potuit erogari. Hoc etiam ex abundanti additum est, ut Anianenses monachi trium idoneorum testium assertionem probarent, Anianense monasterium cellam de Gordanicis per triginta annorum spatium sine interruptione legitima possedissee, antequam eam monachi Casae Dei, per quos Arelatensis Ecclesia in possessionem intraverat, obtinerent. Et sic locus idem in iure deinceps ac possessione Anianensis monasterii permaneret.

Hanc profecto sententiam toti concilio placere, a fratribus nostris archiepiscopis, episcopis, abbatibus, acclamatum est. Confestim Anianenses in medium tres senes monachos protulerunt, qui tactis sacrosanctis Evangeliiis firmaverunt, Anianenses monachos cellam de Gordanicis per triginta annorum spatium sine interruptione legitima possedissee, antequam eam Casae Dei monachi obtinerent.

Cella Ananiensibus monachis adiudicata de communi consensu.

Huiusmodi sententia a Pontifice confirmatur;

Prolatam igitur a fratribus supra nominatis de iam saepedicta cella sententiam, et totius assensu concilii approbatam, nos auctore Deo assertionis nostrae munimine confirmamus: et Anianensi monasterio super ea in posterum inferri calumnias, auctoritate Sedis Apostolicae penitus prohibemus.

Caeteraque bona ad monasterium Anianense spectantia eidem roborantur.

Quaecumque praeterea Anianense monasterium per authentica praedecessorum nostrorum Iohannis, Nicolai, Alexandri, Urbani, Paschalis Pontificum Romanorum, privilegia possidet, tibi tuisque successoribus in perpetuum confirmamus. Idem enim locus specialiter sub beati Petri iure ac protectione consistit.

Praedictam cellam de Gordanicis Arelatensis archiepiscopus in manu nostra, per virgam quam gestabat, in conspectu totius concilii refutavit (1). Nos vero eam tibi, fili in Christo carissime Ponti, et per te Anianensi monasterio, per eandem virgam protinus restituentes, tam Arelatensi Ecclesiae, quam et monasterio Casae Dei, perpetuum super eadem cella silentium sub anathematis obligatione indiximus; et instrumenta chartarum ab archiepiscopo et monachis Casae Dei vobis reddi praecipimus: ne illorum occasione aliquis denuo querimoniae scrupulus oriatur. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat.

Cunctis autem eidem loco sua servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant et apud districtum Iudicem

(1) Forsitan recusavit.

(R. T.)

praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego CALIXTUS, catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Cono Praenestinus episcopus.

Oldegarius Tarraconensis Ecclesiae dispensator, S. Raimundi Barbastrensis episcopi (1).

Ego archiepiscopus Bernardus Ausciensis, ss.

Ego Lambertus Ostiensis episcopus.

Richardus Narbonensis archiepiscopus.

Ego Petrus cardinalis Sanctorum Cosmae et Damiani.

Ego Boso, tituli Sanctae Anastasiae presbyter cardinalis.

Ego Ato Arelatensis episcopus.

Ego Gregorius diaconus cardinalis Sancti Angeli.

Ego Deus-dedit, tituli Sancti Laurentii in Damaso presbyter cardinalis.

Ego Fulco Aquensis archiepiscopus, ss.

Ego Gualterius Magalonensis episcopus.

Ego Iohannes, presbyter cardinalis tituli Sancti Chrysogoni, huic iudicio interfui, et subscripsi.

Ego Amicus abbas Sancti Laurentii foris muros.

Ego Arduinus abbas Sancti Savini.

Datum Telosae (2) per manum Chrysogoni S. R. E. cardinalis ac bibliothecarii, idibus iulii, indictione XII, dominicae incarnationis anno MCXIX, pontificatus autem domni Calixti II Papae anno 1.

Dat. die 15 iulii anno Domini 1119, pontif. anno 1.

IV.

Vindocinense monasterium, cui privilegia omnia, et praecipue totale dominium in Ecclesia S. Prisciae confirmantur, soli Apostolicae Sedi subiectum declaratur (3).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium Vindocinense a Goffrido Andegaven. comite constructum, sub Apostolicae Sedis defensione recipitur;

(1) Lege episcopus. (2) Lege Tolosae. (R. T.)

(3) Ex notis Sirmondi ad Goffridum.

Calixti PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones, et caeterorum episcoporum et abbatum, qui concilio interfuerunt.

liberumque ab omni alia subiectione declaratur. — Confirmatur eidem Ecclesiae S. Priscae; — In qua nec eiusdem Sedis legatus ius aliquod exercere posse declaratur. — Census annuus ab eodem monasterio Lateranensi palatio persolvendus. — Solitae clausulae confirmantes praesens privilegium. — Callisti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Goffrido Vindocinensis monasterii abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Cum universis Ecclesiae sanctae filiis Apostolicae Sedis auctoritate ac benevolentia debitores existimamus (1); illis tamen locis, atque personis, quae specialius atque familiarius Romanae adhaerent Ecclesiae, propensiori nos convenit caritatis studio imminere. Quamobrem, carissime in Christo fili Goffride abbas, tuis petitionibus non immerito annuendum censuimus: ut Vindocinense monasterium, cui Deo auctore praesides; quod videlicet ab ipsis fundatoribus Goffrido Andegavensi comite, et Agnete Pictavensi comitissa, Sedi Apostolicae oblatum est, ad praedecessorum nostrorum sanctae memoriae Alexandri, Urbani, Paschalis, Romanorum Pontificum exemplar, Apostolicae Sedis privilegio muniremus. Sicut ergo iidem fundatores devoverunt, et in eorum chirographo continetur, sub Apostolicae Sedis defensione ac romana libertate, ab omni conditione aliarum personarum absolutum semper et liberum idem monasterium permanere sancimus. Ita videlicet, ut inter Romanum Pontificem, et te tuosque successores, nulla cuiuscumque dignitatis vel ordinis persona sit, media habeatur. Nec ipse Vindocinensis abbas ad concilium ire, ubi Papae persona non aderit, ullatenus cogatur. Porro ecclesiam B. Priscae, in monte Aventino sitam, cum universis pertinentiis suis, praedicti domini nostri Alexandri Papae concessione praedecessores tui longo tempore possedissemus noscuntur, tibi tuisque successoribus cum omni di-

(1) Lege existamus.

gnitate, quae ad eandem Ecclesiam pertinet, confirmamus: Sancti Spiritus iudicio decernentes, ut nulla deinceps ecclesiastica saecularisve persona, praedictam B. Priscae ecclesiam, seu Ecclesiae dignitatem, tibi tuisque successoribus qualibet astutia vel occasione auferre praesumat. Quod si forte contigerit, Romanae legatum Ecclesiae praedictum Vindocinense monasterium visitare, caritative ibi suscipiatur, et ei iuxta loci possibilitatem diligenter, quae corpori fuerint necessaria, ministrentur. Porro legatus ipse in eodem loco nihil per se disponere vel corrigere audeat, neque occasione legationis rectorem loci vel fratres molestare praesumat. Sed si quid forte corrigendum cognoverit, Papae notificare licebit. Si quis autem adversus locum illum pro aliquibus rebus causari voluerit, nullatenus abbas vel fratres ei respondeant, antequam Romanum Pontificem consulant: quia quod sine nostro vel successorum nostrorum iudicio distractum vel diffinitum fuerit, irritum erit. Sane ad indicium perceptae huius a Romana Ecclesia libertatis, duodecim solidos monetae vestrae patriae quotannis Lateranensi palatio persolvetis. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego CALIXTUS, catholicae Ecclesiae episcopus, ss.

Confirmatur eidem Ecclesiae S. Priscae;

In qua nec eiusdem Sedis legatus ius aliquod exercere posse declaratur.

Census annuus ab eodem monasterio Lateranensi palatio persolvendus.

Solitae clausulae confirmantes praesens privilegium.

Callisti PP. subscriptio.

Datum Parisiis per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii, viii idus octobris, indict. xiii, dominicae incarnationis anno mxcix, pontificatus autem domni Calixti II Papae anno 1 (1).

Dat. die 8 octobris anno Domini 1119, pontif. anno 1.

V.

Confirmatio capitulorum, a monachis Cisterciensibus factorum, ad observantiam regulae S. Benedicti (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmantur capitula. — Illud praecipue confirmatur ne quis abbas monachos Cistercienses sine regulari commendatione excipiat. — Solitae clausulae. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, carissimis in Christo filiis Stephano venerabili Cisterciensis monasterii abbati, et eius fratribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Ad hoc in Apostolicae Sedis regimen, Domino disponente, promoti conspicimur, ut ipso praestante religionem augere, et quae recta, atque ad salutem animarum statuta sunt, nostri debeamus auctoritate officii stabilire. Idcirco, filii in Christo carissimi, petitioni vestrae caritate debita impertimur assensum, et religioni vestrae paterno congratulantes affectu, Dei operi, quod coepistis, manum nostrae confirmationis apponimus. Siquidem consensu et deliberatione communi abbatum et fratrum monasteriorum vestrorum, et episcoporum, in quorum parochiis eadem monasteria continentur, quaedam de observatione regulae beati Benedicti, et de aliis nonnullis,

Confirmantur capitula.

(1) Hoc privilegium interpolationis et subreptionis accusatur a Launoio, Inquis. Vindoc. cap. 28. Sed auctoris huius ingenium acre et ad infirmandas pontificias concessionem intentum cui non notum? Nescimus an illi posthabenda sit Mabillonii auctoritas quamvis in causa propria scribentis. (2) Ex Baronii Annal. ad annum 1119.

quae ordini vestro et loco necessaria videbantur, capitula statuistis: quae nimirum ad maiorem monasterii quietem, et religionis observantiam, auctoritate Sedis Apostolicae petitis confirmari. Nos ergo vestro in Domino profectui congaudentes, capitula illa et constitutiones auctoritate apostolica confirmamus, et omnia in perpetuum rata permanere decernimus. Illud nominatim omnimodo prohibentes, ne abbatum aliquis monachos vestros sine regulari commendatione suscipiat. Si qua igitur ecclesiastica saecularisve persona nostrae confirmationi, et constitutioni vestrae temeritate aliqua obviare praesumpserit, tamquam religionis et quietis monasticae perturbatrix, auctoritate beatorum Petri et Pauli, et nostra, donec satisfaciatur, excommunicationis gladio feriatur. Qui vero conservator extiterit, omnipotentis Dei et apostolorum eius benedictionem et gratiam consequatur. Interdicimus autem, ne quis conversos laicos professos vestros ad habitandum suscipiat.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus confirmavi et subscripsi.

Datum Sodoloci per manum Chrysogoni sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis ac bibliothecarii, decimo kalendas ianuarii, indictione xii, incarnationis dominicae millesimo centesimo decimonono, pontificatus autem domini Calixti secundi Papae, anno primo.

Dat. die 23 decembris anno Domini 1119, anno 1.

VI.

Confirmatio bonorum omnium, consuetudinum et iurium Trenorciensis monasterii (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Bona omnia Trenorciensibus monachis confirmantur. — Decretum omnimodae libertatis a cuiuscumque personae

(1) Ex Chiffletii Historia Trenorciensi. — D. Coquelines putat legendum esse: Ecclesiae S. Ioannis Evangelistae Bisuntinae.

Illud praecipue confirmatur ne quis abbas monachos Cistercienses sine regulari commendatione excipiat.

Solitae clausulae.

Calixti PP. subscriptio.

molestia. — Confirmantur quoque consuetudines Ecclesiae S. Stephani favore eorundem monachorum. — Aliae decimae seu consuetudines et iura approbantur. — Solitae clausulae. — Callisti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis canonicis Bisuntinae Ecclesiae Sancti Ioannis Evangelistae, tam praesentibus quam futuris, in perpetuum.

Exordium.

Bona omnia Trenorciensibus monachis confirmantur.

Sicut iniusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Quamobrem, charissimi in Christo filii, petitioni vestrae clementer annuimus, et tam vos quam vestra omnia protectione Sedis Apostolicae munientes, quae in praesentiarum legitime possidere debere videmini, vobis vestrisque successoribus in perpetuum confirmamus; videlicet domos vestras, quae sunt infra exterius claustrum, ecclesiam Sancti Iohannis Baptistae iuxta Nigram portam cum decimis et appenditiis suis: claustrum, sub curias episcopi situm: tertiam partem Bisuntinae monetae; itaut nemo de terra S. Iohannis eam alibi transferre, vel ipsius monetae examina facienda, inferius a cappella Sancti Quintini transmutare praesumat: molendina de Batent, molendinum in Ripa, et aliud in Curvata, quod ab Hugone fratre nostro felicitis memoriae Bisuntino archiepiscopo, et mansum in Alfo, et modium vini in Maiorra villa pro anniversario eius collatum est: ecclesiam Sancti Petri infra urbem, ex domo Hugonis archiepiscopi de Montefalconis: ecclesiam Sanctae Mariae Magdalene, ad thesaurum vestrum pertinentem: archidiaconatum unum de Voga, ex dono praedicti Hugonis: potestatem Poliaci, et in eadem villa ecclesiam Sancti Albini cum omnibus appendiciis suis: villam Sancti Viti cum ecclesia et appendiciis: in Marciano ecclesiam Sancti Martini cum decimis et appendiciis, mansos quinque, et villam Saliniaci cum ecclesia et omnibus appenditiis, villam Cussiacum, cum villa Roma-

nella, et cum ecclesia et appendiciis, ecclesiam Sancti Mauricii in Gradico cum decimis et appendiciis suis: in villa Aymestez, in Bruciaco et Averniaco quidquid collatum est pro Lentaldo comite: in Salinis ecclesiam Sancti Mauricii cum decimis et appendiciis suis, et medietatem ecclesiae Sanctae Mariae, et cappellam Sancti Petri: in eadem villa caldariam unam et dimidiam ad sal conficiendum: in villa Pontiliaco ecclesiam Sancti Mauricii cum decimis et appendiciis suis: in villa Cuiniaco ecclesiam Sancti Valerii cum decimis et pertinentiis suis, quae ad thesaurum vestrum respiravit: capellam S. Genulfi cum appendiciis suis de villa Taloniaco: ecclesiam de Sancei cum appendiciis suis: ecclesiam S. Benigni de Pont cum appendiciis suis: ecclesias de Donna-Maria, de Ansengens, de Malengis, de Lavens, de Lavenchez, de Sarmagis, de Tarva, de Cavamiey et de Vincella cum appendiciis earum: alodium Stephani de Montmerel, in quo ecclesia de Loya-Nova sita est. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum substantatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Porro thesaurum vestrae Ecclesiae, nisi forte pro redemptione captivorum, vel famis necessitate, aut emptione terrarum, ab aliquo distrahi prohibemus. Sane vestris archipresbyteris et archidiaconis interdicimus, ut Ecclesias vestras, et earum presbyteros, seu clericos, praeter archiepiscopi et totius capituli vestri commune consilium, interdictionis sententiae subdere non praesumant. Praeterea quieti vestrae Ecclesiae propensius intendentes, et eius servare iustitiam cupientes, consuetudines, quas Beati Stephani ecclesia ei ex antiquo debere cognoscitur, et quae continentur in libro qui nuncupatur Regula, confir-

Decretum omnimodae libertatis a cuiuscumque personae molestia.

Confirmantur quoque consuetudines Ecclesiae S. Stephani favore eorundem monachorum.

namus; ut videlicet in Purificatione Sanctae Mariae, canonici S. Stephani ad processionem conveniant, et cereos septuaginta duos exhibeant: in Coena Domini cum candelabris et maiori cruce ad sancti Chrismatis confectionem conveniant: in Sabbato Sancto sex libras cereae ad magnum cereum faciendum praebeant: canonicos quatuor ad legendas quatuor lectiones, et praeter illos presbyterum canonicum ad collectam: ipso die Paschae, brachium beati Stephani cum processione solemniter afferant: in sabbato Pentecostes duos canonicos ad legendas duas lectiones mittant, et praeter illos, presbyterum canonicum ad collectam: in messione et vindemia Poliaci, ceram, quae sufficiat: in festo S. Stephani in augusto, vaccam, vel quatuor solidos, et modium vini: in Ultraïurensi vindemia ceram, quae sufficiat: per totum annum, dum erit vinum in cellario Sancti Iohannis, cubitum unum candelae in unoquoque sero tribuant: si canonici simul coenaverint, candelam in coena, quantum opus fuerit; sin autem, unicuique canonico, qui moratur a Nigra porta usque ad antiquum murum, dimidium pedem candelae: praeposito ulnam unam; decano similiter: in Nativitate Domini sicut in Pascha, brachium Sancti Stephani cum processione solemniter afferant: de toto monte clerici, seu laici decimam parochiae vestrae attribuant; laici tamen omnia iura parochialia ecclesiae Sancti Iohannis Baptistae persolvant: si quando sit placitum Dei, oblatio inter S. Iohannis et S. Stephani canonicos dividatur: cimiterium S. Stephani, cum eleemosyna Casati, utrique Ecclesiae commune permaneat: in receptione tuam (1) regum, quam episcoporum, clerici Sancti Stephani ad ecclesiam vestram cum sericis cappis veniant: in electione Bisuntini archiepiscopi, clerus et populus civitatis, secundum antiquam vestrae Ecclesiae consuetudinem, in capitulo vestro conve-

(1) Lego tam. (R. T.)

niant. Universas etiam consuetudines et tenores, quos a tempore Salinensis Hugonis, archiepiscopi vestri, usque ad tempus iam dicti fratris nostri Hugonis, vestri similiter archiepiscopi, qui in Ierosolymitana peregrinatione defunctus est, vestra Ecclesia tenuit et possedit, ut deinceps integre quieteque teneat et possideat, firmitate perpetua stabilimus. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertioque commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiae iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

Datum Romanis, xv kalendas martii, indictione xiii, incarnationis dominicae anno mxx, pontificatus autem domni Calixti secundi Papae, anno secundo.

Dat. die 15 februarii anno Domini 1120, pontif. anno ii.

VII.

Confirmatio bonorum omnium et privilegiorum monasterii Cluniacensis, cuius abbatibus conceditur ius cudendi monetas (1).

SUMMARIUM

Cluniacense monasterium sub perpetuo iure Sedis Apostolicae. — Pontifices, qui privilegiis illud donarunt. — Limites iurisdictionis monasterii Cluniacensis. — Pri-

(1) Ex Chartario S. Mariae de Gernaio edidit Marrier, Biblioth. Cluniac. col. 373.

Solitae clausulae.

Calixti PP. subscriptio.

Aliae decimae seu consuetudines et iura approbantur.

vilegia quae eidem confirmantur. — Abbatiae eidem subiectae, in quibus non eligendi abbates, nisi habito prius consensu abbatis Cluniacensis. — Omnimoda exemptio a quocumque gravamine etiam decimarum, etc. — In quo ab episcopis locorum dependere debeant monachi vel presbyteri eorum Ecclesiis inservientes. — Ius cudendi monetas. — Solitae clausulae confirmantes praesentem paginam. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, charissimo in Christo filio Pontio Cluniacensi abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Cluniacense monasterium sub perpetuo iure Sedis Apostolicae.

Pontifices, qui privilegiis illud donarunt.

Limites iurisdictionis monasterii Cluniacensis.

Privilegia quae eidem confirmantur.

Religionis monasticae modernis temporibus speculum, et in Galliarum partibus documentum, Beati Petri Cluniacense monasterium ab ipso suae foundationis exordio Sedi Apostolicae in ius proprium est oblatum. Proinde Patres nostri sanctae recordationis Ioannes XI, item Ioannes XII, Agapitus II, Benedictus VI, item Benedictus VII, Leo VII, item Leo IX, Gregorius VI, item Gregorius VII, Alexander II, Stephanus, Victor III, Urbanus II, Paschalis II et Gelasius II, Ecclesiae Romanae Pontifices, locum ipsum singularis dilectionis, ac libertatis praerogativa donarunt, et universa ei pertinentia privilegiorum suorum sanctionibus muniverunt. Statutum est enim, ut omnes Ecclesiae, cimiteria, monachi, et laici universi infra terminos habitantes, qui sunt a rivo de Salnai, et ab ecclesia Rusiaci et Cruce de Lornant, a termino quoque molendini de Tornasach, per villam, quae dicitur Varentia, cum nemore Burseio: a termino etiam, qui dicitur Perois, ad rivum usque de Salnai, sub Apostolicae tantum Sedis iure ac tuitione permaneant. Neque ipsi Cluniacensis loci presbyteri, aut etiam parochiani, ad cuiuslibet, nisi Romani Pontificis et Cluniacensis abbatis cogantur ire synodum vel conventum. Sane pro abbatis, monachorum, seu clericorum, infra praedictos terminos habitantium ordinatione, pro chrismatis confectione, pro sacri olei,

Ecclesiarum, altarium et cimiteriorum consecratione, Cluniacense monasterium, quem maluerit, antistitem convocet. Cluniacenses monachos, vilibet (1) habitantes, nulla omnino persona praeter Romanum Pontificem, et legatum, qui ad hoc missus fuerit, excommunicet et interdicit. Porro si monachus, clericus, aut laicus, sive cuiuslibet ordinis professionisve persona, nisi forte certa de causa excommunicata sit, Cluniacensium claustrorum mansiones elegerit, absque contradictione alicuius suscipiatur, et quae de suo iure attulerit, libere a monasterio habeantur. Altaria, cimiteria, et decimae Cluniacensium monachorum, et quaecumque iuris eorum sunt, a nemine auferantur vel minuantur. De monachis aut monasteriis Cluniacensibus nulli episcoporum, salvo iure canonico, si quod in eis habent, liceat iudicare; sed ab abbate Cluniacensi iustitia requiratur: quam si apud eum invenire nequiverit (2), ad Sedem Apostolicam recurratur. In abbatibus, quae cum suis abbatibus ordinationi Cluniacensis monasterii datae sunt, videlicet S. Martialis Lemovicensis, S. Eparci Engolismensis, monasterii Novi Pictavis, Sancti Iohannis Angeliacensis, monasterii Lesatensis, Moysiensis, Figiacensis, et S. Egidii Hemausensis: in Arvernica, Mausiacensis, Tiernensis, Menacensis: in episcopatu Eduensi, Vizeliacensis: in Antisiodorensi, S. Germani: in Cameracensi, Hunol-Curtis: in Rothomagensi, abbatia apud Pontem Saram: in Tarcurnensi, S. Bertini et S. Wlmari: in Italia, S. Benedicti super Padum, sine Cluniacensis abbatis praecepto nullatenus eligant. Pro altaribus, et ecclesiis, sive decimis vestris, nulli episcoporum facultas sit, gravamen aliquod vobis, aut molestias irrogare; sed sicut eorum promissione quaedam ex parte, quaedam ex integro habuistis, ita et in futurum habeatis. Ecclesiarum vestrarum decimas, quae a laicis

(1) Legendum ubilibet. (R. T.) (2) Forsitan nequiverint. (R. T.)

Abbatiae eidem subiectae, in quibus non eligendi abbates, nisi habito prius consensu abbatis Cluniacensis.

Omnimoda exemptio a quocumque gravamine etiam decimarum, etc.

obtainentur, si secundum Deum eorum potestati subtrahere vestrae religionis reverentia poterit; ad vestram et pauperum gubernationem vobis liceat possidere. Decimas laborum vestrorum, pro quibus tam vos, quam alios monasticae religionis viros inquietare episcopi consueverunt, illorum videlicet, quos dominaturas appellant, qui vestro sumptu a monasteriis, et cellae vestrae clientibus excoluntur, sine omni episcoporum et episcopaliū ministrorum contradictione deinceps quietus habeatis, qui vestra peregrinis fratribus et pauperibus erogatis. Ecclesiae omnes, quae ubilibet posita sunt, seu cappella vestra et cimiteria libera sint et omnis exactionis immunia, praeter consuetam episcopi paratam, et iustitiam in presbyteros, si adversus sui ordinis dignitatem offenderint; liceatque vobis, seu fratribus vestris, in Ecclesiis vestris presbyteros eligere, ita tamen, ut ab episcopis, vel ab episcoporum vicariis animarum curam absque venalitate suscipiant: Quam si committere illi, quod absit, ex pravitate noluerint, tunc presbyteri ex Apostolicae Sedis benignitate officia celebrandi licentiam consequantur. Ecclesiarum vestrarum consecrationes, si dioecesani episcopi gratis noluerint exhibere, a quolibet catholico suscipietis episcopo. Nec cellarum vestrarum, ubilibet positarum, fratres pro qualibet interdictione vel excommunicatione, divinorum officiorum suspensionem patiantur; sed tam monachi ipsi, quam famuli eorum, et qui se professioni monasticae devoverunt, clausis Ecclesiarum ianuis, non admissis dioecesanis, divinae servitutis officia celebrent, et sepulturae officia peragant. Percussuram quoque proprii nummismatis, vel monetae, quandocumque, vel quamdiu vobis placuerit, habeatis. Haec igitur omnia, sicut a nostris praedecessoribus constituta sunt, ita et nos auctoritate apostolica constituimus, et praesentis pri-

vilegii decreto confirmamus. Praeterea, fili in Christo Ponti, quem nos, in Viennensis Ecclesiae positi regimine, nostris per Dei gratiam manibus in abbatem consecravimus, et personam tuam, et locum, cui Deo auctore praesides, totis dilectionis visceribus amplectentes, et quieti vestrae attentius providentes, haec adicienda censuimus, ut abbatiarum vestrarum electis nullus episcoporum, sine commendatitiis Cluniacensis abbatis litteris, consecrationis vel ordinationis manus imponat; alioquin consecrator, et tamquam constitutionis apostolicae praevaricator, graviora subiacere (1) ultioni: et consecrati electio, sive ordinatio, donec Apostolicae Sedi, et eius Cluniacensi monasterio satisfiat, irrita habeatur. Porro presbyteris parochialium ecclesiarum S. Mariae, et S. Oddonis Cluniacensium, eiiciendi, et suscipiendi in Ecclesiam ex antiqua consuetudine poenitentes, et nuptiales chartas faciendi, licentiam indulgemus: prohibentes, tam Matisconensem episcopum, quam et alios super hoc, vel super aliis, quae statuta sunt, vobis molestias irrogare. Si quis igitur ausu temerario, impiaque praesumptione contra Deum, et sanctos eius apostolos, contraque animam suam, hoc nostrae apostolicae auctoritatis privilegium in aliquo infringere tentaverit, incunctanter se nostrae apostolicae maledictionis noverit aculeo transpunctum, nostrae apostolicae excommunicationis telo perfossum, nostri etiam apostolici anathematis gladio transverberatum, nec nisi per dignam satisfactionem saluti pristinae reparandum. Ei vero, qui conservator extiterit, sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatinus, et hic fructum bonae actionis percipiat, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniat. Amen.

(1) Forte legendum *graviori subiaceat*. (R. T.)

In quo ab episcopis locorum dependere debeant monachi vel presbyteri eorum Ecclesiis inservientes.

Ius cudendi monetas.

Solitae clausulae confirmantes praesentem paginam.

Calixti PP. subscriptio.

Ego CALIXTUS catholicae Ecclesiae episc.

Datum Valentiae per manus Chrysgoni S. R. E. diaconi cardinalis, ac bibliothecarii, viii kal. martii, indict. xiii, incarnat. dominicae anno mcxx, pontificatus autem domni Calixti secundi Papae, anno ii.

Dat. die 22 februarii anno Domini 1120, pontif. anno ii.

VIII.

Antiqua Viennensis Ecclesiae privilegia confirmantur (1).

SUMMARIUM

Callistus PP. antea Viennensis episcopus. — Confirmantur privilegia omnia pontificia, imperialia et regia. — Primatus Viennensis Ecclesiae super septem provincias. — Sex aliae civitates eidem subiectae, et Tarrantasiae archiepiscopus tamquam primati. — Aliae ecclesiae et monasteria sub illius iure posita; — Viennensis Ecclesia soli Romano Pontifici, et eius de latere legatis subiecta; — Confirmatio praesentis diplomatis per solitas clausulas. — Callisti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Petro decano, et canonicis sive clericis Viennensis Ecclesiae, tam praesentibus quam futuris, in perpetuum.

Etsi Ecclesiarum omnium cura nobis ex Apostolicae Sedis administratione immineat, Viennensi tamen specialius con-

(1) Ex Bibliotheca Floriac. in historia archiep. Vienn. Gallia Christ., edit. parisiensi anni 1636, tom. I.

Bull. Rom. Vol. II.

39

venit studio providere; ipsa enim primum, disponente Deo, solitudini nostrae commissa est, et ad eius regimen nos episcopalis gratiam consecrationis accepimus. Et communis igitur et singularis dilectionis debito incitati, matrem vestram, filii in Christo carissimi, sanctam Viennensem Ecclesiam diligere, honorare, et beati Petri patrocinio decrevimus confovere. Omnem itaque dignitatem, et munitionem, ac liberalitatem, quam vel per authentica praedecessorum nostrorum Silvestri, Nicolai, Leonis, Gregorii, et caeterorum Romanorum Pontificum privilegia, vel per imperatorum, regum, principum, et caeterorum fidelium largitionem concessa obtinet, nos quoque, auctore Deo, concedimus, et praesentis privilegii pagina confirmamus. Ut videlicet super septem provincias primatum obtineat, super ipsam Viennensem, super Bituriam, Burdigalam, Auxitanam, quae Novem-Populitana dicitur, super Narbonam, Aquensem, et Ebredu-nensem; et in eis Viennensis archiepiscopus Romani Pontificis vices agat, synodales conventus indicat, et negotia ecclesiastica iuste canonicisque definiat. Porro illa sex oppida vel civitates, Gratianopolis videlicet, Valentia, Dia, Alba, Vivarium, Geneva, Maurienna, in eius tanquam in proprii metropolitani obedientia et subiectione permaneant. Tarrantasiensis autem archiepiscopus, licet aliquibus habeatur ex Apostolicae Sedis liberalitate praelatus, Viennensi archiepiscopo tanquam primati suo subiectus obediatur. Sane in Salmoracensi archidiaconia consecrationes, vel ordinationes, et quidquid ad pontificale officium pertinet, Viennensis Ecclesia praeter alicuius inquietationem seu diminutionem habeat. Abbatia quoque Sancti Petri, foris portam Viennae sita, et intra eandem urbem abbatia Sancti Andreae, una monachorum, altera sanctimonialium, abbatia Sancti Teuderii, et abbatia Sanctae Mariae de Bouville, quae praestante Deo, nostris sumptibus, et nostris est fundata labori-

Confirmantur privilegia omnia pontificia, imperialia et regia.

Primatus Viennensis Ecclesiae super septem provincias.

Sex aliae civitates eidem subiectae, et Tarrantasiae archiepiscopus tamquam primati.

Aliae ecclesiae et monasteria sub illius iure posita.

bus, in saepedictae Viennensis Ecclesiae iure ac subiectione persistent. In ipsa etiam Romanensi Ecclesia, quamvis romanae se faciat libertatis, visis tamen praedecessorum nostrorum privilegiis, et imperatorum praeceptis, tam in saecularibus, quam in regularibus clericis et canonicis inibi ordinatis vel ordinandis, Pontifices Viennenses omnem habere discernimus potestatem; similiter in ecclesia Beati Donati et Beati Valerii, et ecclesiae Beati Petri de Campania, et Beatae Mariae de Annonico. Castra praeterea, quae per nos recuperata sunt vel acquisita, scilicet Pompeiacum, Sasserum, et castrum de Malvall, Viennensi Ecclesiae in perpetuum confirmamus. Coemeterium vero, quod dominus praedecessor noster sanctae memoriae Paschalis Papa circa Beati Mauriti ecclesiam consecravit, liberum esse sancimus: ut eorum, qui illic sepeliri deliberaverint, et devotioni, et extremae voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat, salvo nimirum propriae iure parochiae. Ad haec, pro ampliori Viennensis Ecclesiae dilectione, ante Viennensem archiepiscopum per provinciam suam crucem deferri concedimus; et Viennensem Ecclesiam alicui subiacere legato, nisi cardinali, vel alii de Romana provincia, qui a Romani Pontificis latere dirigitur, prohibemus. Porro in Ecclesiis, quas in Viennensi episcopatu post assumptum Apostolicae Sedis ministerium consecravimus, Viennensis archiepiscopus eandem, quam habuerat ante, interdicens ac ordinandi habeat potestatem. Sane intra claustrum ambitum, ubi clericorum mansiones continentur, nullus omnino laicorum deinceps habeat mansionem, aut assultum, vel rapinam facere, seu corporalem cuilibet audeat iniuriam irrogare. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae confirmationis vel concessionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis

honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat; et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini nostri Redemptoris Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiae iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis sentiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Valentiae v kal. martii, indictione decimatertia, incarnationis dominicae anno mcxx, pontificatus autem domini Calixti II Papae anno secundo.

Dat. die 25 februarii anno Domini 1120, pontif. anno II.

IX.

Confirmatio donationum omnium, a Gunnario eiusque uxore factarum Cassinensi monasterio, addito annuo censu Lateranensi palatio per monachos persolvendo (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiae in Sardinia a Gunnario donatae Cassinatibus. — Censu quatuor solid. monetae papiensis. — Bona, a Gunnario data, in parandas monachis vestes convertenda. — Poenae contra monasterium perturbantes in huiusmodi bonis. — Callisti PP. subscriptio et sigillum.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, charissimis in Christo filiis, Girardo Cassinensis monasterii abbati, et eius fratribus tam praesentibus quam futuris, in perpetuum.

Et commissi nobis officii sollicitudo deposcit, et paternae charitatis benignitas nos compellit, ut Ecclesiarum omnium providere necessitatibus debeamus: ve-

(1) Ex originali in archivio edidit Gattula Hist. Cassinen. saec. VII, pag. 425.

Callisti PP. subscriptio.

rumtamen locis illis, et personis, quae specialius ac familiarius Romanae adhaerent Ecclesiae, quaeque amplioris religionis, et dignitatis gratia praeminent, propensiori nos convenit affectionis studio imminere. Ea propter, filii in Christo karissimi, petitioni vestrae non immerito annuendum censuimus, ut in Sardiniae partibus de beati Petri oblatione substationi vestrae subsidium aliquod conferamus. Per praesentis igitur scripti auctoritatem vobis vestrisque successoribus perpetrata stabilitate concedimus ecclesias illas, quas vir nobilis Domicellus Gunnari una cum uxore sua Helena beato Petro cognoscitur contulisse, ecclesias scilicet S. Petri de Nugulbi, S. Nicolai de Nugulbi, S. Heliae de Sitin et S. Petri de Nurei cum pertinentiis suis, ut de ipsarum redditibus, prout facultas ministraverit, indumenta semper Cassinensi conventui praeparantur: salvo nimirum censu quatuor solidorum denariorum papiensium singulis annis Lateranensi palatio persolvendo. Sane possessiones et dona omnia, quae praedictus Gunnari beato contulit Benedicto, vel collaturus est, Apostolicae Sedis munimine confirmamus, statuentes, ut illa omnia similiter in vestimentorum vestrorum praeparatione in perpetuum conserventur. Si quis igitur in futurum iudex, domicellus, aut ecclesiastica quaelibet saecularisve persona, decreti huius tenore cognito, praedictas ecclesias et caeteras praefati Gunnari oblationes auferre, vel minuere, aut a constituta vestimentorum Cassinensis conventus praeparatione subtrahere vel mutare praesumpserit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat Cunctis autem, qui observatores

extiterint, beatissimi patris nostri Benedicti precibus, omnipotentis Dei, et apostolorum eius Petri et Pauli gratia et benedictio, et peccatorum remissio tribuatur. Amen.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Callisti PP. subscriptio, et sigillum.

Datum Beneventi per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii, v id. augusti, indictione xiii, incarnationis dominicae anno mcxxi (1), pontificatus autem domini Calixti II Papae anno II.

Dat. die 9 augusti anno Domini 1120, pontif. anno II.

X.

Privilegium confirmationis immunitatum omnium ab antecessoribus Pontificibus monasterio S. Sophiae Beneventan. dioecesis assertarum (1).

SUMMARIUM

Proemium. — Monasterium hoc solius Apostolicae Sedis iuri subiectum. — Confirmantur privilegia omnia hactenus concessa, et bona omnia, prout hic enumerantur. — Quod nemini liceat idem monasterium ulatenus perturbare. — Quod abbas a solis monachis eligatur, a Romano Pontifice consecrandus. — Quod tamen in reliquis ab episcopo ordinario dependeat. — Solitae clausulae. — Callisti PP. subscriptio.

(1) Ut caeterae notae chronologicae cum anno convenient, legendum omnino est ann. mcxx, quo in cursu erat indictio xiii, et mense quidem augusto annus II pontificatus Callisti. (2) Ex Ughell. Ital. Sac. tom. VIII, ubi de Beneventan. archiep.

Ecclesiae in Sardinia a Gunnario donatae Cassinatibus.

Censu quatuor solid. monetae papiensis.

Bona a Gunnario data, in parandas monachis vestes convertenda.

Poenae contra monasterium perturbantes in huiusmodi bonis.

Viennensis Ecclesia soli Romano Pontifici, et eius de latere legatis subiecta.

Confirmatio praesentis diplomatis per solitas clausulas.

Exordium.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Iohanni abbati monasterii venerabilis Sanctae Sophiae intra Beneventum sita, eiusque successoribus regulariter promovendis, in perpetuum.

Proemium.

In Apostolicae Sedis administratione, divina disponente clementia, constituti, necesse quidem habemus, omnes Ecclesias beati Petri patrocinio confoveri, et ipsarum quieti paterna sollicitudine providere; verumtamen locis illis, ac personis, quae devotius Romanae adhaerent Ecclesiae, quaeque amplioris religionis gratia praesument, propensiori nos convenit studio subvenire. Quamobrem (1), in Christo fili Iohannes, postulationi tuae annuimus, et Sanctae Sophiae coenobium, ad cuius regimen nos te, auctore Domino, nostris tamquam beati Petri manibus consecravimus, sub tutela et iurisdictione, sicut hactenus mansit, perpetuo manere, praesentis paginae auctoritate sancimus, ut nimirum soli Romanae Ecclesiae subditum, ab omni Ecclesiarum, seu et personarum iugo liberum habeatur. Praeterea, praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, universa, quae privilegiis illorum ad eiusdem monasterii immunitatem vel possessionem tuis sunt praedecessoribus attributa, tibi tuisque successoribus regulariter promovendis, praesenti privilegio contribuimus; cellas quoque, et ecclesias, aut villas, quae a praedecessoribus tuis praenominato videntur coenobio iuste ac rationabiliter acquisita, possidendas omni in tempore confirmamus; hoc est ecclesiam Sancti Benedicti, quae dicitur Xenodochium, Sancti Iohannis, S. Eufemiae, Sancti Petri, quae nominatur Trasinii, Sancti Raymundi, S. Mariae Rotundae intra eandem civitatem Beneventanam, ecclesiam S. Mariae, S. Petri, Sancti Nicolai, S. Erasmi, Sancti Marciani, Sanctae Mariae, Sancti Angeli foras ante eandem civitatem in Pantano, ecclesiam Sancti Benedicti, S. Vitalis, Sancti

(1) Adde dilecte.

Mercurii apud Olivam, Sancti Angeli, S. Mariae de Scolature una cum omnibus pertinentiis in Vado Azara, S. Benedicti in Taffone, S. Valentiniani, apud Votum S. Felicis cum terris in Cornito S. Silvestri cum duobus rivis, S. Mariae in Paritoli, Sancti Marciani in Dentecano, S. Martini in Cuano, S. Petri in Pazano, S. Nicolai: item Beneventi S. Stephani in Paloaria, S. Mariae in Lucernara, et curtes duas S. Mariae in Sabbeta, S. Mariae in Templana: in civitate Triana, S. Angeli cum cellis, S. Stephani in Fromarii, S. Gregorii: in Escele, Sancti Angeli in Peloso: in Aliperao ecclesias Sanctae Mariae, S. Angeli, S. Petri, S. Marci, Sancti Iohannis, S. Laurentii, S. Luciae in Casale, Sanctae Mariae, Sanctae Appolloniae, Sanctae Annae: in Calisti, S. Mariae, in territorio Sancti Marcelli, in Carsiano Sancti Mauri, S. Iohannis, Sancti Constantini, Sancti Anastasii, in Asculo S. Petri, Sancti Desiderii, in Illiceto S. Ephrem, in Morteto S. Petri, in Tuscano Sancti Adolphi, S. Hieronymi, Sancti Gherardi, Sancti Severini, Sancti Anastasii: apud Arolam Sancti Mercurii: apud Bivium Sancti Martini: in Biserno monasterium Sancti Angeli cum cellis, Sancti Petri, Sancti Vincentii, S. Trinitatis: in valle Luparia, Sanctae Crucis: apud Raderium S. Martini, in Alirino Sancti Michaelis, Sanctae Mariae, in Monte-Malo Sancti Felicis, et in Sertore S. Viti: apud Montes, Sancti Marci iuxta fossam, Sancti Stephani, in territorio Campi Laeti, Sanctae Luciae, iuxta civitatem Florentinam monasterium Sancti Salvatoris, in Clusano Sancti Chrystopori, castellum Forneti cum omnibus pertinentiis, castellum Antiquum cum omnibus pertinentiis, ecclesiam Sancti Donati cum omnibus illorum pertinentiis mobilibus ac immobilibus. Per praesentis itaque huius privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque hodie nominatum illud monasterium iuste possidet, quaeque in futurum conces-

Monasterium hoc solius Apostolicae Sedis uri subiectum.

Confirmantur privilegia omnia hactenus concessa, et bona omnia, prout hic enumerantur.

sione Pontificum, liberalitate principum, seu oblatione fidelium iuste canoniceque poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant. Quamobrem decrevimus, ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut illi possessiones auferre, seu oblationes requirere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare. Verumtamen omnia integra conserventur, eorum, pro quorum substantatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodo profutura. Obeunte autem te eius loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptione, astutia, vel violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Domini timorem, atque B. Benedicti regulam elegerint, a Romano Pontifice maximo iniungendum (1) et consecrandum. Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium sive basilicarum, ordinationes monachorum, qui ad sacros ordines promovendi, ab episcopis, in quorum dioecesibus estis, accipietis, si quidem gratiam et communionem Apostolicae Sedis habuerint, et si gratis ea, ac sine pravitatem impenderint: si quis vero his obstiterit, liceat vobis, a quocumque volueritis, catholico episcopo praedicta sacramenta percipere. Si quae igitur ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, temere contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate privetur, reamque se divino iudicio existere cognoscat de perpetrata iniquitate, et a sacratissimo Sanguine et Corpore omnipotentis Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, ac segregetur; atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat: cunctis autem contra iuste servantibus sit pax et tranquillitas Domini omnipotentis nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum

Quod nemini liceat idem monasterium ullatenus perturbare.

Quod abbas a solis monachis eligatur, a Romano Pontifice consecrandus.

Quod tamen in reliquis ab episcopo ordinario dependeat.

Solidae clausulae.

Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen.

Ego CALIXTUS catholicae Sedis et Ecclesiae episcopus.

Callisti PP. subscriptio.

FIRMAMENTUM EST DOMINUS
TIMENTIBUS EUM.

Datum Beneventi per manus Siconis sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis ac bibliothecarii, III kal. decembris, indictione XIV, pontificatus autem domni Calixti II Papae anno secundo: ab incarnatione autem omnipotentis Salvatoris nostri Iesu Christi anno millesimo centesimo vigesimo.

Dat. die 29 novembris anno Domini 1120, pontif. anno II.

XI.

Revocatio et irritatio privilegii archiepiscopis Pisanis ab Urbano PP. II, Gelasio II et alias ab eodem Calisto II concessi de consecratione episcoporum insulae Corsicae (1).

SUMMARIUM

Proemium. — Quare Urbanus II dato Pisano archiepiscopo pallio, eidem consecrationem episcoporum Corsicae concesserit. — Ortaque inde dissensione inter Pisanum et Ianuen. archiep., consecrationem huiusmodi ad Romanos Pontifices revocaverit: — Idem actum a Paschali II. — Gelasius PP. et Callistus Pisanis renovant privilegium. — Quae mala inde profecta. — Actum igitur in concilio Romano de revocatione: — Quam sententiam confirmat Callistus, declarans, ut episcopi Corsicani soli Apostolicae Sedi sint subiecti. — Roboratio decreti huius per solitas clausulas. — Callisti PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis fratribus et coepiscopis per insulam Corsicae constitutis, eorumque successoribus, in perpetuum.

Nec facilitati, nec iniustitiae deputandum est, si quandoque pro rerum necessi-

(1) Ex archiv. Ianuen. Eccles. transcript. edit. Ughell. Ital. Sac. tom. IV, ubi de Ianuen. episcopis.

Proemium.

(1) Forsitan iniungendum. (n. r.)

tate diverso licet modo aliqua disponantur. Romana enim Ecclesia, omnium mater et caput, ab ipso capite nostro Domino Iesu Christo constituta, Ecclesiarum omnium et populorum paci et saluti debet dispensationis suae moderamine providere. Quamobrem nos, qui licet indigni, Domino disponente, apostolicae administrationis curam gerimus, quae vel a nobis vel a praedecessoribus nostris minori cautela et consilio facta sunt, ne forte aliis exemplum obstinate praebeamus, in statum decrevimus meliorem per Dei gratiam reformare. Felicis siquidem memoriae Dominus praedecessor noster Urbanus Papa, multis et gravioribus necessitatibus coarctatus, pro dilectione atque servitio, a Pisana Ecclesia et civitate, Romanae Ecclesiae abundanter ac frequenter impenso, eandem Ecclesiam ex liberalitate Sedis Apostolicae disposuit honorare; unde consecrationem episcoporum Corsicanae insulae Pisano antistiti, collata pallii dignitate, concessit: super qua nimirum concessione inter Pisanos et Ianuenses gravis oriebatur dissensio. Ipsi etiam Corsicani episcopi ad Pisani antistitis consecrationem accedere penitus recusabant. Haec profecto discordia praedictus dominus Urbanus Papa vehementer timens, et gentis vestrae lamentationi, quae diu episcopalis officii administratione caruerat, debita benignitate compatiens, eorumdem episcoporum consecrationem ad Romanum Pontificem revocavit et in sua potestate retinuit; et ex tunc toto tam ipsius, quam successoris sui sanctae memoriae Paschalis Papae II Corsicani episcopi a Romano tantum Pontifice consecrati sunt; licet Pisanus saepe-numero eiusdem domini Paschalis Papae aures pro negotio isto pulsaverit.

Postea vero pia recordationis Papa Gelasius, pari, ac maiore etiam necessitate compulsus, et ab eisdem Pisanis expetitus, praedicti Pontificis Urbani statuta concessionis suae privilegio renovavit.

Cuius nos vestigia subsecuti, cum ad

Pisanam Ecclesiam convenissemus, devotionem populi et cleri attendentes, et eorum petitioni clementius annuentes, id ipsum favoris nostri assertione firmavimus. Unde tanta inter Pisanos et Ianuenses crevit discordia, ut depraedationes et bella, et multa sanguinis effusio facta sit. Huius quippe occasione discordiae tanta Saracenorum accessit audacia, ut Italiae fines totius invadentes, nonnulla in maritimis loca gladio et igne vastaverint, multosque viros, mulieres et parvulos captivos abduxerint, in ipsa etiam urbe Romana tanta cleri et populi turbatio facta est, adeo ut ante ipsum beati Petri corpus in pleno, quem celebravimus, conventu, huius rei revocatione pene omnis clerus et populus postularent, eo quod Romana Ecclesia detrimentum in praedictorum episcopatum amissione patiebatur, et totius scandali et guerrae causa et seminarium videbatur. In eodem etiam conventu clerici et laici eiusdem insulae cum litteris affuere, id ipsum a nobis suppliciter postulantes. Causa igitur inter fratres diebus plurimis ventilata, diligenterque discussa, communi episcoporum cardinalium et clericorum, atque nobilium Romanorum deliberatione, cum non parvo populi favore, sancitum est, concessionem illam non debere imposte-
rum efficaciam obtinere, quia et ad Romanae Ecclesiae detrimentum extra urbem cum paucis facta fuerat, et multa inde, ut dictum est, scandala et pericula procedebant. Ad honorem igitur omnipotentis Dei, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, cum episcoporum, cardinalium et clericorum conventu apostolica auctoritate statuimus, ut consecratio episcoporum Corsicanae insulae a Romano tantum Pontifice futuris temporibus celebretur: prohibentes vos, ac successores vestros, vel Pisano, vel cuilibet alii episcopo vel archiepiscopo subiacere; sed solius Romani Pontificis obedientia et subiectione atque consecratione in perpetuum maneatis. Si qua igitur in futu-

Quae mala inde profecta.

Actum igitur in concilio Romano de revocatione.

Quam sententiam confirmat Callistus, declarans, ut episcopi Corsicani soli Apostolicae Sedi sint subiecti.

Quare Urbanus II dato Pisano archiepiscopo pallio, eidem consecrationem episcoporum Corsicae concesserit;

Ortaque inde dissensio inter Pisanum et Ianuensem archiepiscopum, consecrationem huiusmodi ad Romanos Pontifices revocavit.

Idem actum a Paschali II.

Gelasius PP. et Callistus Pisanis renovant privilegium.

Roboratio decreti huius per solitas clausulas.

rum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei, et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni anathematis subiaceat. Cunctis autem eandem constitutionem servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen.

Scriptum per manus Gervasii regionarii, et notarii sacri palatii.

Callisti PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Ego CALISTUS catholicae Ecclesiae episcopus.
Ego Crescentius Sabinensis episcopus ss.
Ego Petrus Portuensis episcopus ss.
Ego Vitalis Albanus episcopus ss.
Ego Bonifacius cardinalis presbyter tituli S. Marci ss.

Ego Robertus presbyter cardinalis S. Sabinae ss.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tit. S. Priscae ss.

Ego Desiderius presbyter cardinalis S. Praxedis ss.

Ego Iohannes presbyter cardinalis S. Chrysogoni ss.

Ego Petrus presbyter cardinalis S. Sixti ss.
Ego Benedictus presbyter cardinalis S. Eudoxiae ss.

Ego Ioannes presbyter cardinalis S. Ceciliae ss.

Ego Divino cardinalis tit. S. Equitii ss.

Ego Theobaldus presbyter cardinalis tit. Pamachii ss.

Ego Rainerius presbyter cardinalis tit. Ss. Marcellini et Petri ss.

Ego Deus-dedit presbyter cardinalis tit. Sancti Laurentii in Damaso ss.

Ego G. G. presbyter cardinalis tit. Lucinae ss.

Ego Hugo presbyter cardinalis tit. Ss. Apostolorum ss.

Ego Ioannes presbyter cardinalis tit. Sancti Eusebii ss.

Ego Amicus presbyter cardinalis tit. S. Crucis in Ierusalem ss.

Ego Gregorius diaconus cardinalis S. Eustachii ss.

Ego Romoaldus diaconus cardinalis Eccles. Sanctae Mariae in Via Lata ss.

Ego Aldo diaconus cardinalis Ss. Sergii et Bacchi ss.

Ego Romanus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Porticu ss.

Ego Stephanus diaconus cardinalis Sanctae Mariae Scholae Graecae ss.

Ego Ionathas diaconus cardinalis Ss. Cosmae et Damiani ss.

Ego Gualterius diaconus cardinalis Sancti Theodori ss.

Ego Gerardus diaconus Sanctae Luciae ss.

Datum Laterani per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii, III non. ianuarii, indictione XIV, incarnationis dominicae anno MCXXI, pontificatus autem domni Calixti II anno II.

Dat. die 3 ianuarii anno Domini 1121, pontif. anno II.

XII.

Confirmatio bonorum, a Mariano iudice Calaritano et Guilielmo archiepiscopo, cathedrali Ecclesiae S. Laurentii Ianuendatorum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Donatio Mariani iudicis. — Et alia donatio Guilielmi archiep. de consensu Mariani eiusdem et consanguineorum, quae confirmatur; prout etiam caetera bona omnia, quomodolibet ad eandem Ecclesiam spectantia. — Solitae clausulae. — Callisti PP. subscriptio.

(1) Ex Ughell. Ital. Sac. tom. IV.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis illis Villano praeposito, et canonicis Matricis Ecclesiae Beati Laurentii Ianuensis, tam praesentibus, quam futuris, in perpetuum.

Exordium.

Donatio Mariani iudicis.

Bonis saecularium studiis non tantum favere, sed ad ea ipsorum debemus animos incitare, qui pro nostri officii debito salutis omnium providere compellimur. Marianus siquidem, Calaritanus iudex, tam animae suae remedio, quam pro sui restitutione honoris, vestrae Beati Laurentii Matrici Ecclesiae sex iuris sui curtes, videlicet Quartum, Arsemina, Caput Terrae, Sepultum, Aquam Frigidam, Fontana de Eugas cum omnibus ad eam pertinentibus obtulit: ex quibus postea tres sibi consensu vestro accipiens, sex alias, videlicet Sebathus, Paudus, Baral, Tracasali, Fercella, Sanctam Victoriam de villa Pupulci, ubi dicitur Terestae, cum omnibus pertinentiis suis, pro contrambio earum trium, scilicet Quarti, Caput Terrae, et Aquae Frigidae, Ecclesiae vestrae restituit: ita tamen, ut vestra Ecclesia detrimentum in eodem contrambio (1) pateretur, tres priores collatas sibi curtes cum pertinentiis suis sine calumnia et contradictione acciperet. Hanc nimirum oblationem atque concessionem nos, dilectionis vestrae precibus annuentes, auctoritate Sedis Apostolicae confirmamus, et ratam in perpetuum manere sancimus. Confirmamus etiam vobis ecclesiam Sancti Ioannis Arseminae cum ecclesiis suis et caeteris ad eam pertinentibus, quae nobis a venerabili fratre nostro Guillelmo Calaritano archiepiscopo tradita, et scripti sui munimine confirmata est, ipso iudice cum uxore sua Pretiosa, consanguineis parentibus collaudante, et instantius exorante. Quaecumque praeterea vestra Ecclesia in praesenti legitime obtinet, vel in futurum largiente Deo iuste atque canonice poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus semper et illibata decernimus conservari. Nulli ergo omnino hominum liceat vestram Eccle-

(1) Add. f. non. (R. T.)

siam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum substantiatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si quis igitur, nostrae confirmationis huius tenore cognito, temere, quod absit, contraire tentaverit, honoris et officii sui periculum patiat, et excommunicationis ultione plectatur, nisi praesumptionem suam digna satisfactione correxerit.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Laterani per manum Chrysogoni sanctae Romanae E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii, non. ianuarii, indictione xiv, incarnationis dominicae anno mxxi, pontificatus autem domini Calixti II Papae anno ii.

Dat. die 5 ianuarii anno Domini 1121, pontif. anno ii.

XIII.

*Confirmatio unionis monasteriorum Bernhomien-
sis et Affligimien-
sis Cameracen-
dioecesis, quorum alter alteri subiectum
omnino cum pertinentiis omnibus de-
claratur (1).*

SUMMARIUM

Exordium. — Bernhomien-
se monasterium a
Cameracensi episcopo Affligimien-
si unitum. Eidem omnino subiecitur; — Cum bonis omnibus, quae quomodolibet ad illud spectare dignoscuntur. — Decretum immunitatis et libertatis favore eiusdem Affligimien-
si monasterii. — Poenae contra violatores privilegii huius.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Fulgentio abbati Affligimien-
si monasterii, quod ad honorem B. Petri apostolorum Principis in Cameracensi dioecesi situm est, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Quae religionis intuitu statuuntur, inconvulsa debent stabilitate servari. Si-

(1) Ex Miraei Oper. Diplom. tom. I.

Solitae clausulae.

Calixti PP. subscriptio.

quidem venerabilis frater noster Burgundus, Cameracensis episcopus, consilio et assensu archidiaconorum ac reliquorum clericorum Ecclesiae suae, consilio etiam et hortatu venerabilis fratris nostri Rodulphi Remensis archiepiscopi (sicut in eorum missis ad nos literis continetur), necnon et rogatu et supplicatione Sifridi Bornhemien-
sis abbatis et fratrum suorum, Affligimien-
si monasterio Bernhomien-
sem commisit Ecclesiam, ut in ea deinceps monastici ordinis disciplina per Dei gratiam habeatur. Olim quidem in loco eodem Ordo fuerat canonicus institutus; sed guerris supervenientibus, tanta paupertatis inopia coarctatus est, ut neque Ordinem canonicum conservare, neque per se in ecclesiastica quoque posset honestate persistere.

Nos itaque tam praedictorum fratrum, quam et sororis nostrae Clementiae Flandriensium comitissae, quae ipsius loci dispensatrix est, petitionibus annuentes, et de religione vestra plurimum confidentes, praedictae Bernhomien-
sis Ecclesiae commissionem praesentis privilegii pagina confirmamus:

Statuentes, ut auctore Deo, in Affligimien-
si monasterii unitate ac subiectione, sub regulae monasticae disciplina, in perpetuum perseveret, ita nimirum libera et quieta, sicut antea in ordine canonico fuerat, cum altaribus de Havesdunc, Hingem, Kereberga, Rimenham, Mercheloa, et cum omnibus, quae in praesenti legitime possidet, vel in futurum, largiente Deo, iuste atque canonice poterit adipisci.

Nulli ergo omnino hominum facultas sit, praefatam Bernhomien-
sem Ecclesiam a dispositione vestri monasterii remove-
re, seu qualibet occasione subtrahere, possessiones eius auferre, vel temerariis vexationibus fatigare; sed ita sub vestro monasterio maneat, sicut a praedicto fratre nostro Burgardo, dioecetano episcopo, constitutum, et ipsius chirographo confirmatum est.

Bull. Rom. Vol. II.

40

Si qua igitur in futurum cuiuslibet dignitatis ordinisve persona, nostrae huius confirmationis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, honoris et officii sui periculum patiat, et excommunicationis ultione plectatur, nisi praesumptionem suam digna satisfactione correxerit.

Qui vero conservator extiterit, Dei omnipotentis, et apostolorum eius Petri et Pauli benedictionem et gratiam consequantur. Amen, amen, amen.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus laudavi.

Datum apud S. Petrum per manum Chrysogoni, S. Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis et bibliothecarii, iii (1) februarii, indict. xiv, incarnationis dominicae anno millesimo centesimo vigesimo primo, pontificatus autem domini Calixti II Papae, secundo.

Dat. die 30 ianuarii anno Domini 1121, pontif. anno ii.

XIV.

*Monasterium S. Cucuphatis in regione
Vallensi, soli Apostolicae Sedi subie-
ctum declaratur, eiusque bona omnia
cum pertinentiis, decimis, oblationibus
etc. confirmantur (1).*

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium immediate iuri Sedis Apostolicae subiectum sub eiusdem protectione recipitur; eique bona omnia confirmantur. — Enumeratio bonorum. — Item confirmantur proprietates et pertinentiae omnes huiusmodi bonorum, quae tamen a triginta annis monasterium possedis-
se constat. — Immunitas a cuiuscumque personae molestia; — Et ab omni saeculari vel ecclesiastica iurisdictione. — Libertas sepulturae. — Electionem vero abbatis ad solos monachos pertinere statuitur; — Eiusque consecrationem, altarium, et clericorum ordinationem ad episcopum loci, quatenus ab Apostolica Sede non sit separatus.

(1) Adde kalendas. (2) Ex Archiv. monasterii huius edidit Baluzius in Appendice Marcae Hispan. n. 465.

Poenae contra violatores privilegii huius.

Et alia donatio Guillelmi archiep. de consensu Mariani eiusdem et consanguineorum, quae confirmatur; prout etiam caetera bona omnia, quomodolibet ad eandem Ecclesiam spectantia.

Bernhomien-
se monasterium a
Cameracensi
episcopo Affli-
gimien-
si unitum.

Eidem omnino
subiecitur;

Cum bonis om-
nibus, quae
quomodolibet
ad illud spe-
ctare digno-
scuntur.

Decretum im-
munitatis et li-
bertatis favore
eiusdem Affli-
gimien-
si monasterii.

Exordium.

— Monasterium vero interdicto supponere non nisi Romano Pontifici sit liberum. — Censuram annuam Lateranensi palatio persolvendus. — Solitae clausulae. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Rotlando abbati venerabilis monasterii Sancti Cucuphatis martyris Octavianensis, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Monasterium immediate iuri Sedis Apostolicae subiectum sub eiusdem protectione recipitur; etque bona omnia confirmantur.

Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse praesidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incursus aut eos a proposito revocet, aut robur, quod absit, sacrae religionis infringat. Ea propter, dilecte in Domino fili Rotlande, tuis piis postulationibus clementer annuimus, et praefatum monasterium Sancti Cucuphatis martyris, quod ad ius et proprietatem Beati Petri nullo medio pertinere dignoscitur, in quo divino mancipati estis obsequio, ad exemplar praedecessorum nostrorum Silvestri, Iohannis, Benedicti et Urbani Papae secundi, Romanorum Pontificum, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus. Decernimus itaque, ut monasterium praefatum tam in capite quam in membris, et quascumque possessiones, et quaecumque bona in praesenti possidet, vel acquisitum est, firma ei et integra sub iure et ditione B. Petri pleno iure perpetuo conserventur: in primis statuantes, ut ordo monasticus secundum Deum, et beati Benedicti regulam in eodem monasterio iugiter observetur; in quibus possessionibus et bonis, haec propriis nominibus duximus exprimenda: locum ipsum, in quo praefatum monasterium situm est, in villa ipsius coenobii, castrum Octavianum de Fruncto vel de Aqua-Longa, item castrum Ricarli vel de Cirtulo, et de Sancto Emeterio, vallem de Gausach et de Campiniano cum decimis et primitiis, aquis, terminis, et montibus universis: alodia et possessiones de Budigiis et de Aculione, sicut Otto abbas emit, et domum de Rivosicco cum possessionibus suis: allodia et possessiones cum aquis et molendinis, quae

sunt in castro de Rivo-Rubeo, monasterium Sanctae Caeciliae de Monte Serrato cum ecclesiis Sancti Felicis et Sancti Iohannis de Vacarisses, monasterium Sancti Pauli extra muros Barcinonae cum alodio, quod ibi obtulit Giribertus et uxor eius: monasterium Sancti Salvatoris de Breda cum podio de monte Sirtille, monasterium Sancti Laurentii cum ecclesia Sancti Stephani in monte eiusdem, et cum ecclesia Sancti Stephani de Castella cum possessionibus dictorum monasteriorum, ecclesiam Sancti Petri de Clarano, capellas Sancti Petri et Sancti Severini integritate de Octaviano, ecclesiam Sancti Vincentii de Aqua Alba cum ipsa dominatura (1), ecclesias Sancti Stephani et Sanctae Mariae Palatii de intra moenia, cum villare de Caberictibus integritate, et de villa Tort, et villam Sancti Stephani et Beatae Mariae cum fabricis eiusdem, et cum decimis et primitiis eisdem pertinentibus: capellam Sancti Genesii et Sanctae Eulaliae de Tapiolas cum decimis et primitiis: et dominicaturam de Olzinellis cum decimis eiusdem, et dominicaturam de valle Gregoria integritate, capellas Sancti Cucuphatis de Rifano, et Sancti Asicli de Vilanzir, et Sancti Martini, et Sancti Romani de Monte Cathano, Sanctae Margaritae de Buada, cum dominicaturis ipsarum, ecclesias Sancti Stephani de Palatio Auzito, Sancti Felicis de Castella, Sancti Sebastiani de Monte-Maiori cum ipso monte Sanctae Mariae de Toldello, Sancti Felicis de villa de Milanys, cum dominicaturis ipsarum, et cum decimis et primitiis: capellas Sanctae Mariae Fontis Rubei cum alodio, quod ibi obtulit Geraldus Mironis, Sancti Emeterii, Sanctae Mariae de Gausach, et Sancti Laurentii de Fonte Calciato cum possessionibus ipsarum: ecclesias Sanctae Mariae cum castro de Fels, Sanctae Mariae de Monasteriolo, Sancti Petri de Masquesa, cum castro de Sancta Cruce de Palatio, Sanctae Mariae de Cappella-

(1) Vide sup. pag. 171. (R. T.)

tiis, Sanctae Mariae de Aqualata, Sanctae Mariae de Clariana, cum castro, et cum dominicaturis, et cum decimis, et primitiis pertinentibus dictarum Ecclesiarum: capellas Sancti Silvestri de Valzano, Sancti Cucuphatis de Garrigiis, S. Benedicti de Spicellis, S. Stephani de Castelletto, et Sancti Petri de Vim, cum dominicaturis, possessionibus, et cum decimis et primitiis ipsarum: ecclesias S. Iuliani, et S. Mariae de Sancta Oliva cum ipso castro, et S. Salvatoris, Sancta Maria de Calderio cum ipso castro, cum stagnis et aquis, et S. Vincentii, et S. Bartholomaei de Albipryana, cum ipso castro, cum terminis et possessionibus, decimis et primitiis eisdem pertinentibus, ecclesias S. Sepulcri, et Sanctae Mariae de Amposta, et castrum de Ripa de Cascayo, cum ecclesia, cum stagnis et aquis, villis, possessionibus universis, cum decimis et primitiis, cum Algena Dertosae ab aqua de Uticonia usque in extrema villa de Alcozer, sicut in instrumentis commissionum generalium continetur: capellas S. Martini, S. Felicis, S. Genesii, quae sunt ad ipsam curtem de Fagio, et S. Felicis de Castro-Fidelium cum dominicaturis ipsarum, ecclesias S. Quirici et S. Petri de Cortentibus cum decimis et primitiis integritate, et possessionibus: alodia et possessiones, denique hortos, vineas, aquam in civitate Barcionensi, et in dominicaturis de Provinciana, de S. Baudilio, de Lupricato in plurimis locis, de S. Iohanne de Pinu, de Sanctis de Sarriano, de Galiffa, de Duodecimo, de Cervilione, hortos comitales, sicut dominus comes dimisit iam dicto monasterio, de Orta, de Palomar, de Bitulona, cum manso abbatiali, cum pariliatis eiusdem, dominicaturas de Massanis, de Gerunda, de Corniliano, de Molleto, de Ficana, de Pedrenchs, cum capella de Palatio Auzito, castrum de Malleato, de Pulcrovicino, dominicaturas de Plegamans Calidis, de Laura, de Castellar, de Minorisa, de Ausona, de

Gamisans, cum capella, quae ibi est: alodia et possessiones, quae sunt in castro de Tarracia, in Lizano superiori et inferiori, in Corrono superiori et inferiori, in Samalus, in Laroxa in pluribus locis, in valle Oxiolfo, in Canoves in pluribus locis, in monte Cathano, et in radicibus montis Cathani versus Orientem iuxta fluvium Bisaucii, et de alia parte versus meridiem, et Circium inter montem et villam Rafiam, vel Calciatam: alodia et possessiones de Turribus Bisibus, de castro Fontis Rubei, de Carol, de Priviana, de Monte-Acuto, de castro Viti, de Messana, de monte Superbo, de castro Olerdulae: alodia et possessiones sive pertinentia, quae sunt in episcopatu Barchinonensi, Gerundensi, Vicensi, Minoricae, Dertusensi, cum universis ad monasterium pertinentibus, superius datis praefato monasterio. Confirmamus quoque decimas et primitias, oblationes, defunctiones, redditus, ad monasterium vestrum pertinentes in supradictis Ecclesiis, vel extra, parochiis, castris, dominiis sive in aliis locis, quae ante triginta annos monasterium vestrum praedecessorum nostrorum, regum, comitum, episcoporum, clericorum, vel aliorum hominum concessione, largitione, donatione, emptione et venditione (possidet) nos in perpetuum cum omnibus supradictis vestris usibus omnino quietas, integras et immunes conservari censemus. Decernimus vero, ut nulli omnino hominum liceat praefatum monasterium vestrum temere perturbare aut invadere, aut eius possessiones auferre, vel iniuste datas vel alienatas suis usibus vindicare, minuere, vendere, male alienare, vel temerariis vexationibus fatigare; sed si quae vero aliter, quam dictum est, factae fuerint, eas penitus irritas esse censemus. Statuimus vero, ut nullus unquam regum, nullus episcoporum, nullus hominum, in quolibet ordine et ministerio sit constitutus, audeat moleste causis eiusdem monasterii incumbere, nec homines illorum per ullam causam

Item confirmantur proprietates et pertinentiae omnes huiusmodi bonorum quae tamen a triginta annis monasterium possedisse constet.

Immunitas a cuiuscumque personae molestia;

Et ab omni saeculari vel ecclesiastica iurisdictione.

Libertas sepul-
turae.

Electionem
vero abbatis ad
solos monachos
pertinere sta-
uitur;

Eiusque conse-
crationem, al-
tarium, et cle-
ricorum ordi-
nationem ad
episcopum loci,
quatenus ab
Apostolica Sede
non sit sepa-
ratus.

Monasterium
vero interdicto
supponere non-
nisi Romano
Pontifici sit li-
berum.

Census annuus
Lateranensi pa-
latio persolven-
dus.

distingere; sed, ut superius legitur, tibi tuisque successoribus detinendum, et Dei cum timore regendum. Sepulturam eiusdem loci liberam omnino esse decernimus, ut illorum, qui illic sepeliri delibenterint, devotioni et extremae voluntati, nisi forte excommunicati fuerint, nullus obsistat. Obeunte te, nunc loci eius abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem et beati Benedicti regulam elegerint. Electus autem a dioecesano episcopo consecratur, si quidem gratiam atque communionem Apostolicae Sedis habuerit, etsi gratis ac sine omni pravitare, vel aliquo dolo vel retentu id voluerit exhibere; alioquin, ad matrem suam Ecclesiam Romanam vel ad Romanum Pontificem recurat, aut ab alio, quem maluerit, episcopo catholico de speciali mandato nostro sine aliquo strepitu consecratur. Eadem auctoritate de ordinationibus fratrum clericorum suorum, de altarium sive basilicarum decernimus consecratione. Statuimus, quod abbas possit clericos suos interdicere, corrigere et excommunicare, si causa evidens extiterit, Deum tamen prae oculis habendo. Baptisma vero assuetum monasterio et suis Ecclesiis confirmamus. Et si abbas vel monachus, vel qualiscumque clericus vel laicus ipsius monasterii, et suis Ecclesiis, ab archiepiscopo, vel a dioecesano episcopo, vel a quibuscumque praesulibus vel personis ecclesiasticis iuste vel iniuste interdictus, vel excommunicatus fuerit, a nostra apostolica auctoritate omnino exinde permaneat absolutus. Decernimus itaque, ut sicut idem monasterium cum maenibus suis specialiter beati Petri iuris et proprietatis existit, et in eo hactenus est observatum, nulli, nisi Romano Pontifici fas sit ipsum interdicto supponere, aut excommunicationis vinculo innodare. Ad iudicium autem huius a Sede Apostolica praestitae pro-

tectionis et debita libertatis, pro ecclesia Sancti Pauli singulis annis bizantium unum Lateranensi palatio persolvetis. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena sit, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

Datum Romae per manum Chrysogoni sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis ac bibliothecarii, xvi kalendas martii, indictione xiii, anno incarnationis dominicae millesimo centesimo vigesimo, pontificatus autem domni Calixti II Papae anno secundo (1).

Dat. die 14 februarii anno Domini 1121, pontif. anno iii.

(1) Tam multi leguntur hac (ut dicunt) in data errores, ut quum primum legimus, de suppositione totius privilegii non dubitaverimus; sed revolventes nobiscum animo, quam diligens, quantaque fuerit industriae vir clarissimus Baluzius in seligendis veteribus ad ecclesiasticam Hispaniae historiam astruendam accomodatis monumentis, haec tantum modo adnotanda putavimus: primo novam omnino nobis esse chronologicam hanc notam xvii kal. martii, numeratis enim idibus die 13 februarii, posteram diem 14 antiquo more indicatam semper vidimus hoc modo xvi kal. martii. Deinde mense februarii anni 1120 Callistum Romam nondum advenisse constat ex privilegio ab eodem concesso monasterio S. Sophiae, et a nobis superius allato, quod datum legitur Beneventi, ubi Pontifex ex Gallia redux usque ad annum 1121 commoratus est. Restat igitur, ut clausulam illam sic legamus: *Datum Romae etc. xvi kal. martii, indict. xiv, anno incarnat. 1121, pontificatus autem domini Calixti PP. II anno iii.*

Solita clau-
sulae.

Calixti PP. sub-
scriptio.

XV.

Privilegium confirmationis bonorum omnium, ad Casauriense monasterium quomodolibet spectantium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterii bona omnia praesentia et futura confirmantur. — Enumeratio bonorum, quae in praesenti fruitur monasterium. — Decretum pro eorundem stabilitate; — Cum solitis clausulis praesens privilegium confirmantibus. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Gisoni abbati venerabilis monasterii S. Clementis, quod in insula Piscariensi situm est, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium

Apostolicae Sedis auctoritate, debitoque compellimur, pro universarum Ecclesiarum statu satagere, et earum maxime quieti, quae specialius eidem Sedi adhaerent, ac tamquam iure proprio subiectae sunt, auxiliante Domino, providere. Ea propter petitionibus tuis, fili in Christo carissime Giso, non immerito annuendum censuimus, ut monasterium B. Clementis, cui Deo auctore praesesse cognosceris, ubi videlicet gloriosissimum corpus eiusdem martyris requiescere credimus, sicut in Domini praedecessoris nostri Papae Leonis privilegio continetur, Sedis Apostolicae auctoritate muniremus. Mansuro igitur in perpetuum decreto statuimus, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium in praesenti legitime possidet, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant: in quibus haec propriis duximus nominibus exprimenda: in comitatu scilicet Teatino Castrum Insulae, monasterium S. Nicolai a Caramatico, cum cellis et caeteris ad idem monasterium pertinentibus: ecclesiam S. Crucis: ecclesiam S. Martini ad Guttam: ecclesiam S. Iohannis: ecclesiam S. Cesidii: monasterium S. Trinitatis de La-

Enumeratio bonorum, quae in praesenti fruitur monasterium.

(1) Ex Spicileg. Dacher. tom. v, in Chronico monast. huius.

pidaria: ecclesiam S. Mariae in Pesile; S. Angeli, S. Cesidii, S. Bartholomaei de Orta, et castrum Fare: in comitatu Balbensi monasterium S. Trinitatis cum pertinentiis suis: in comitatu Pinnensi castrum Alanne, Bectorrita, Castellione, Olibula, Corvaria, Pesclu, Roccam de Soti, Petram-Iniquam cum ecclesiis et pertinentiis suis: in eodem comitatu monasterium S. Desiderii, et ecclesiam S. Quirici cum pertinentiis suis: in comitatu Abrutino monasterium S. Clementis cum castellis, videlicet Castro-Vetere, Sancto-Vetere; Guardia cum ecclesiis et villis ad praedictum monasterium pertinentibus. Quaecumque praeterea in futurum concessionem Pontificum, liberalitate principum, oblatione fidelium, vel aliis iustis modis poteritis adipisci, firma tibi tuisque successoribus et integra conserventur. Decernimus ergo, ut nulli omnino episcopo vel comiti, aut prorsus alicui hominum, facultas sit praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, aut ei aliquas exactiones imponere; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum substantiatione et gubernatione concessa sunt, usibus profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax D. N. I. C. quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Scriptum per manum Gervasii scriniarii regionarii, et notarii sacri palatii.

Decretum pro
eorundem sta-
bilitate.

Cum solitis
clausulis praesens privile-
gium confir-
mantibus.

Ego CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Datum Laterani per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardinalis, ac bibliothecarii, quarto kalendas aprilis, indictione xiv, incarnationis dominicae anno mxxi, pontificatus autem domni Calixti secundi Papae anno iii.

Dat. die 29 martii anno Domini 1121, pontif. anno iii.

XVI.

Facultas Ottoni de Castro Iringi aedificandae Ecclesiae, et construendi monasterii sub certis conditionibus (1).

SUMMARIUM

In praedio Puribergh ecclesia construenda decernitur; — Sedis Apostolicae patrocinio munitur; — Perpetua quiete in bonis omnibus fruitura declaratur; — Libertate eligendi advocatum et praelatum donatur. — Solitae clausulae. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, nobili et illustri viro Ottoni de Castro Iringi, salutem et apostolicam benedictionem.

In praedio Puribergh ecclesia construenda decernitur;

Sedis Apostolicae patrocinio munitur;

Perpetua quiete in bonis omnibus fruitura declaratur;

Devotionem tuam spectavimus, quia praedium tuum Puribergh, ubi ecclesiam in honorem apostolorum Petri et Pauli aedificare desideras, in qua videlicet regulares fratres in omnipotentis Dei servitio communiter consecrentur, B. Petro, eiusque Romanae Ecclesiae obtulisti. Eamdem itaque oblationem nos ad honorem Dei, et salutem animae tuae suscipientes, locum ipsum B. Petri patrocinio communimus. Statuimus enim, ut nullus eum occupare, nullus ibi assultus facere, vel molestias ausu temerario audeat irrogare; sed omnia, quae vel a te iam collata sunt, vel in futurum de suo iure a quibusque fidelibus conferentur, quieti et integra sub Apostolicae Sedis unimine (2) conserventur: ita tamen, ut exinde pro

(1) Ex Hundii metropoli Salisburgensi. (2) Legemur. (R. T.)

censu singulis quadriennariis alba cum amictis suis Lateranensi basilicae B. Laurentii (1) persolvatur. Statuimus etiam, ut deinceps, neque tibi, neque alicui heredum tuorum, facultas sit se in praedicti loci advocatiam ingerere; sed iuxta fratrum electionem et liberam voluntatem advocatus ibi per Dei gratiam statuatur: idipsum et de praelato loci decernimus observandum. Si quis autem huic nostrae constitutioni temere, quod absit, contraire tentaverit, honoris et officii sui periculum patiat, aut excommunicationis ultione plectatur, nisi praesumptionem suam digna satisfactione correxerit; qui vero locum ipsum et fratres in eo Domino servientes iuvare, suisque rebus honorare curaverint, omnipotentis Dei, et apostolorum eius Petri et Pauli benedictionem et gratiam, et peccatorum suorum veniam consequantur. Amen.

Ego CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus collaudans confirmavi hanc litteram: per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii, iii kal. aprilis indict. xix, incarn. dominicae anno mxxi, pontificatus autem domni Calixti II Papae anno iii.

Dat. die 30 martii anno Domini 1121, pontif. anno iii.

XVII.

Monasterii Trenorciensis privilegium exemptionis ab omni saeculari potestate et episcopali iurisdictione (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesia Trenorc. a Calixto PP. consecrata, patrocinio Sedis Apostolicae communiter; — Liberaque ab omni decimarum vel alterius oneris solutione declaratur; — Praecipue vero ecclesia S. Valeriani, quae ab omni laicali iugo et episcopali iurisdictione eximitur. — Solitae clausulae. — Calixti PP. subscriptio.

(1) Forsitan Ioannis. (R. T.) (2) Ex Chiffet., Hist. Trenorc.

Libertate eligendi advocatum et praelatum donatur.

Solitae clausulae.

Calixti PP. subscriptio.

Solitae clausulae.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Franconi Trenorciensi abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Ecclesia Trenorc. a Calixto PP. consecrata, patrocinio Sedis Apostolicae communiter;

Liberaque ab omni decimarum vel alterius oneris solutione declaratur;

Praecipue vero Ecclesia S. Valeriani, quae ab omni laicali iugo et episcopali iurisdictione eximitur.

Venerabilia et Deo dicata loca tanto enixius iuvare nos convenit, et fovere, quanto specialius eorum nobis cura et sollicitudo divina dispositione cognoscitur imminere. Propter quod (carissime in Christo fili Franco abbas) petitioni tuae aures nostras affectu benignitatis debitae inclinamus. Et quoniam Trenorciense monasterium singulariter ad beati Petri, cuius iuris est, spectat custodiam, et quae nunc habetur ecclesia, nostris per Dei gratiam manibus consecrata est, locum eundem singulari Apostolicae Sedis patrocinio communimus. Praesentis igitur decreti auctoritate statuimus, ut nulli deinceps episcoporum facultas sit, pro altaribus et ecclesiis, sive decimis vel etiam omnibus ad haec rite pertinentibus, quae ante interdicta antecessoris nostri sanctae memoriae Urbani Papae, vobis cognita, possedistis, seu post episcoporum concessione adquisistis, gravamen aliquod irrogare; sed sicut eorum permissione quaedam ex integro habuistis, ita et in futurum perenniter habeatis. Ipsarum quoque, quas nunc habetis Ecclesiarum decimas, quae a laicis obtinentur, si eorum potestati subtrahere vestrae religionis reverentia potuerit, ad vestram et pauperum sustentationem vobis liceat possidere. Quaecumque praeterea in futurum, largiente Domino, iuste poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Ad haec adiicimus, ut idem locus, in quo beati Valeriani martyris, et Sancti Filiberti confessoris corpora requiescunt, ab omni iugo saecularis potestatis liber in posterum conservetur: nec episcopo liceat cuiuscumque dioecesis, eundem locum excommunicationis vel absolutionis vel cuiuslibet dispositionis occasionibus perturbare: aut cruces seu quaslibet exactiones novas burgo et caeteris monasterii possessionibus irrogare. Si qua igitur in fu-

turum ecclesiastica saecularisque persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Teatinae Ecclesiae iura servantibus sit pax D. N. I. C. quatenus et fructum hic bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Symbolum Pontificis.

FIRMAMENTUM EST DOMINUS
TIMENTIBUS EUM.

Ego CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

Calixti PP. subscriptio.

Datum Albae per manus Chrysogoni sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis ac bibliothecarii, xv kalendas iunii, indictione xiv, incarnationis dominicae anno mxxi, pontificatus domni Calixti Papae anno tertio.

Dat. die 18 maii anno Domini 1121, pontif. anno iii.

XVIII.

Privilegium maternitatis Ecclesiae S. Ioannis, quo sententia in Concilio Trenorciensi lata confirmatur (1).

SUMMARIUM

Privilegium maternitatis ecclesiae S. Stephani a Paschali PP. per obreptionem concessum. — Rationes ex utraque parte capitulorum allatae: — Res a Calixto, dum legationis munere fungeretur in Galliis, examinata. — Sententia desuper lata, qua maternitas ecclesiae S. Ioannis adiudicata. — Canonici S. Stephani, obtenta fraudolenter dilatione, Paschalem PP. adeunt;

(1) Ex Chiffet., Hist. Trenorc.

— Sparsisque per urbem figmentis; et privilegium pro se extorquent. — Non multo post fraus ab eodem Paschali cognita: reassumpta causa a Calixto successore. — Privilegium Paschalis cassatur; et maternitas ecclesiae S. Iohannis adjudicatur: — Cum decreto ut ecclesia S. Stephani consuetudines illi omnes persolvat, quas priscis temporibus solvebat: — Item iuramentum ab utraque parte perperam factum irritatur. — Bisuntino archiepiscopo ius conceditur animadvertendi in canonicos S. Stephani, nisi huic decreto acquieverint. — Solitae clausulae. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Anserico Manasse decano, Stephano archidiacono, Stephano Thesaurario, Hugoni archidiacono, et caeteris Bisuntinae Ecclesiae B. Iohannis Apostoli et Evangelistae canonicis, salutem et apostolicam benedictionem.

Privilegium maternitatis ecclesiae S. Stephani a Paschali PP. per obreptionem concessum.

Rationes ex utraque parte capitulorum alatae

Res a Calixto, dum legationis munere fungeretur in Gallias, examinata.

Decessorum statuta, sicut legitima et iusta, successorem convenit custodire: ita debet etiam male facta salubri provisione corrigere. Ea propter nos surreptionem illam, quae Domino praedecessori nostro sanctae memoriae Paschali Papae a clericis S. Stephani de maternitatis iudicio facta est, ad veritatis et iustitiae curavimus ordinem revocare. Inter vos enim, et canonicos S. Stephani, super episcopali cathedra et ecclesiastica maternitate, longo iam fuerat tempore agitata discordia. Siquidem canonici S. Stephani, ecclesiam suam matricem antiquitus extitisse, sed propter eius destructionem episcopos ad Beati Iohannis ecclesiam scessisse, prout poterant, allegabant. E contra vos Ecclesiam vestram per longa temporum spatia episcopalem sedem sine interruptione legitima possedisse, scriptorum memoria, et veterum virorum attestationibus firmabatis. Haec profecto discordia cum ad praedicti Domini nostri audientiam pervenisset, nostro eam commisit examini finiendam, eo quod ipsius vices illis in partibus gereremus: ita videlicet, ut si canonici S. Stephani quinque idoneis probare testibus possent, quod

post redintegrationem Ecclesiae suae, infra annos triginta super querela hac quaestionem fecissent, per quam illorum videretur interrupta retentio; scilicet vel ante antistitem suum, vel ante Romanae legatum Ecclesiae in communi audientia hac probatione perfecta, privilegia eorum ius proprium obtinerent, et episcopalis sedes apud B. Stephani ecclesiam haberetur: alioquin vos a querela hac liberi maneretis, et episcopalem sedem, sicut prius, teneretis. Eandem quoque ipsius negotii decisionem usque ad tunc proximam B. Mariae Assumptionem idem Dominus a nobis perfici, consummarique praecepit. Nos eius obediens mandatis, adhibitis fratribus nostris et coepiscopis Gruceranno Lugdunensi, Hugone Gratianopolitano, Leodegario Vivariensi, Berardo Matisconensi, Stephano Eduensi, Galtero Cabilonensi, Gauceranno Lingonnensi, Pontione Belticensi, Guidone Gebennensi, Gulinco Sedunensi, et Pontio abbate Cluniacensi, et decem et septem abbatibus, atque aliis religiosis viris, apud Trenorciam utramque partem convenimus. Ubi cum pars vestra iustitiae suae allegationes ostenderet, nos probationis executionem, a praedicto Domino constitutam, a Sancti Stephani canonicis requisivimus: qui vix tandem testes aliquot, non tamen idoneos, produxerunt. Alius enim pro commissio periurio sive turpi nativitate, alius pro sacrilegio, alius pro pretii conductione, et alius pro excommunicatione, qua diu alligatus fuerat, reprobatus est. Sic praefati Beati Stephani canonici, iam suae partis causam defendere non valentes, a probatione proposita in conspectu omnium defece- runt. Tunc ex communi fratrum iudicio definitum est, vestram Beati Iohannis ecclesiam debere maternitatis praerogativam in perpetuum obtinere. Unde nos una cum eis, eandem vestram ecclesiam ex tunc a querela illa liberam fore decrevimus, episcopalem in ea sedem permanere irrefragabiliter statuentes. Auctoritate

Sententia desuper lata, qua maternitas ecclesiae S. Iohannis adjudicata

Canonici S. Stephani, ob tenta fraudulenter dilatione, Paschalem PP. adeunt;

Sparsisque per urbem figmentis; et privilegium pro se extorquent.

Non multo post fraus ab eodem Paschali cognita: reassumpta causa a Calixto successore.

insuper apostolica, in cuius vocati partes sollicitudinis fueramus, sub anathematis obligatione praecepimus, ut nullus eam ulterius clericus sive laicus inde inquietare, aut inquietanti favorem praesumeret ministrare. Hac promulgata ex communi deliberatione sententia, canonici Sancti Stephani ad nos secretius accesserunt, ut constituendae inter vos et illos pacis diem praefigeremus, suppliciter postulantes. In quorum verbis nos nihil prorsus versutiae opinantes, supplicationi eorumdem annuimus, et diem eis, uti postulaverant, constituimus. Mox ipsi a nobis, fraudis inito consilio, discedentes, unum ex fratribus suis, Petrum scilicet de Moneta, ad praedictum praedecessorem nostrum furtim, et nobis, nihil omnino tale opinantibus, direxerunt. Is postquam curiae se presentavit, multa ferens, et nonnulla confingens mendacia, inter caetera suggerere Domino ausus est, nos de praedicto negotio nihil fecisse, neque in eius executionem obedire mandato Sedis voluisse. In haec figmenta discedens, et rursus ad curiam rediens, reliquos secum deceptores adduxit: congregatisque eis, discussio quasi a principio facta est. Novissime quaedam illarum personarum, quae tam celebri, ut praedictum est, iudicio reprobatae fuerant, immo et aliae nequaquam idoneae, ad praefatam probationem admissae sunt. Duo ex clericis nostris, quos pro iam dicti confirmatione iudicii miseramus, advenerunt; sed cum omnia, quae acta fuerant, diligenter exponerent, proficere nullatenus potuerunt. Canonici quippe S. Stephani ita iam curiam totam figmentorum suorum fallaciis, et assentationum blandimentis aspererant, ut, aliis nullum in ea locum habentibus, ipsi scriptum maternitatis acceperint. Post aliquantum temporis illorum fraudem idem dominus et recognovisse asseritur, et super ea vehementius doluisse. Unde etiam tibi, carissime frater archiepiscopo Anserice, per sui auctoritatem scripti liberam contulit facultatem

episcopalia, in qua velles, Ecclesia peragendi. Postea vero quam nos in Apostolicae Sedis administrationem, divina fuimus gratia constituti, vos aures nostras super eadem querimonia iterum propulsastis: nos autem supradictam deceptionem, necnon et causam omnem plenius cognoscentes, utpote qui ab ipso pueritiae nostrae tempore in illis educati partibus fuimus, et nostris totius rei veritatem oculis vidimus, utramque partem ad nostram secundo praesentiam convocavimus. Vos, ut mandatum fuerat, convenistis; sed illi se nullis praemissis excusationibus subtraxerunt. Tertio tandem terminum tam eis quam vobis in B. Lucae festivitate praefiximus; sed in parte altera etiam hac vice contempti sumus. Cum enim vos praesentes fueritis, et per quindecim dies in curia permanentes, terminum transieritis, illi nec venerunt, nec responsales aliquos transmisérunt. Quamobrem fratribus nostris episcopis et cardinalibus, nec non archiepiscopis, episcopis, et abbatibus, qui nobiscum aderant, visum est, B. Stephani canonicos diffugium petisse, ne coram nobis negotium tractaretur, qui et ipsorum dolo- sitatem, et iustitiae vestrae puritatem certissime sciebamus. Ex communi ergo eorumdem fratrum nostrorum consilio, illud maternitatis scriptum, quod per tantae fraudis versutiam saepedicto domino nostro surreptum est, apostolica auctoritate cassamus: statuentes, ut nullam in posterum vim prorsus obtineat; sed in tota Bisuntinae civitatis parrochia, sola B. Iohannis ecclesia omnem episcopalis sedis et matricis Ecclesiae possideat futuris temporibus dignitatem, quam priscis cognoscitur temporibus possedisse. Porro consuetudines omnes, quas ecclesia S. Stephani a tempore Hugonis Salinensis bonae memoriae Bisuntini archiepiscopi, usque ad tempora fratris nostri Hugonis qui in Ierosolymitana peregrinatione defunctus est, tam in spiritualibus Ecclesiae, quam temporalibus, vestrae per-

Privilegium Paschalis cassatur, et maternitas ecclesiae S. Iohannis adjudicatur:

Cum decreto ut ecclesia S. Stephani consuetudines illi omnes persolvat, quas priscis temporibus solvebat:

Item iuramentum ab utraque parte perperam factum irritatur.

Bisuntino archiepiscopo ius conceditur animadvertendi in canonicos S. Stephani, nisi huic decreto acquiescerint.

Solitae clausulae

solvit quiete vobis deinceps, et eidem vestrae Ecclesiae persolvantur. Ad haec, absolutionem, quae tam a te, carissime in Christo frater et episcopo Anserice, quam ab Humbaldo Lugdunensi archiepiscopo, super iuramento illo, clericis utriusque Ecclesiae facto, a nobis, dum adhuc in partibus ultramontanis essemus, confirmata est, praesentis quoque decreti pagina roboramus, et ratam perpetuo manere decernimus: auctoritate Sedis Apostolicae statuentes, et omnimodis praecipientes, ut neque vos Sancti Stephani canonicos, neque ipsi, aut quaelibet persona, vos ulterius super iuramento illo praesumat impetere. Si nostrae igitur sanctioni huic B. Stephani canonici audaci praesumptione contraire tentaverint, tibi, dilecte in Christo frater Anserice Bisuntine archiepiscopo, tuisque successoribus, licentiam damus, de personis eorum, et de ipsa etiam Ecclesia, cooperante Deo, donec satisfecerint, iustitiam exequendi. Si qua etiam in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem B. Iohannis Ecclesiae iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Scriptum per manum Gervasii scriniarii regionarii sacri palatii.

Datum Laterani xiv kal. aprilis, indict. xv, incarnationis dominicae anno mcxxii, pontificatus autem domni Calixti II Papae anno iv.

EGO CALIXTUS, catholicae Ecclesiae episc., ss.

Dat. die 19 martii anno Domini 1122, pontif. anno iv.

XIX.

Approbatio instituti regularis canonicorum Ecclesiae S. Martini in Barchgētesgaden Salisburgen. dioecesis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmatur institutum regulare.

— Obedientia praeposito per canonicos praestanda: — Et subiectio episcopo loci ordinario. — Advocati electionem ad canonicos spectare declaratur. — Decretum immunitatis a quacumque molestia, etc. — Census annuus Lateranensi palatio per eos persolvendus. — Solitae clausulae. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Eberquino praeposito, et eius fratribus in Ecclesia Sanctorum Iohannis et Martini quae in Salisburgensi pago, in loco videlicet, qui Barchgetes gaden dicitur, sita est, regularem vitam professis, tam praesentibus quam futuris, in perpetuum.

Praeceptum Domini habemus intrare per angustam portam, quia angusta via est, quae ducit ad vitam (a). Quia ergo vos, o filii in Christo dilectissimi, per divinam gratiam aspirati, mores vestros sub regularis vitae disciplina coercere, et ut angustam ingredi valeatis portam, communiter secundum sanctorum Patrum constitutionem, omnipotenti Domino deservire proposuistis: votis vestris paterno congratulamur affectu. Unde etiam petitioni vestrae benignitatis debitae imperipientes assensum, religionis propositum praesentis privilegii auctoritate firmamus. Statuimus enim, ut nulli omnino hominum liceat vitae canonicae ordinem, quem professi estis, in vestra Ecclesia commutare. Nemini etiam professionis vestrae facultas sit, alienius levitatis instinctu,

(1) Ex Hundii Metropoli Salisburgensi. (a) Luc. xiii et Matth. vii.

Exordium.

Confirmatur institutum regulare

Obedientia praeposito per canonicos praestanda:

Et subiectio episcopo loci ordinario.

Advocati electionem ad canonicos spectare declaratur.

Decretum immunitatis a quacumque molestia, etc.

Census annuus Lateranensi palatio per eos persolvendus.

Solitae clausulae.

Calixti PP. subscriptio.

vel arctioris religionis obtentu, sine praepositi vel congregationis licentia de clauastro discedere. Quod si discesserit, nullus eum episcoporum, nullus abbatum, nullus monachorum, sine communium litterarum cautione suscipiat: quamdiu videlicet in Ecclesia vestra canonici ordinis tenor, Domino praestante, viguerit. Sane iuris ecclesiastici sacramenta a dioecesano suscipietis episcopo, si quidem gratiam atque communionem Apostolicae Sedis habuerit, et si ea gratis ac sine pravitate voluerit exhibere; alioquin, liceat vobis pro eorumdem sacramentorum susceptione catholicum, quem malueritis, adire antistitem. Porro loci vestri advocatiam sine praepositi et fratrum consensu, aut a fundatorum haeredibus, aut quibuscumque aliis occupari, omnibus prohibemus. Nulli ergo omnino hominum facultas sit, praedictam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, aut temerariis vexationibus fatigare; sed integra conserventur eorum, pro quorum substantiatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Ad indicium autem perceptae huius a Romana Ecclesia libertatis, aureum unum quotannis Lateranensi palatio persolvitis. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem monasterio iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Laterani per manum Chrysoni sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis ac bibliothecarii, vii idus maii, indictione xiv, incarnationis dominicae anno mcxxii, pontificatus autem domni Calixti II Papae anno iv.

Dat. die 9 maii anno Domini 1122, pontif. anno iv.

XX.

Oldegarius, Tarraconensis archiepiscopus, legatus Sedis Apostolicae ad exercitum, contra Saracenos in Hispaniis paratum, constituitur (1).

SUMMARIUM

Hispaniarum Ecclesia quanta mala experta sit a Paganorum oppressione. — Peccatorum remissio omnibus in expeditione contra eosdem militantibus. — Cruce signati. — Oldegarii Sedis Apostolicae legati, quae sit facultas, et quae praestanda obedientia.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, omnibus episcopis, regibus, comitibus, principibus, caeterisque Dei fidelibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Pastoralis officii, nobis a Deo commissi, sollicitudo exposcit, ut omni vigilantia et circumspectione gregem Dominicum pascamus. Hispaniarum siquidem Ecclesia quantis calamitatibus, quantisque filiorum Dei mortibus per Paganorum oppressionem assidue conteritur, neminem vestrum latere credimus. Ea propter dilectionem vestram, tamquam Deo, cuius legatione fungimur, exhortante per nos, admonemus, et tamquam carissimos, precibus, quibus possumus, incitamus, quatenus ad fratrum defensionem, et Ecclesiarum liberationem nullatenus desistatis. Omnibus enim in hac expeditione constanter militantibus, eandem peccatorum remissionem, quam orientalis Ecclesiae defensoribus fecimus, auctori-

(1) Descript. a Diago ex archiv. cathedralis Barchinonen. lib. i Antiquit. fol. 22; edidit Bollandus Act. SS. mensis martii, die vi, in fine cap. iii Vitae S. Oldegarii.

Hispaniarum Ecclesia quanta mala experta sit a Paganorum oppressione.

Peccatorum remissio omnibus in expeditione contra eosdem militantibus.

Cruce signati.

Oldegaril Sedis
Apostolicae le-
gati, quae sit
facultas, et quae
praestanda obe-
dientia.

tate apostolica, et concessa nobis divinitus potestate, benigne concedimus. Illos autem, qui signum Crucis suis vestibus hac de causa imposuerunt, si ab hoc Paschate usque ad aliud, votum suum persolvere non saterint, a gremio deinceps sanctae Ecclesiae, donec satisfaciant, summovemus. Verum quoniam exercitum vestrum per nos, ut desideravimus, visitare nequimus, carissimum fratrem nostrum Oldegarium, Tarraconensem archiepiscopum, ad idem ex latere nostro delegare curavimus, nostras ei vices in hoc specialiter committentes, ut ipsius consilio et dispositione corrigenda corrigantur, et confirmanda, cooperante Domino, confirmiter (1); si quae vero dubia in exercitu eodem emergerint, ipsius experientia terminentur. Ipsum itaque dilectioni vestrae attentius commendamus; rogantes ut illam in vobis inveniat caritatem, quae nos ad eum vobis committendum compellit. Omnipotens Dominus beatorum suorum apostolorum meritis sua vos miseratione custodiat, et ad gloriosam de inimicis christianorum victoriam et felicem consummationem pervenire concedat.

Dat. Laterani iv non. aprilis.

Dat. die 2 aprilis anno Domini 1122,
pontif. anno iv.

XXI.

*Privilegium canonicis Veronensibus
concessum (2).*

SUMMARIUM

Enumerantur bona Veronensis Ecclesiae, eaque confirmantur. — Decretum immunitatis. — Privilegia Ecclesiae eidem concessa a praedecess. PP. firma permanent. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Theobaldo archiepiscopo, et caeteris Veronensis Ecclesiae canonicis, tam praesentibus, quam futuris, in perpetuum.

Sicut iniusta poscentibus etc., et illibata permaneant: in quibus haec propriis du-

(1) Forte confirmantur. (A. T.) (2) Ex Ughellio.

ximus nominibus adnotanda, ecclesias videlicet Sancti Georgii, Sancti Ioannis Baptistae, S. Andreae, S. Clementis, S. Cecliae, Sancti Faustini, Sancti Firmi cum capella, et Sancti Pauli: in Burgo ecclesias Sancti Ioannis Baptistae, Sancti Petri in Cornario et Sancti Iohannis in Quintiano: castrum de Bruno cum capellis et reliquis pertinentiis suis; castrum Gratianae, Martianae et Puliani, Biunde, Porcile et Calmasinum cum capellis et caeteris pertinentiis eorum: villam Quinti et locum qui dicitur Villa, cum capellis earum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat vestram Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, etiam pro eorum substantiatione, pro quibus concessa sunt usibus omnimodis profutura. Ad haec adicientes censem, ut distributionem beneficiorum canonicae vestrae nullus impedire, inquietare, vel sibi audeat vindicare; sed sicut praeteritis temporibus constituta, et praedecessorum nostrorum privilegiis roborata est, ita et imposterum, auxiliante Deo, firma et inviolabilis perseveret. Nulli etiam vestrum facultas sit beneficia, quae capituli solent largitione distribui, de alterius manu suscipere; sed pristina in eis consuetudo futuris temporibus conservetur. Praesenti praeterea decreto sancimus, ut si personae idoneae in Ecclesia vestra repertae fuerint, nullus de alia Ecclesia in archipresbyt. vel archidiaconum praefatur; quod si archipresbyterum vel archidiaconum uno simul tempore obire contigerit, donec alii substituantur, eorum vices beneficiorum distributionibus per praepositum suppleantur, quemadmodum et in collatis Ecclesiae vestrae praedecessorum nostrorum privilegiis continetur. Si qua igitur in futurum, etc.

Ego CALIXTUS catholicae Ecclesiae episc.

Enumerantur
bona Veronen-
sis Ecclesiae,
eaque confir-
mantur.

Decretum im-
munitatis.

Privilegia Ec-
clesiae eidem
concessa a
praedecess. PP.
firma perma-
neant.

Calixti PP. sub-
scriptio.

Datum in territorio Palinensi xviii. kal. iulii, indictione xv, incarnationis dominicae anno mcxxii, pontificatus autem domni Calixti II Papae anno iv, per manum Chrysogoni diaconi et cancellarii sanctae Apostolicae Sedis.

Dat. die 14 iunii anno Domini 1122,
pontif. anno iv.

XXII.

*Reconciliatio Henrici V imperatoris cum
sancta et catholica Ecclesia Romana.*

SUMMARIUM

Laetatur Pontifex de reconciliacione Henrici quinti imperatoris. — Commendat bona consilia; eumque salutaribus monitis adhortatur. — Bona omnia pro eius felicitate nomine etiam episcoporum, cardinalium ac totius cleri romani auspiciatur.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Henrico glorioso Romanorum Imperatori Augusto, salutem et apostolicam benedictionem.

Omnipotenti Domino Deo nostro omnium bonorum laudes et gratias agimus, qui per immensam bonitatis suae clementiam cor tuum aspiratione sui spiritus illustravit, et te iam dudum nimium reluctantem, nunc tandem ad Ecclesiae gremium revocavit. Siquidem, prout dilecti filii nostri, et diaconi cardinalis, et fidelium nunciorum tuorum relatione, ac literarum lectione percepimus, sano usus consilio, nostris, et Ecclesiae catholicae salutaribus monitis humiliter obedisti. Et nos ergo in beati Petri filium paternae affectionis brachiis te suscipimus, et personam tuam, et imperium tanto deinceps amplius et benignius diligere, ac divina praeeunte gratia honorare optamus, quanto devotius prae tuis modernis praedecessoribus Romanae Ecclesiae obedisti, et quanto specialius carnis es nobis consanguinitate coniunctus. Age ergo, fili carissime, ut et tu nobis, et nos te fruamur in Domino. Perpendat imperialis

excellencia tua quantum diuturna Ecclesiae, imperiique discordia, Europae fidelibus intulerit detrimentum, et quantum nostra pax afferre poterit boni fructus, Domino cooperante, incrementum. Sane de statu nostro noverit tua dilectio, quia licet nos graviter quandoque infirmi fuimus, nunc tamen per Dei gratiam incolumes sumus; et tuam tam animae quam corporis sanitatem per omnia desideramus. De iis autem, quae viva voce referenda praedictis fidelibus nuntiis tuis commisisti, per eosdem, quid nobis et nostris videatur fratribus, respondemus. Legatos itaque nostros, qui apud vos sunt, benevolentiae vestrae attentius commendantes rogamus, ut quia concilium indictum a nobis accelerat, cito eos ad nos Domino largiente remittas. Tuos vero legatos ita instructos dirigas, ut iuxta promissum tuum, regalia in integrum Ecclesiae Romanae restituant. Ad haec pro nepote nostro Metensi episcopo, et fratribus eius, gratias tuae benignitati referimus, quoniam in iis primitiis bonitatis tuae cognovimus. Illa enim bonae voluntatis pax esse conspicitur, ex qua bonae voluntatis opera demonstrantur. Fratres enim episcopi cardinales, et totus romanus clerus una nobiscum te, et principes, et barones tuos salutant, divinae maiestatis misericordiam deprecantes, ut vos ad honorem suum, et Ecclesiae spem in longum custodiat.

Datum Laterani idibus decembris.

Dat. die 13 decembris.

*Sequitur restitutio investiturarum, ab
Henrico imperatore facta.*

SUMMARIUM

Henrici imperatoris restitutio investiturarum Ecclesiarum omnium, et possessionum ablatarum. — Suum promittit auxilium. — Subscriptiones principum.

In nomine Sanctae et Individuae Trinitatis

Ego Henricus, Dei gratia Romanorum imperator Augustus, pro amore Dei et

Bona omnia pro
eius felicitate
nomine etiam
episcoporum,
cardinalium ac
totius cleri ro-
mani auspica-
tur.

Henrici impera-
toris restitutio
investiturarum

Ecclesiarum
omnium, et pos-
sessionum abla-
tarum.

sanctae Romanae Ecclesiae, et domini Papae Callisti, et pro remedio animae meae, dimitto Deo, et sanctis eius apostolis Petro et Paulo, ac sanctae catholicae Ecclesiae, omnem investituram per annulum et baculum; et concedo, in omnibus Ecclesiis fieri electionem et liberam consecrationem, possessiones, et regalia beati Petri, quae a principio huius discordiae usque ad hodiernam diem, sive tempore Patris mei, sive etiam meo, ablata sunt: quae habeo eidem sanctae Romanae Ecclesiae restituo; quae autem non habeo, ut restituantur, fideliter adiuvabo: possessiones etiam omnium aliarum, et principum, et aliorum tam clericorum quam laicorum, consilio principum. Et do veram pacem domino Papae Calisto, sanctae Romanae Ecclesiae, et omnibus, qui in parte ipsius sunt, vel fuerunt; et in quibus sancta Romana Ecclesia auxilium postulaverit, fideliter iuvabo: et in quibus mihi querimoniam fecerit, debitam sibi iustitiam faciam.

Suum promittit
auxilium.

Subscriptiones.

Adalbertus Moguntinus archiepiscopus.
Fridericus Coloniensis archiepiscopus.
Ratisbonensis episcopus.
Otho Bambergensis episcopus.
Bruno Spirensis episcopus.
A. Augustensis episcopus.
G. Traiectensis episcopus.
E. Abbas Fuldensis.
Northmannus dux.
Fridericus dux.
Bonifacius marchio.
Theobaldus marchio.
Cynulphus comes.
Obertus comes.
A. Berengario comes.
Godefridus comes.
Ego Fridericus Coloniensis episcopus,
et cancellarius, recognovi.

*Subsequitur Calixti Papae II restitutio
regaliorum Henrico imperatori facta.*

SUMMARIUM

Calixti PP. II restitutio regaliorum, tantum per sceptrum. — Pacem et veniam Pontifex ei praebet.

Ego Calixtus servus servorum Dei dilecto filio suo Enrico, Dei gratia Romanorum imperatori Augusto, concedo electiones episcoporum et abbatum Theutonici regni, qui ad regnum pertinent, in praesentia tua fieri absque simonia et aliqua violentia, ut si qua inter partes discordia emergerit, metropolitani et provincialium consilio vel iudicio, saniori parti assensum, et auxilium praebeas. Electus autem regalia per sceptrum a te recipiat, exceptis omnibus, quae ad Romanam Ecclesiam pertinere noscuntur, et quae ex his iure tibi debet, faciat. Ex aliis vero partibus imperii, consecratus infra sex menses regalia per sceptrum a te recipiat; de quibus vero mihi querimoniam feceris, et auxilium meum praestabo. Do tibi veram pacem, et omnibus, qui in parte tua sunt vel fuerunt tempore huius discordiae.

Calixti PP. II
restitutio regali-
orum, tantum
per sceptrum.

Pacem et ve-
niam Pontifex
ei praebet.

Data anno MCXXII IX kal. octobris.
Dat. die 23 septembris anno Domini 1122,
pontif. anno II.

XXIII.

*Confirmatio dignitatis primatialis Toletanae
Ecclesiae, cum declaratione, ut eidem
subiectae sint Hispaniarum Ecclesiae
omnes, quae suos amiserunt episcopos
post Saracenorum incursiones (1).*

SUMMARIUM

Exordium. — Toletana Ecclesia per Ildesum regem de Saracenorum manibus vindicata a Summis Pontificibus pristinae redditae dignitati: — A Calixto PP. antiquis donatur privilegiis. — Cum declaratione iuris primatialis. — Confirmantur eidem antiqui termini, ecclesiaeque subiectae: — Eaque, quae proprios amisere

(1) Ex Gasteioni opere de Primatu Toletano.

metropolitanos; — Donec tamen in pristinum statum redigantur. — Solitae clausulae.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Bernardo Toletano primati, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Postquam supernae miserationis dignatio insignem quondam, et inter Hispaniarum urbes magni nominis, civitatem Toletanam, studio et labore gloriosae memoriae regis Ildelfonsi de Saracenorum tyrannide liberaverunt, domini praedecessores nostri sanctae recordationis Urbanus, et Paschalis, Ecclesiae Romanae Pontifices, eiusdem civitatis Ecclesiam pristinae studuerunt restituere dignitati. Unde, reverendissime frater et coepiscope Bernarde, pallium tibi, pontificalis videlicet officii plenitudinem, conferentes, in totis Hispaniarum regnis primatem te privilegiorum suorum sanctionibus statuerunt: sicut praedecessores tuos praedictae urbis Pontifices constat antiquitus extitisse: quorum nimirum patrum nostrorum vestigiis insistentes, tam tuis, quam et reverendissimi nepotis nostri Ildelfonsi regis precibus, duximus annuendum, ut auctore Domino, eundem tibi, tuisque successoribus honorem, et per vos Toletanae Ecclesiae confirmemus. Apostolica igitur auctoritate statuimus, ut per universa Hispaniarum regna primatus obtineas dignitatem. Verum personam tuam in manu nostra propensiori gratia retinentes, censemus, ut solius Romani Pontificis iudicio eius causa, si qua fuerit, decidatur. Te itaque universi Hispaniarum praesules primatem respicient; et ad te, si quid inter eos quaestione dignum exortum fuerit, referent; salva tamen in omnibus Romanae Ecclesiae auctoritate, et salvis metropolitanorum privilegiis singulorum. Sane Toletanam Ecclesiam praesentis privilegii stabilitate munimus, Complutensem ei parochiam cum terminis suis, necnon et ecclesias omnes, atque dioeceses, quas iure proprio antiquitus possedisse cognoscitur, confirmantes: epi-

Toletana Ecclesia per Ildesum regem de Saracenorum manibus vindicata a Summis Pontificibus pristinae redditae dignitati.

A Calixto PP. antiquis donatur privilegiis.

Cum declaratione iuris primatialis.

Confirmantur eidem antiqui termini, ecclesiaeque subiectae.

scopales praeterea sedes Ovetum, Legionem, Palentiam eidem Toletanae Ecclesiae, tamquam metropoli, subditas esse decernimus: reliquas vero, quae antiquis ei temporibus subiacebant, cum Dominus omnipotens christianorum restituerit potestati, suae dignatione misericordiae, ad caput proprium referendas decreti huius auctoritate sancimus. Porro illarum dioeceses civitatum, quae, Saracenis invadentibus, metropolitanos proprios amisere, eo tenore vestrae subiicimus ditioni, ut quoad sine propriis extiterint metropolitanis, tibi, ut proprio, debeant subiicere: salvo tenore privilegii, quod a nobis Compostellanae Ecclesiae Pontifici est collatum. Si qua autem metropolis in statum fuerit proprium restituta, suo quaeque dioecesis metropolitano restituatur, ut sub proprii pastoris regimine super divini collatione beneficii gloriatur. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat; reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem monasterio (1) iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

Requero, quae proprios amisere metropolitano;

Donec tamen in pristinum statum redigantur.

Solitae clausulae.

Datum Mantiae, per manum Chrysogoni S. R. E. diac. cardinalis, ac bibliothecarii, III nonas novembris, indictione XV, incarnationis dominicae anno MCXXII, pontificatus autem domini Calixti II Papae anno IV.

Dat. die 3 novembris anno Domini 1122,
pontif. anno IV.

(1) Lege metropolitanae Ecclesiae. (n. r.)

XXIV.

Approbatio instituti regularis canonicorum Bernriedensium in ecclesia Sancti Martini Augusten. diocesis (1).

SUMMARIUM.

Exordium. — Ecclesia S. Martini, et canonici sub protectione Sedis Apostolicae suscipiuntur; — Bonaque omnia ad eos spectantia confirmantur; — Cum decreto omnimodae exemptionis a quacumque molestia. — Electio praepositi a canonicis facienda. — Regularis disciplinae observantia iniungitur. — Annuus census altari B. Petri Laterani persolvendus. — Solitae clausulae.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis in Christo filiis Ottoni praeposito, et eius fratribus in B. Martini Ecclesia regularem vitam professis, tam praesentibus quam futuris, in perpetuum.

Exordium.

Religiosis desideriis dignum est facilem praebere consensum, ut fidelis devotio facilem sortiatur effectum. Eapropter nos, tam vestris, quam nobilis viri Ottonis precibus inclinati, ecclesiam vestram in honorem Domini Salvatoris et B. Martini, intra episcopatum Augustensem, in loco, qui dicitur Bernried, constructam, in qua sub regularis vitae observantia et canonici ordinis disciplina, omnipotenti Domino servire decessistis, in B. Petri et Romanae Ecclesiae tutelam, protectionemque suscipimus, et Sedis Apostolicae patrocinio communiemus. Statuimus enim, ut omnia, quae illi vel ab eodem Ottone et uxore eius Adelheide, vel ab aliis fidelibus de suo iure aut iam collata sunt, aut in posterum largiente Domino conferrentur, quita vobis vestrisque successoribus in eadem religione mansuris, et illibata permaneant. Decernimus quoque, ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus vexare; sed omnia integre conserventur, eorum, pro quorum substantiatione et gu-

bernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Augustensis episcopi reverentia. Praepositorum vero libera et canonica, maxime de eadem, vel de qualicumque spirituali congregatione, fiat electio: et post professionem iuste exhibitam, nemini vestrum liceat proprium quid habere nec sine praepositi vel congregationis licentia de claustris discedere, ut in eo, quod assumpsistis, proposito, largiente Domino, constanter in perpetuum maneatis. Advocati etiam et defensores eidem cellae utiles ab ipsius loci fratribus provideantur et libere eligantur. Ad indicium autem perceptae huius a Romana Ecclesia libertatis, albam cum cingulo et amictum B. Petro in Lateranensis palatii cappella singulis trienniis persolvitis. Si qua ergo in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem monasteriis iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

Ego CALIXTUS, catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Laterani per manum Hugonis Sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi, 11 idus novembris, indictione prima, incarnationis dominicae anno MCXXII, pontificatus autem domini Calixti Papae anno IV.

Dat. die 4 novembris anno Domini 1122, pontif. anno IV.

Electio praepositi a canonicis facienda.

Regularis disciplinae observantia iniungitur.

Annuus census altari B. Petri Laterani persolvendus.

Solitae clausulae.

Ecclesia S. Martini, et canonici sub protectione Sedis Apostolicae suscipiuntur;

Bonaque omnia ad eos spectantia confirmantur;

Cum decreto omnimodae exemptionis a quacumque molestia.

XXV.

Militensis Ecclesia ab archiepiscopi iurisdictione eximitur, Sanctaeque Sedi immediate subiicitur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Episcopi Militenses a solo Romano Pontifice consecrandi. — Eisque Bibonensis et Tauronensis Ecclesiae subiiciuntur. — Decretum immunitatis a quacumque vi et molestia, etc. — Solitae clausulae. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, venerabili patri Gaufrido Militensi episcopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Episcopi Militenses a solo Romano Pontifice consecrandi;

Eisque Bibonensis et Tauronensis Ecclesiae subiiciuntur.

Decretum immunitatis a quacumque vi et molestia, etc.

Officii nostri nos hortamur auctoritate, pro Ecclesiarum statu sollicitos esse, et, quae recte statuta sunt, stabilire. Proinde, charissime in Christo frater Gaufride episcopo, tuis petitionibus annuentes, et praedecessorum nostrorum sa. mem. Gregorii VII et Urbani II, Ecclesiae Romanae Pontificum, statuta firmantes, praesentis privilegii stabilitate sancimus, ut Militensis Ecclesia sub iure Sedis Apostolicae specialiter perseveret, omnesque successores tui; quemadmodum et successores tui per manus Romani Pontificis copsecrentur. Auctoritate etiam apostolica confirmamus, ut Bibonensis in Militensem translata, sicut praedictorum praedecessorum nostrorum privilegiis decretum est, maneat in perpetuum: addentes etiam, ut Tauranensis Ecclesia, quae peccatis accolarum exigentibus, desolata est, in dioecesis Militens. cedat, et Militensi deinceps episcopo subiecta permaneat: ut una utriusque, Bibonensis scilicet et Tauranensis Ecclesiae dioecesis habeatur, et deinceps Militensis vocabulo nuncupetur. Nulli ergo omnino hominum liceat eandem Militensem Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed universa, quae concessione Pontificum, liberalitate Principum, obla-

(1) Ab originali edidit Ughell., Ital. Sac. tom. I, col. 151.

tionem fidelium, vel aliis modis, aut in praesenti possidet, aut in futurum, largiente Domino, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant; praesertim quae ad Bibonensem et Tauranensem Ecclesias, sive in possessione, sive in regimine, iuste visa sunt pertinere. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen.

Ego CALIXTUS, catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Laterani per manum Chrysogoni catholicae Romanae Ecclesiae diaconus cardinalis, ac bibliothecarii, x kal. ianuarii, indictione XI, incarnationis dominicae anno MCXXII, pontificatus autem domini Calixti II anno IV.

Dat. die 23 decembris anno Domini 1122, pontif. anno IV.

XXVI.

Ecclesia S. Theodori de Rocha Bovicoriti, a Willermo Petragoriensi episcopo donata monasterio Cluniacensi, eidem confirmatur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium Cluniacense privilegiis a Romanis Pontificibus ornatum. — Concessio quae confirmatur. — Clausulae. — Calixti PP. subscriptio.

(1) Edidit Marrier, Biblioth. Cluniac., col. 381.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, charissimo in Christo filio Pontio abbati Cluniacensi, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Monasterium Cluniacense privilegiis a Romanis Pontificibus ornatum.

Concessio, quae confirmatur.

Clausula.

Religionis monasticae modernis temporibus speculum, et in Galliarum partibus documentum, Beati Petri Cluniacense monasterium, ab ipso suae fundationis exordio Sedi Apostolicae in ius proprium est oblatum: proinde patres nostri sanctae recordationis Iohannes XI, et alii usque ad nostra tempora Ecclesiae Romanae Pontifices, locum ipsum singularis dilectionis ac libertatis praerogativa donarunt, et universa ei pertinentia privilegiorum suorum sanctionibus munierunt. Propterea, filii in Christo beatissime Ponti, quem nos, in Viennensis Ecclesiae regimine positi, nostris per Dei gratiam manibus in abbatem consecravimus, et personam tuam, et locum, cui Deo auctore praesides, totis dilectionis visceribus amplectentes, quieti vestrae, et Ecclesiarum vestrarum attentius providentes, ecclesiam Sancti Theodori de Rocha Rovicoriti (1) cum omnibus pertinentiis suis, laudantibus ipsius Ecclesiae clericis, a venerabili fratre nostro Willermo, Petragoricensi episcopo, tibi et Ecclesiae Cluniacensi humiliter et devote donatam, auctoritate apostolica tam tibi quam successoribus tuis, perpetuis temporibus confirmamus, et praesentis privilegii pagina communimus. Si quis igitur ausu temerario, impiaque praesumptione contra Deum, et sanctos eius apostolos, contraque animam suam, hoc nostrae apostolicae auctoritatis privilegium in aliquo infringere tentaverit, incunctanter se noverit nostrae apostolicae maledictionis aculeo transpunctum, nostrae apostolicae excommunicationis telo perfossum, nostri etiam apostolici anathematis gladio transverberatum; nec, nisi per dignam satisfactionem saluti pristinae reparandum. Ei ergo qui conservator extiterit, sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiat, et apud districtum

(1) Legendum fortasse *Bovicoriti*. (R. T.)

Iudicem praemia aeternae pacis inveniat. Amen, amen, amen.

Ego CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Calixti PP. subscriptio.

Datum Laterani per manum Chrysogoni S. R. E. diaconi cardinalis, ac bibliothecarii, v kal. ianuarii, ind. xv, pontificatus autem domni Calixti II Papae anno iv.

Dat. die 28 decembris anno Domini 1122, pontif. Calixti anno iv.

XXVII.

Monopolitana Ecclesia soli Apostolicae Ecclesiae subiecta declaratur; eiusque episcopus clero populoque eligendus conceditur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monopolitana Ecclesia soli Apostolicae Sedi subiecta. — Suis in bonis confirmatur. — Episcopi electio clero populoque facienda conceditur. — Dignitatis privationi et excommunicationi subicitur quicumque praesens diploma violaverit. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dil. fratri Nicolao Monopolitano episcopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Sicut iniusta poscentibus nullus est tribuendus effectus; sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Quia igitur dilectio tua, ad Sedis Apostolicae portum confugiens, iteratam eius tuitionem devotione debita requisivit, nos supplicationi tuae clementer annuentes, et dictam Monopolitanam Ecclesiam, cui Deo auctore praesides, decreti praesentis

(1) Edidit Ughell., Ital. Sac. tom. 1, col. 963.

Monopolitana Ecclesia soli Apostolicae Sedi subiecta.

Suis in bonis confirmatur.

Episcopi electio clero populoque facienda conceditur.

Dignitatis privationi et excommunicationi subicitur quicumque praesens diploma violaverit.

authoritate munimus. Statuimus enim, ut eadem Ecclesia nulli alii praeter Apostolicam Sedem subiectionis reverentiam debeat, sicut per apostolicae memoriae praedecessorum nostrorum (1) Urbanum II in Beneventana synodo definitum, et privilegii testimonio confirmatum, necnon et a sa. recordationis Paschali Papa privilegii munimine roboratum est. Te igitur tuosque successores, huius libertatis gratia perfruentes, sub solius Apostolicae Sedis obedientia in perpetuum manere decernimus; statuentes, ut quaecumque Monopolitana Ecclesia hactenus iuste possedit, aut hodie possidet: sive in futurum iuste et canonice poterit adipisci in castellis, villis, sylvis, in ecclesiis, in monasteriis, caeterisque possessionibus, tibi tuisque successoribus episcopali iure regenda semper, ac disponenda servantur: salva in omnibus Romanae et Apostolicae Ecclesiae reverentia. Obeunte te, vel tuorum quolibet successorum, clero populoque Monopolitano facultas sit, semota omni pravitate, episcopum canonice eligendi; electus autem, a Romano Pontifice consecrabitur. Sane si quis in crastinum archiepiscopus, episcopus, imperator aut rex, princeps aut dux, comes, vicecomes, iudex, aut ecclesiastica saecularisve persona hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

(1) Legendum putamus *praedecessorem nostrum*. (R. T.)

Ego CALIXTUS, catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Laterani per manum Hugonis sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi, xi kal. aprilis, indictione prima, incarnationis dominicae anno mxxiii, pontificatus autem domni Calixti secundi PP. v.

Dat. die 22 martii anno Domini 1123, pontif. anno v.

XXVIII.

Monasterium S. Macharii monasterio S. Crucis Burdigalen. subiectum declaratur (1).

SUMMARIUM

Controversia inter monachos utriusque monasterii super subiectione alterutrius. — Monachi S. Macharii a Burdigalensi archiep. evocati; et inobedientes excommunicati. — A legato Sedis Apostolicae subreptione virgam pastorem obtinent. — Hinc citati ad Concilium, — Causaque cognita, monasterio S. Crucis subiciuntur; — Cum decreto restitutionis virgae, et poenae excommunicationis, donec ad abbatis S. Crucis obedientiam revertantur. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Androni, et monachis S. Crucis, salutem et apostolicam benedictionem.

Inter vos et monachos Sancti Macharii de subiectione et obedientia querimonia est agitata. Et quidem vos, fratres illos in religione, vestrique subiectione coenobii pertinere iuxta vestram consuetudinem volebatis. Ipsi autem, rebelles vobis et inobedientes effecti, a vestra se subiectione subtrahere nitebantur; proinde a Burdegalensi archiepiscopo evocati, ad praesentiam eius venerunt. Sed ipsius, et religiosorum abbatum ac monachorum, qui aderant, obedire iudicio contempserunt; qua de re ab ipso excommunicati sunt. Tunc illi magis se contra vos erigentes, ad legatum nostrum Girardum

(1) Inter Instrumenta Ecclesiae Burdigalen. num. 81 edidit Dionysius Sammarth. Gall. Christ. tom. 2.

Controversia inter monachos utriusque monasterii super subiectione alterutrius.

Monachi S. Macharii a Burdigalensi archiep. evocati; et inobedientes excommunicati.

A legato Sedis Apostolicae

subreptione vir-
gam pastorem
obtinuit.

Hinc citat ad
Concilium;

Causaque con-
gulta, monaste-
rio S. Crucis
subiiciuntur;

Cum decreto
restitutionis
virgae, et poe-
nae excommu-
nicationis donec
ad abbatem S.
Crucis obedi-
entiam revertan-
tur.

Calixti PP. sub-
scriptio.

Engolismensem episcopum perrexerunt, et ab eo virgam quamdam, pastorem dictam, quibusdam subreptionibus acceperunt: cuius virgae occasione S. Macharii ecclesiam per se abbatiam esse liberam voluerunt, sicut monasterium Sanctae Crucis existit. Deinde archiepiscopus, ad nostrum concilium evocatus, eos mandatis suis et monitis evocavit, ut de transgressionem hac in nostra praesentia responderent. Cum autem utrique ad nostram praesentiam venissetis, et illi a nobis inducias postulassent, diem utrique parti praefiximus, qua coram nobis et nostris fratribus querimonia sopiretur. Die igitur constituta vos affuistis, sed altera pars se a nostro conspectu absentavit. Nobis ergo, et fratribus nostris, iustum et rationabile visum est, ut neque vos vestra fraudari iustitia, neque illi de sua debuissent lucrari absentia. Idcirco in generali fratrum nostrorum episcoporum et cardinalium, et aliorum archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, ac religiosorum virorum concilio, collaudavimus, ut praedicta S. Macharii ecclesia, sicut ab antiquo fuit, ita in posterum in vestri monasterii sit obedientia et dispositione subiecta: ille vero baculus, sive subreptionis virga, in vestrum dominium redigatur, et ne aliquod de caetero scandalum moveat, omnino frangatur. Si quis autem hanc nostram et generalis concilii constitutionem et collaudationem aliqua temeritate (1) infregerit, Sancti Spiritus iudicio, et indignationi Sedis Apostolicae subiacebit. Monachi autem Sancti Macharii excommunicatione, qua a nobis et archiepiscopo percussi sunt, tamdiu teneantur, donec ad abbatem S. Crucis obedientiam revertantur.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Laterani per manum Hugonis S. R. E. subd. in kal. aprilis, ind. i, incarnat. dominicae anno MCXXIII, pontificatus autem D. Calixti secundi PP., v.

Dat. die 30 martii anno Domini 1123, pontif. anno v.

(1) Forsitan temeritate. (R. T.)

XXIX.

Confirmatio iurium omnium Panormitanae Ecclesiae (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmantur Panor. Ecclesiae bona omnia, pertinentiae, etc.; — Donationes principum, et diplomata Pontificum. — Petro archiep. pallium conceditur; cum gravi adhortatione ex materia ipsa, et dignitate pallii eiusdem desumpta. — Clausulae confirmatoriae paginae huius. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Petro archiepiscopo, a nobis de Squillatina Ecclesia in Panormitanam translato, eiusque successoribus canonice instituendis, in perpetuum.

Iustis votis assensum praebere, iustisque petitionibus aures accomodare nos convenit, qui, licet indigni, iustitiae custodes atque praecones in excelsa apostolorum principum Petri et Pauli specula positi, Domino disponente conspiciuntur. Tuis igitur, frater in Christo carissime Petre archiepiscopo, iustis petitionibus annuentes, sanctam Panormitanam Ecclesiam, cui auctore Domino, per nos institutus praesides, auctoritate Sedis Apostolicae communimus; statuimus enim, ut Panormum, Misiliminum, Cornelianum, Bicarum (2), Therme cum pertinentiis suis, et possessiones, et coloni, decimae, et episcopalia iura ipsius parochiae, nec non et omnia quae terrae principes, et alii fideles viri de iure suo eidem Ecclesiae contulerunt, et quae ipsi Ecclesiae iure antiquo pertinere videntur, quieti et libera, in tua tuorumque successorum ditione auctoritatis nostrae assertionem permaneat; omnem quoque libertatem, quae a praedecessoribus nostris sanctae memoriae Alexandro II, Gregorio VII et Paschale II, R. E. Pontificibus, praedecessoribus tuis Panormitanis archiepiscopis Nicodemo et Alcherio, et per eos Panormitanae Ecclesiae concessa digno-

(1) Ex tom. i Sicil. Sac. Rocci Pirri, ubi de Notitia Ecclesiae Panormit. (2) Lege Biscaris. (R. T.)

Exordium.

Confirmantur
Panormitanae
Ecclesiae bona
omnia, perti-
nentiae, etc.

Donationes
principum, et
diplomata Pon-
tificum.

Petro archiep.
pallium conce-
ditur; cum gravi
adhortatione ex
materia ipsa, et
dignitate pallii
eiusdem desum-
pta.

scitur, nos quoque auctoritate apostolica damus tibi, et per industriam tuam Ecclesiae ipsi concedimus et decreti huius pagina confirmamus. Pallii quoque usum, qui antecessoribus tuis a nostris antecessoribus est concessus, dilectioni tuae concedimus; quo videlicet uti debetis diebus illis, qui in Ecclesiae tuae privilegiis distinguuntur. Cuius indumenti honor quoniam modesta actuum vivacitate servandus est, hortamur, ut ei morum tuorum ornamenta convenient; quatenus auctore Deo recte utrobique possis esse conspicuus. Quamobrem, charissime frater, quoniam pastoralis curae constringit officium, dilige fratres, ipsi quoque adversarii propter mandatum Dominicum tuo circa te copulentur affectu: pacem sequere cum omnibus: sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum: piis vaces operibus: virtutibus polleas: fulgeat in pectore tuo rationale iudicii cum superhumeralis actione coniunctum: ita procedas in conspectu Dei et totius Israel; huiusmodi gregi commisso praebeas exempla, ut videant opera tua bona, et glorificent Patrem tuum, qui in caelis est: sit in lingua sermo, sit caeli fervor in animo: creditum tibi agrum dominicum exerce: dum licet, semina in timore: dum tempus est, bonum faciendo non deficias, tempore enim suo metes, non deficiendo vigilanter. Itaque terrena negotia relinquendo caelestibus anhelis, quae retro sunt obliviscens, in ea, quae ante sunt temetipsum extende; mens tua in saeculari veritate (1) non diffluat, sed tota in unum currat, atque confluat finem, quem mira suavitate David respexerat, cum dicebat: Unam petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitae meae (a). Sancta Trinitas fraternitatem tuam suae gloriae protectione circundet, et ad finem, qui non finitur, pervenire concedat. Si qua vero in futurum ecclesiastica saecularisque persona,

(1) Forsitan vanitate. (R. T.) (a) Psalm. xxvi, 4. (R. T.)

hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examinae districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiae iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Laterani per manum Hugonis sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi cardinalis, iv nonas aprilis, indictione prima, incarnationis dominicae anno MCXXIII, pontificatus autem domni Calixti II PP. anno v.

Dat. die 2 aprilis anno Domini 1123, pontif. anno v.

XXX.

Confirmatio irritationis et invalidationis privilegiorum, Pisanis archiepiscopis concessorum, de consecratione episcoporum insulae Corsicae (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Series facti in concilio Lateranensi exposita. — Cognitumque qua ratione Urbanus II Pisanis archiep. Corsicanorum episcoporum concesserit consecrationem; ac postmodum ad se revocaverit. — Quo motu exemplo Paschalis PP. eosdem episcopos suis manibus consecraverit: — Gelasius vero datum Pisis privilegium, Romae cassaverit: — Quod postea factum ab eodem Calixto. — In eodem itaque concilio cassata sunt omnia haec privilegia. — Episcoporum Corsicae consecratio Sedi Apostolicae reservata; — Perpetuumque

(1) Ex Ughell., Ital. Sac., tom. iv.

Pisanis silentium impositum. — Solitae clausulae confirmatoriae. — Calixti PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones. —

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis fratribus, et coepiscopis per insulam Corsicae constitutis, eorumque successoribus, in perpetuum.

Exordium.

Quot mutationes, quot scripta inter se diversa de vestris facta sint consecrationibus, tota iam pene cognovit Europa: unde, peccatis exigentibus, multa scandala, multae caedes et rapinae, multa etiam homicidia atque periuria proveniunt. Quamobrem Romana Ecclesia levitatis et inconstantiae a compluribus arguebatur, eo quod ipsa discordiae huius seminarium et occasio videbatur. Nos itaque in praeterito, quod nuper celebravimus Laterani, concilio totius negotii huius seriem coram universis fratribus, qui nobiscum aderant, exposuimus, videlicet quoniam felicis memoriae praedecessor noster Papa Urbanus, necessitate quadam compulsus, Corsicanorum episcoporum consecrationem per privilegium suum antistiti Pisano concessit; qui tamen postmodum, et Romanae Ecclesiae scandalum pertimescens, et gravem inter Pisanos et Ianuenses oriri discordiam videns, concessionem ipsam mutavit, et antecessores vestros, sicut moris fuerat, suis manibus consecravat.

Series facti concilio Lateranensi exposita;

Cognitumque qua ratione Urbanus II Pisanis archiep. Corsicanorum episcoporum consecrationem concessit; ac postmodum ad se rescocaverit.

Quo motu exemplo Paschalis PP. eosdem episcopos suis manibus consecravat;

Gelasius vero datum Pisis privilegium Romanae cassaverit;

Nos etiam, qui eorum loco, imo beati Petri, licet indigni, successimus, de ultramontanis partibus ad urbem accelerantes, Pisas devenimus, ubi eorundem praedecessorum nostrorum Urbani et Gelasii vestigia subsecuti, eiusdem populi precibus ac devotione devicti, eandem innovavimus concessionem. Cum vero ad urbem per Dei gratiam venissemus, de facto non.... cleri et populi commotionem invenimus, et quod in concessione illa, quae extra urbem, et cum paucis facta fuerat, Romana Ecclesia diminutionem patiebatur, et totius discordiae, ut dictum est, ministrare fomitem videbatur. Nos itaque post multam et diutinam deliberationem, communicato consilio cum fratribus nostris episcopis et cardinalibus, atque nobilibus Romanorum, nec non multa cleri et populi multitudine, easdem evacuavimus concessionem; et vobis ac successoribus vestris Apostolicae Sedis privilegio antiquam restituius libertatem, et fratrem nostrum Sagonem episcopum nostris tamquam beati Petri manibus consecravimus, quae tandem scripta ab Apostolica Sede utrique parti collata in praesentia Pisanorum et Ianuensium, quos pro eiusdem negotii diffinitione ac (1) concilium vocaveramus, coram universis archiepiscopis, episcopis, abbatibus, ac reliqua cleri et populi multitudine fecimus recitare, et factum nostrum, de quo nulli mortalium iudicare concessum est, fratrum nostrorum consilio et iudicio commisimus finiendum: ex quibus electi sunt iudices, qui omni videbantur suspicionem carere: quorum nomina sunt haec: patriarcha Veneticus, Viennensis, Raven-

Quod postea factum ab eodem Calixto;

In eodem itaque concilio cassata sunt omnia haec privilegia.

nat., Capuanus, Salernitanus, Narbonensis, Sypontinus, Panormitanus, Barensis, Neapolitanus, Tarraconensis, Senonensis, Burdegalensis, archiepiscopi: episcopi, Vivariensis, Troianus, Magolanensis, Astensis, et alii complures qui in partem Lateranensis palatii secedentes, et causam totam utrique (2) diligentius indagantes,

(1) Forte ante. (2) Forte utrinque. (R. T.)

post multam deliberationem, et consilium communi assensu, et privilegia super hoc Ecclesiae Pisanae collata cassari, et ultimum, quod Corsicanis episcopis a nobis ad aliorum correptionem, et ad beati Petri patrimonium recuperandum factum fuerat, proprium obtinere robur debere dixerunt.

Episcoporum Corsicae consecratio Sedi Apostolicae reservata;

Quod consilium venerabilis frater noster Vualterius Ravennas archiepiscopus vice iudicum electorum, nobis et reliquis fratribus recitavit, idem concilium asseverans vim obtinere iudicii. Porro nos, quod a praenominatis fratribus nostris deliberatum fuerat, in novissimo concilii die coram universa synodo recitari praecipimus: cumque ab omnibus archiepiscopis, episcopis et abbatibus, et reliqua cleri et populi multitudine, placere sibi, frequenter acclamatum fuisset, nos cognita eorum sententia, et cleri et populi romani voluntate perspecta, Sancti Spiritus censura, et auctoritate apostolica, scripta de vestra consecratione Pisanae Ecclesiae collata, damnavimus; et quod a nobis de vestra libertate statutum fuerat, eadem auctoritate firmavimus: Pisanis perpetuum super hoc silentium sub anathematis vinculo imponentes.

Perpetuumque Pisanis silentium impositum

Solitae clausulae confirmatoriae.

Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat.

Cunctis autem eam servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Calixti PP.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Robertus cardinalis tit. Sancti Eusebii subscripsi.

Ego G. G. cardinalis tit. Ss. Apostolorum ss.

Ego Benedictus cardinalis tit. S. Eudoxiae ss.

Ego Anastasius presbyter tit. Beati Clement. ss.

Ego Ioannes presbyter cardinalis tit. S. Ceciliae ss.

Ego Theobaldus tit. Pamachii cardinalis ss.

Ego Desiderius presbyter cardinalis tit. Sanctae Praxedis ss.

Ego G. G. cardinalis presbyter tit. Lucinae ss.

Ego Theobaldus presbyter cardinalis tit. S. Anastasiae ss.

Ego Iohannes cardinalis S. Chrysogoni interfui, et ss.

Ego Petrus presbyter cardinalis tit. Sancti Marcelli ss.

Ego Crescentius Sabinensis episc.

Ego Petrus Portuensis episc. ss.

Ego Vitalis Albanus episcopus ss.

Ego Praenestinus episcopus ss.

Ego Egidius Tusculanus episcopus ss.

Ego Petrus cardinalis presbyter tit. Sancti Callisti ss.

Ego Crescentius cardinalis presbyter tit. Sancti Martyr. Marcellini et Petri ss.

Ego Gherardus presbyter cardinalis Ss. Priscae et Aquilae ss.

Ego Sigico presbyter cardinalis S. Sixti ss.

Ego Deus-dedit presbyter cardinalis S. Laurentii in Damaso ss.

Ego Rossemannas cardinalis diaconus S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Comes diaconus cardinalis S. Mariae in Aquiro ss.

Ego G. G. diac. card. S. Angeli ss.

Ego Romanus diac. cardinalis Sanctae Mariae in Porticu ss.

Ego Stephanus card. S. Mariae Scholae Graecae ss.

Ego Ionathas diac. card. Ss. Cosmae et Damiani ss.

Ego G. G. diac. et cardinalis Ss. Sergii et Bacchi ss.

et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Ego Ioannes diaconus Sancti Nicolai ad Carceres ss.

Ego Ubertus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Vialata ss.

Ego Gregorius diaconus cardinalis S. Luciae Septem Solii ss.

Ego Angelus diaconus cardinalis S. Mariae in Dominica ss.

Ego Gregorius diac. card. S. Viti ss.

Ego Mattheus diac. card. S. Andriani ss.

Datum Laterani per manum Guidonis romanae curiae camerarii, viii id. aprilis, indictione I, incarnationis dominicae anno MCXXXIII, pontificatus autem domni Calixti II Papae anno v.

Dat. die 6 aprilis anno Domini 1123, pontif. anno v.

XXXI.

Compositio controversiarum, vertentium inter canonicos S. Iohannis et S. Stephani Bisuntinae civitatis; et monitorium contra canonicos S. Stephani, ut privilegium, per eosdem a Paschali PP. obreptitiae extortum, reddant sub poena excommunicationis (1).

SUMMARIUM

Series facti; — Compositionis inter contrarias partes tenor; immutantur nonnulla, nonnulla item confirmantur; — Privilegium a Paschali PP. extortum canonici reddant, sub poena excommunicationis.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis B. Iohannis Evangelistae canonicis, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium

Discordiam, quae inter vos, et canonicos Sancti Stephani, longo iam tempore perduravit, a nobis, in praesentia fratrum nostrorum episcoporum et cardinalium, tali noveritis fine conclusam; ut videlicet in vigiliis festivitatis Inventionis corporis S. Stephani ad vesperras, canonici S. Iohannis ad ecclesiam B. Stephani cum processione pergant: et in crastino

Compositionis inter contrarias partes tenor;

(1) Ex Chiffetii Historia Trenorciana.

eiusdem Inventionis unum modium vini, et carnem unius vaccae, vel quatuor bisuntinae monetae solidos, ex canonicis Ecclesiae loci accipiant. Clerici etiam S. Stephani, in vigiliis S. Iohannis ante portam Latinam, ad vesperras ad Sanctum Iohannem veniant. Decanus vero Sancti Stephani hominum semper archiepiscopo faciat, et per manum eius archidiaconatum de Dola et Amos perpetuo iure obtineat. Candelae etiam, quae in exteris claustris domibus canonicis S. Iohannis a canonicis S. Stephani antiquitus praebebantur, nisi per quadraginta continuos dies post Inventionem, et alios quadraginta dies post dedicationem altaris B. Stephani, alio tempore non solvantur.

Et cera, quae mittebatur vindemiis Lausannensis pagi, deinceps non solvatur, sex autem librae cerae in Sabbato Sancto Paschae Sancti Iohannis thesaurario persolvantur; et in Purificatione Sanctae Mariae singulis canonicis Sancti Iohannis, qui ad processionem venerint, cerei singuli tribuantur. Et etiam candelae solito more ad cellarium, dum vinum canonicorum commune fuerit, singulis noctibus persolvantur. Caeterae etiam consuetudines, tam a clericis Sancti Iohannis, quam a clericis Sancti Stephani, in spiritualibus et in temporalibus, irrefragabiliter observentur. Privilegium sane, quod a Domino nostro sanctae memoriae Paschali Papa de maternitate factum est, canonici Sancti Stephani Anserico Bisuntino archiepiscopo vel Lausannensi episcopo reddant, usque ad proximas apostolorum Petri et Pauli octavas. Si quis ergo contra hoc mandatum nostrum, vel privilegium retinere, vel pacem hanc infringere attentaverit, tamquam reus, et sacrilegus, et pacis ecclesiasticae perturbator, excommunicationi subiaceat: et in locis, quibus fuerit, quandiu ibi permanerit, divina non celebrentur officia, quousque ad eiusdem pacis redeat unitatem. Qui vero conservator extiterit, omnipotentis Dei, et apostolorum eius Petri et

immutantur nonnulla, nonnulla item confirmantur;

Privilegium a Paschali PP. extortum canonici reddant sub poena excommunicationis.

Calixti PP. subscriptio.

Pauli et benedictionem et gratiam consequatur. Amen.

Ego CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus, subscripsi.

Datum Laterani, per manum Hugonis sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi, viii idus aprilis, indictione I, incarnationis dominicae anno MCXXXIII, pontificatus autem domni Calixti II anno v.

Dat. die 6 aprilis anno Domini 1123, pontif. anno v.

XXXII.

In idem argumentum (1).

SUMMARIUM

Series controversiae inter B. Stephani canonicos et B. Iohannis Evangelistae de cathedra ep. et de matricis Eccl. dignitate. — Sententia in favorem Eccl. S. Iohannis. (n. r.)

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectis fratribus et filiis, suffraganeis episcopis et abbatibus per Bisuntinam provinciam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Series controversiae inter P. Stephani canonicos et Beati Iohannis Evangelistae de cathedra ep. et de matricis Eccl. dignitate.

Postquam nos in Apostolicae Sedis ministerium, disponente Domino, promoti sumus, Bisuntinae Ecclesiae Beati Iohannis evangelistae canonici saepe suam coram nobis querimoniam protulerunt super controversia illa, quae inter ipsos, et Beati Stephani canonicos diutius agitur, de episcopali videlicet cathedra, et matricis Ecclesiae dignitate. Et nos itaque utramque partem secundo ad nostram praesentiam convocavimus. Sed cum Beati Iohannis canonici ad nos iuxta mandatum nostrum venirent, Beati Stephani canonici se sine excusatione qualibet subtraxerunt. Tertia tandem vice terminum utrisque in beati Lucae festivitate statuimus. Et quidem praedicti Beati Iohannis canonici nostro se conspectui, iustitiam parati facere et recipere, obtulerunt; verum canonici Sancti Stephani neque ad nos ve-

(1) Ex Chiffetii Historia Trenorciana.

Bull. Rom. Vol. II.

43

nerunt, neque pro se excusationem quamlibet praetenderunt. Quamobrem nos ex communi fratrum nostrorum episcoporum et abbatum, qui nobiscum erant, consilio, apostolica auctoritate statuimus, ut iam dicta B. Iohannis ecclesia omnem episcopalis sedis, et matricis Ecclesiae obtineret in posterum dignitatem, quam antiquis dinoscitur obtinuisse temporibus. Unde Beati Stephani canonicis per scripta nostra praecepimus, ut illud nobis maternitatis privilegium redderent, quod a domino praedecessore nostro sanctae memoriae Paschali Papa per mendacia et fraudis versutiam surreperunt. Rogamus igitur dilectionem vestram, monemus atque praecipimus, ut praedictam Beati Iohannis ecclesiam, matrem vestram omnimodis cognoscatis, et obedientiam ei ac reverentiam humilitate debita impendatis. Nos enim idcirco hoc fecimus quia et totius rei veritatem nostris visam oculis plenius novimus, et ratio id poscebat, et quia Beati Stephani canonici, tertio vocati, venire ad iudicium contempserunt.

Datum Tarenti, iv idus novembris.

Dat. die 10 novembris. (n. r.)

XXXIII.

Monasterium S. Georgii in partibus Venetiarum soli Apostolicae Sedi subiectum declaratur, eiusque bona omnia confirmantur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium soli Apost. Sedi subiectum, et ab omni episcopi vel patriarchae iurisdictione exemptum declaratur. — Eiusdem bona omnia confirmantur: cum decreto perpetuae exemptionis a cuiuscumque personae molestia. — Sacramenta vero ab episcopo loci accipienda esse statuitur. — Abbatis vero electionem per solos monachos peragendam. — Census annuus Lateranensi palatio persolvendus. — Solitae clausulae. — Calixti PP. subscriptio.

(1) Ex tom. v Ital. Sac.

Sententia in favorem Eccl. S. Iohannis.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Tribuno abbati monasterii Sancti Georgii, quod in Venetiae partibus situm est, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Monasterium soli Apost. Sedi subicitur, et ab omni episc. vel patriarchae iurisdictione exemptum declaratur.

Eiusdem bona omnia confirmantur: cum decreto perpetuae exemptionis a cuiuscumque personae molestia;

Sacramenta vero ab episc. loci recipienda esse statuitur;

Piae postulatio voluntatis affectu debet prosequente compleri, quatenus et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Quia igitur dilectio tua; reverendissime in Christo fili Tribune abbas, ad Apostolicae Sedis portum confugiens, eius tuitionem humilitate debita requisivit, nos supplicationibus tuis clementi benignitate impartimur assensum, et Beati Georgii monasterium, cui auctore Deo praesides, Romanae Ecclesiae patrocinio communimus: per praesentem enim privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut locus idem sub beati Petri tutela et protectione liber in perpetuum conservetur. Nec patriarcha, nec episcopus, nec persona quaelibet ecclesiastica saecularisve praesumat te vel successores tuos ad concilium cogere: aut in vos, vel monachos vestros excommunicationis, seu etiam interdicti sententiam promulgare: in monasterio ipso quicquam praeter vestram voluntatem statuere, aut monachos vestros excommunicatos, sive eiectiones vel fugitivos absolvere aut suscipere, vel sine tuo, tuorumque successorum consensu ad ordines promovere. Porro universa quaelibet, quae aut in praesenti legitime possidetis, aut in futurum, largiente Deo, iuste atque canonice poteritis adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant. Nulli ergo omnino hominum liceat idem monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum substantiatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium, sive basilicarum, ordinationes monachorum, qui

ad sacros fuerint ordines promovendi, a dioecetano accipietis episcopo, si quidem gratiam et communionem Apostolicae Sedis habuerit, etiam si ea gratis, ac sine pravitae voluerit exhibere; alioquin, pro eorumdem sacramentorum susceptione catholicum, quem malueritis, antistitem adeatis, qui Apostolicae Sedis fultus auctoritate, quod postulatur, indulgeat. Obeunte vero te, nunc eius loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi subreptionis astutia vel violentia praeponeatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam providerint eligendum. Ad indicium autem perceptae huius a Romana Ecclesia libertatis, aureos duos quotannis Lateranensi palatio solvetis. Si quis igitur in futurum patriarcha, archiepiscopus, vel episcopus, aut ecclesiastica quaelibet saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Datum Laterani per manum Aymerici sanctae Romanae Ecclesiae diaconi cardinalis et cancellarii, viii idus maii, indictione i, incarnationis dominicae anno mccciii, pontificatus autem domini Calixti II Papae anno v.

Dat. die 8 maii anno Domini 1123, pontif. anno v.

Abbas vero electionem per solos monachos peragendam.

Census annuus Lateranensi palatio persolvendus.

Solitae clausulae.

Calixti PP subscriptio

XXXIV.

Monasterium S. Mariae Glastonien. diocesis sub protectione Sedis Apostolicae recipitur, eique bona omnia et donationes confirmantur (1).

SUMMARIUM

Monasterium sub tutela Sedis Apostolicae recipitur. — Confirmantur donationes omnes tum factae, tum faciendae eidem. — Omnimoda conceditur exemptio ab omni molestia. — Solitae clausulae.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilectissimo filio Sigfrido (2) Pelochino, salutem et apostolicam benedictionem.

Religiosis desideriis dignum est facilem praebere consensum, ut fidelis devotio celerem sortiatur effectum. Quamobrem nos, fili in Christo carissime, postulationis tuae desideriis benignius annuentes, Beatae Dei Genitricis, et gloriosae semper Virginis Mariae monasterium, cui annuente Deo praesides, in Ecclesiae Romanae tutelam protectionemque suscipimus; et contra hominum perversorum molestias eius privilegio confovemus. Per praesentis enim decreti paginam auctoritatemque statuimus, ut quaecumque ab apostolicis archiepiscopis, regibus et principibus, aliisque fidelibus, vestro monasterio largitione legitima collata sunt, queta ei et integra conserventur. Quaecumque praeterea futuris temporibus iuste, canoniceque acquirere, Domino largiente, poteritis, firma tibi successoribusque tuis, et illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem monasterium penitus perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et conservatione collata sunt, modis omnibus usibus pro-

Confirmantur donationes omnes tum factae, tum faciendae eidem;

Omnimoda conceditur exemptio ab omni molestia.

(1) Ex Willelmo Malmesburiensi, De Antiquitate Glastoniensis Ecclesiae, inter script. Hist. Britannicae, etc., per Thomam Gale, tom. II, pag. 334.
(2) Legendum forsitan Sigfrido.

futura. Si qua autem ecclesiastica saecularisve persona in futurum, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, et in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae retributionis inveniant.

Data Lateranis per manum Aymerici sanctae Romanae Ecclesiae cardinalis et cancellarii, idibus maii, indictione prima, incarnationis Domini mccciii, pontificatus domini Calixti secundi Papae v.

Dat. die 15 maii anno Domini 1123, pontif. anno v.

XXXV.

Confirmatio immunitatum omnium, ab episcopis Baren. monasterio Omnium Sanctorum concessarum, cui Calixtus PP. nonnulla alia elargitur privilegia (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmantur privilegia omnia a Baren. archiepiscopis monasterio concessa. — Quod monasterium ab archiepiscopis Baren. excommunicari, vel alio modo molestari non possit: — Quod episcopus Sacris inibi operari nequeat sine abbatis consensu: — Quod abbas non eligatur nisi a monachis: — Quod bona ad monasterium spectantia libera sint ab omni cuiuscumque personae molestia. — Solitae clausulae.

(1) Ex Ughell., Ital. Sac., tom. VII, ubi de Baren. archiep.

Solitae clausulae.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Mele abbati venerabili monasterii, quod Omnium Sanctorum dicitur, in loco Cati in Barensi suburbio, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Confirmantur privilegia omnia a Barensi archiep. monasterio concessa.

Quod monasterium ab archiepiscopo Barensi excommunicari, vel alio modo molestari non possit.

Quod episcopus sacris inibi operari nequeat sine abbatis consensu.

Quod abbas non eligatur nisi a monachis.

Sicut iniusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Quamobrem, dilecte in Christo fili Mele abbas, Omnium Sanctorum monasterium, cui Deo auctore praesides, Apostolicae Sedis auctoritate munimus; omnes siquidem quietis et libertatis provisiones, quas bonae recordationis Ursus et Elias, Barensis Ecclesiae praesules, eidem monasterio contulerant, et dominus praedecessor noster sanctae memoriae Paschalis Papa firmavit, nos quoque praesentis scripti pagina confirmamus, ut videlicet locus ipse cum rebus omnibus, ad eum iuste pertinentibus, a dominio vel oppressione cuiuslibet hominis liber debeat permanere: nec ullus Ecclesiae Barensis antistes, aut alius, quod absit, temerarius, audeat eidem coenobio excommunicationem inferre: neque personis aut rebus eius, aliquo citra iustitiam modo, molestiam aut controversiam irrogare: ordinationes autem clericorum et ecclesiarum gratis, seposita pravitate et omni exactione, concedat: missas sane illic publicas per episcopum fieri praeter abbatis et fratrum voluntatem omnimode prohibemus, ne in servorum Dei recessibus, popularibus occasio praebeatur ulla conventibus: obeunte te, tunc eius loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam providerint eligendum: cui si qua gravior causa evenierit, libere liceat Apostolicae Sedis audientiam appellare. Ad haec adiicientes decernimus, ut quaecumque bona, vel per tuam industriam, vel per virorum fidelium oblationem, eidem loco parata sunt, aut

in futurum praestante Deo iuste canoniceque parari contigerit, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant: nec ulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eis, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio sistere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Quod bona ad monasterium spectantia libera sint ab omni culuscumque personae molestia.

Solitae clausulae.

Ego CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus. Datum Beneventi per manum Aymerici S. R. E. diac. card. et cancellarii, ii idus septembris indict. ii, incar. dominicae MCXXIII, pontificatus autem domni Calixti II PP. anno v.

Dat. die 12 septembris anno Domini 1123, pontif. anno v.

XXXVI.

Confirmatio bonorum et iurium omnium Cassinensis monasterii, cuius abbatibus nonnulla conceduntur privilegia (1).

SUMMARIUM

Prooemium. — Bona monasterii Cassinensis perpetua libertate frui, et sub iure solius

(1) Ex originali in Archiv. edidit Gattula, Hist. Cassinen., saec. VII, pag. 33.

Apostolicae Sedis fore decernit: — Confirmat itidem, ac describit. — Confirmat quoque donationes omnes, quae in posterum eius favore fieri contingat. — Decernit, ut abbates Cassinenses caeteris abbatibus per Occidentem praecedant: — Ut chirothecia, dalmatica et mitra utantur: — Ut soli Apostolicae Sedi sint subiecti: — Ut quoscumque clericos suscipere possint sine episcopi contradictione: — Item et monachos, et sanctimoniales sibi subiectas iudicare: — Palladii cellam romanam in hospitium eis concedit. — Abbatis electionem ad solos monachos spectare decernit, — Et consecrationem ad Romanum Pontificem: — Eique ius tribuit excommunicandi raptores rerum ad monasterium pertinentium, si eosdem episcopus loci excommunicare noluerit: — Item et libertatem sepulturae cuique si ibi sepeliri voluerit. — Roboratio paginae huius. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, reverendissimo et carissimo fratri Girardo Cassinensis monasterii Beati Benedicti abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Prooemium.

Omnipotenti Deo, cuius melior est misericordia super vitas, gratias agimus, qui gloriosus in sanctis suis, atque mirabilis, et virtutes suas ubicumque vult ineffabili bonitate ostendit. Ipse quippe dignationis suae potentia beatissimum Benedictum patrem omnium constituit monachorum: ipse eum monasticae legis latorem et operatorem esse disposuit: ipse illius meritis Cassinense monasterium, in quo et sanctissime vixit, et gloriosissime obiit, omnibus per Occidentem monasteriis clementi benignitate praefecit. Cuius profecto divinae bonitatis cooperatores existere Apostolicae Sedis auctoritas, et vestra circa Romanam Ecclesiam semper, ac nostro potissimum tempore, fervens devotio nos hortantur. Divinae igitur constitutionis propositum prosequentes, locum ipsum praecipua dilectione complectimur, et omnia, quae ad eam pertinent, quiescentia semper, et ab omnium mortalium iugo libera sub solius

Bona monasterii Cassinensis perpetua libertate frui, et sub iure solius Apostolicae Sedis fore decernit.

sanctae Romanae Ecclesiae iure ac defensione perpetua permanere decernimus. In quibus haec propriis duximus nominibus adnotanda: in primis monasterium Domini Salvatoris positum ad pedem Casini montis, monasterium S. Dei Genitricis Virginis Mariae, quod vocatur Plumberola, monasterium S. Mariae in Cingla, cellam S. Benedicti in Capua cum cellis et pertinentiis suis, S. Angeli ad Formam, S. Ioannis Puellarum, S. Rufi, S. Benedicti Pizuli, S. Angeli ad Odaldiscos, S. Agathae in Anversa (1), S. Ceciliae et S. Demetrii in Neapoli, S. Sophiae in Benevento, S. Benedicti ad portam Rufini, S. Nicolai in civitate Nova, S. Benedicti in Pantano, S. Nicolai in Petra Pulecina, S. Georgii in Fenucleo, S. Ioannis in Turlecoso, S. Petri in Rossano, S. Angeli in Capraria, S. Ianuarii prope Beneventum, Sancti Martini ibidem, S. Dionysii in Ponte, et Sancti Anastasii, S. Mariae in Canneto iuxta fluvium Trivium, S. Benedicti, S. Laurentii in Salerno, S. Mariae in Tremili cum ipsis insulis, S. Liberators in Marchia cum omnibus suis pertinentiis, S. Benedicti in Marsi, S. Mariae in Luco, S. Cosmatis in Civitella, S. Angeli in Rarreo cum omnibus pertinentiis suis, S. Mariae Ancillarum Dei in civitate Cosentia, S. Mariae in Branza, S. Petri de Lacu, S. Petri de Ovellano, S. Erasmi et S. Benedicti et S. Scholasticae in Caieta, S. Magni in Fundis, S. Stephani et S. Benedicti et S. Agathae in Terracina, S. Petri in Foresta, S. Pauli ibidem, S. Mariae in Ponte-Curvo, S. Angeli, S. Nicaneri, et S. Thomae in Troia, S. Eustasii in Pantatia, S. Benedicti in Larino, S. Benedicti in Pectinari, S. Mariae in Casale-Plano, S. Illuminatae in castello Lemusano, S. Trinitatis et S. Georgii in Termulae, S. Focati in Lesina cum fauce et piscaria, S. Benedicti in Asculo, S. Eustatii in Petra-Abundanti, S. Eustatii in Vipera, S. Mariae in Bareetano, S. Scholasticae in Pinnis, S. Sal-

Confirmat itidem, ac describit.

(1) Lege *Aversa*. (R. T.)

vatoris in Tave, S. Nicolai iuxta fluvium
Trotinum in Aprutium cum pertinentiis
suis, S. Iohannis ad Scursonem, S. Be-
nedicti in Trunto, S. Benedicti in Te-
sino fluvio, S. Appollinaris in Firmo,
qui dicitur ad Opplanis, S. Mariae in Ar-
boscla, S. Martini in Saline, S. Angeli in
Marano, et Ss. Septem Fratrum, et S.
Laurentii, S. Benedicti in Ripaursa: in
comitatu Aquinensi cellam S. Gregorii,
S. Mauritii, S. Pauli, Sancti Constantii,
S. Christofori, S. Nicolai, S. Mariae in
Albaneta, S. Nicolai in Ciconia, S. Be-
nedicti in Clia, S. Nazarii in Comino, S.
Valentini, S. Martini, S. Urbani, S. An-
geli, S. Pauli, S. Felicis, S. Salvatoris,
S. Angeli in Valle-Luci, S. Michaelis in
Oliveto, S. Nicolai in Pica, S. Angeli in
Cannucio, S. Mariae in Berulis (1), S.
Petri in Eseceto, S. Luciae, et S. Petri
in Coruli, S. Silvestri, S. Martini et S.
Luciae in Arpino, S. Mariae de Castello
Zopponis, S. Martini in Pede Arcis, S.
Benedicti in Colle de Insula, S. Mariae
in Baruco, S. Nicolai in Turrice, S. Ger-
mani in Sora, S. Benedicti in Paszesano,
S. Petri in Morinis, Sancti Angeli in
Pescolo-Canali, S. Patris in Formis, S.
Angeli in Albe, Sancti Erasmi in Pom-
perano, S. Mariae in Cellis, S. Pastoris
in civitate Tiburtina: in Venafrō Sancti
Benedicti, S. Nazarii, S. Martini in ipsa
Furca, curtem S. Mariae in Sala, S. Be-
nedicti Pizuli, ibidem, S. Benedicti in
Cesima, S. Benedicti in Sessa et S. Leo-
nis, curtem, quae dicitur Lauriana, S.
Benedicti in Tiana cum pertinentiis suis,
S. Mariae in Calvo, S. Nazarii in Anglena,
S. Adiutoris et S. Benedicti in Alifa, S.
Donnini in Telesia, S. Martini in Vul-
turno, in Amalfi S. Crucis, et S. Nicolai,
S. Crucis in Isernia, S. Marci in Carpi-
none, S. Valentini in Ferentino, S. An-
geli in Algido, S. Marci in Ceccano, S.
Agathae in Tusculano, et S. Ierusalem,
S. Benedicti in Albano: in Roma mo-
nasterium S. Sebastiani in Palladio: in

(1) Lege Verulis. (n. r.)

Luca cellam S. Georgii: in territorio Pi-
sanae civitatis S. Silvestri, S. Salvatoris
in Civitella: in ducatu Spoletino S. Ma-
riae in Calena, S. Benedicti in Trani, S.
Benedicti in Baro, S. Petri Imperialis in
Tarento: in Calabria cellam S. Anasta-
siae, S. Mariae in Tropea, S. Nicolai in
Salectano, S. Eufemiae in Marchia: in
comitatu Aretino monasterium Sancti
Benedicti, et S. Benedicti in Crema:
in Sardiniae insula ecclesiae (1) S. Ma-
riae in Thirgo, S. Heliæ in Monte-Sancto,
et S. Helisei, cum omnibus earum per-
tinentiis, S. Mariae de Sabucco, S. Ma-
riae de Soralbo, S. Mariae de Tenecke,
Sancti Petri de Trecingle, S. Nicolai et
Sanctae Mariae in Solio cum pertinentiis
earum, S. Nicolai de Talasa, S. Michaelis
Ferrucisi, S. Georgii in Ticillo, S. Petri
de Simbrano, S. Petri in Nurchi, S. Ni-
colai de Nugulbi, et S. Iohannis, S. Haeliae
de Sino: item civitatem, quae dicitur S.
Germani, positam ad pedem Casini mon-
tis, castellum S. Petri, quod ab antichis
dictum est Castrum-Casini, castellum S.
Angeli, Plumbarolam, Pignatarium, Pe-
dem-Montis, Iuncturam, Castrum S. Am-
brosii, S. Appollinaris, S. Georgii, Val-
lem Frigidam, S. Andreæ, Vantram Mo-
nasticam, Vantram Comitalem, S. Step-
hani, Teramum, Fractae, Castrum-Novum,
Martulam cum curte, quae dicitur Casa
Fortini, Cucurutium, Caminum, Suium
cum omnibus pertinentiis suis ex utraque
parte fluminis, Turrem ad mare iuxta
fluvium Garelianum, Castrum Pontiscurvi,
S. Petri in Flia, S. Victoris, Torroclum,
Cervariam, Sancti Haeliae, Vallem-Rotun-
dam, Sarracinescum, Cardetum, Aquam-
Fundatam, Vitecosum, Castrum Cetrarii
cum pertinentiis suis et ecclesiis, in Mar-
chia Teatina castellum Lastiniacum, Mon-
tem-Albrici, Mucclam, Sancti Quirici cum
portu, Frisam, S. Iustam: in comitatu
Asculano castellum, quod dicitur Octa-
vum, et post montem, Civianum, et Tri-
vitanum, et Cavinum: in Principatu ca-

(1) Forsitan ecclesias. (n. r.)

Confirmat quo-
que donationes
omnes, quae in
posterum eius
favore fieri con-
tingat.

Decernit, ut
abbates Cassin.
caeteris abbati-
bus per Occiden-
tem praecedant.

Ut chirothecia,
dalmatica et
mitra utantur.

Ut soli Apo-
stolicae Sedi
sint subiecti.

stellum Ripae-Ursae, Montem-Bellum,
Petra-Fracida, in Comino Vicum-Alvum,
in territorio Carseolano castellum Auri-
culam, Piretum, Roccam-Incameratom,
Fossam-Cecam: in Amalfi Fundicum, in
territorio Troiano Castillionem de Baron-
cello, S. Iustam, villam S. Nicolai, quae
de Galliciano dicitur; in monte S. An-
geli Hospitale: in territorio Capuano Qual-
dum, de Liburia: in comitatu Teanensi
curtem S. Felicis cum ecclesia S. Ippoliti.
Per praesentis quoque privilegii paginam
apostolica auctoritate statuimus, ut quae-
cumque in praesenti vestrum coenobium
iuste possidet, sive in futurum concessione
Pontificum, liberalitate principum, vel
oblatione fidelium iuste atque canonice
poterit adipisci, firma tibi, tuisque suc-
cessoribus, et illibata permaneant. De-
cernimus ergo, ut nulli omnino hominum
liceat, idem coenobium temere pertur-
bare, aut eius possessiones auferre, vel
ablatas retinere, vel iniuste datas suis usi-
bus vendicare, minuire, vel temerariis
vexationibus fatigare; sed omnia integra
conserventur eorum, pro quorum substenta-
tione et gubernatione concessa sunt,
usibus omnimodis profutura. Praeterea,
patrum nostrorum vestigia subsequentes,
vestrum coenobium caeteris per Occiden-
tem coenobiis praeferendum asserimus; et
tam te, quam successores tuos in omni
conventu episcoporum seu principum su-
periores omnibus abbatibus consedere,
atque in iudiciis priorem caeteris sui or-
dinis viris, sententiam proferre sancimus.
Usus etiam compagorum ac chirothe-
cae, dalmaticae ac mitrae tam tibi, quam
successoribus tuis in praecipuis festis et
diebus dominicis ad missas, seu in con-
sensus concilii habendum concedimus. Sane
tam in ipso venerabili monasterio, quam
et in cellis eius, cuiuslibet Ecclesiae epi-
scopum vel sacerdotem praeter Roma-
num Pontificem ditionem quamlibet aut
excommunicandi, aut interdicendi, aut
ad synodum provocandi praesumere pro-
hibemus: ita ut nisi ab abbate prioreve

loci fuerit invitatus, nec missarum solem-
nia inibi audeat celebrare; liceatque
ipsius monasterii et cellarum eius fratri-
bus, clericos cuiuscumque ordinis, seu
laicos de quocumque episcopatu ad con-
versionem venientes in sanitate, vel in
aegritudine cum rebus suis, absque epi-
scoporum vel cuiuslibet personae contra-
dictione suscipere, nisi tunc idem clerici
seu laici a dioecesanis episcopis pro certis
fuerint excommunicati criminibus; liceat
absque cuiuslibet saecularis vel ecclesia-
sticae potestatis inhibitione subiectos mo-
nasterii tui tam monachos quam sancti-
moniales foeminas iudicare; liceat fratri-
bus per cellas, in civitatibus constitutas,
ad divina officia celebranda quandocum-
que voluerint, signa pulsare, populum
Dei tam in ipsum coenobium, quam et
in cellas eius ad Dei verbum audiendum
ingredi, nullus episcopus excepto pro
communi totius civitatis vel parrochiae
interdicto prohibeat; Chrisma, Oleum san-
ctum, consecrationem altarium sive basi-
licarum, ordinationes clericorum, a quo-
cumque malueritis, catholico accipias
episcopo, baptismum vero, et infirmorum
visitationes per clericos vestros in oppidis
vestris seu villis agere. Ad perpetuum
etiam hospitium tibi tuisque successoribus
Palladii cellam concedimus, ut de vestra
illic congregatione, quem volueritis, or-
dinetis: quem si forte Romano Pontifici
in abbatem promovere placuerit, omnino
tamen tamquam vestrae congregationis
monachum sub vestra decernimus dispo-
sitione persistere. Reditum quoque, qui
ab officialibus nostris apud Hostiam vel
Portum de navibus exigi solet, navi ve-
strae, si qua eo venerit, relaxamus. Ob-
eunte te, nunc eius loci abbate, vel tuorum
quolibet successorum, nullus ibi qualibet
subreptionis astutia seu violentia prae-
ponatur, nisi quem fratres communi con-
sensu, vel fratrum pars consilii sanioris,
secundum Dei timorem et beati Benedicti
regulam elegerint, a Romano Pontifice
consecrandum, sicut in Domini praede-

Ut quoscumque
clericos susci-
pero possint
sine episcopi
contradictione:

Item si mona-
chos, et san-
ctimoniales sibi
subiectas iudi-
care:

Palladii cellam
romanam in
hospitium eis
concedit.

Abbatiselectio-
nem ad solos
monachos spe-
ctare decernit.

Et consecra-
tionem ad Ro-
manum Ponti-
ficem.

cessoris nostri sanctae memoriae Leonis Papae privilegio continetur. Ad haec, tam praesentium, quam futurorum avaritiae ac nequitiae obviantes, omnes omnino seditiones, quas levas dicunt, seu direptiones in cuiuscumque abbatis morte aut electione, fieri auctoritate apostolica interdicimus. Porro pro amplioris benevolentiae gratia, quam nos praeter nostrorum praedecessorum dilectionem circa vestrum monasterium gerimus, licentiam tibi, ac legitimis successoribus tuis concedimus, ut si quis eiusdem monasterii vestri et cellarum eius possessiones aut res violenter abstulerit, postquam ipsorum episcopi, a vobis tertio invitati, iustitiam de eis facere omnino noluerint, vos super eosdem raptos, secundo tertiove commonitos, canonicam excommunicationis sententiam proferatis. Sepulturam sane loci vestri, et monasteriorum vestrorum, liberam omnino esse censemus, ut eorum, qui illic sepeliri deliberaverint, devotioni et extremae voluntati, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem praefato coenobio iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

AD-CH.

EGO CALIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

Datum Berulis (1) per manum Ugonis sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi,

(1) Lege Verulis. (n. r.)

xvi kalen. octobris, indictione prima, incarnationis dominicae anno mxxiii, pontificatus autem domni Calixti secundi Papae anno v.

Dat. die 16 septembris anno Domini 1123, pontif. anno v.

XXXVII.

Confirmatio monasteriorum ab Ottone Bambergensi episcopo in sua dioecesi constructorum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasteria ab Ottone in Bambergensi dioecesi constructa sub Apostolicae Sedis protectione suscipiuntur. — Bona eisdem collata confirmantur. — Et cura episcopo Bambergensi demandatur. — Solitae clausulae.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Ottoni Bambergensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Bonis fratrum nostrorum studiis non solum favere, sed ad ea ipsorum etiam debemus animos incitare: tuis ergo, carissime et venerabilis frater Otto Bambergensis episcopo, supplicationibus inclinati, monasteria, quae ipse propriis sumptibus extruxisti, et Bambergensi Ecclesiae conferens, Apostolicae Sedis roborari munimine quaesivisti, in beati Petri eiusque Romanae Ecclesiae protectione suscipimus contra pravorum hominum nequitiam defensanda. Statuimus ergo, ut possessiones, praedia, et bona omnia, quae et fraternitas tua eisdem monasteriis divini amoris intuitu contulit, quaeque aliorum fidelium iusta oblatione concessa sunt, aut in futurum iuste legaliterque acquiri vel offerri contigerit, firma eis et illibata, Domino auctore, permaneant. Ordinationes sane abbatum vel monachorum suorum a catholicis episcopis dioecesanis accipiant. Rerum vero ipsorum monasteriorum curam et administratio-

(1) Ex Concil. tom. xii. loc. cit.

Rique ius tribuit excommunicandi raptos rerum ad monasterium pertinentium, si eodem episcopo excommunicare noluerit.

Item et libertatem sepulturae cuique si ibi sepeliri voluerit.

Roboratio paginae huius.

Calixti PP. subscriptio.

Exordium. Monasteria ab Ottone in Bambergensi dioecesi constructa sub Apostolicae Sedis protectione suscipiuntur.

Bona eisdem collata confirmantur.

Et cura episcopo Bambergensi demandatur.

nem in tuo tuorumque successorum arbitrio et potestate remanere censemus. Nulli itaque hominum facultas sit, eadem monasteria perturbare, aut eorum possessiones auferre, ablatas retinere, minuere, vel temerariis fatigationibus vexare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat: cunctis autem eisdem monasteriis iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

Scripta per manum Gervasii scriniarii regionarii et notarii sacri palatii.

XXXVIII.

Confirmatio dispositionis, ab Ottone Bambergensi episcopo factae, de mansis illius Ecclesiae propriis (1).

SUMMARIUM

Bona Ecclesiarum pretium peccatorum et pauperum patrimonia. — Ideoque non alienanda. — Mansi Bambergensis Ecclesiae non vendendi, sed de eorum fructu concinnanda luminaria. — Erectiones ab Ottone episcopo factae non immutandae.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Ottoni Bambergensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Sanctorum Patrum praeceptis et canonicis sanctionibus demonstratur, quod praedia et possessiones Ecclesiarum, quae vota fidelium, pretia peccatorum et pau-

(1) Ex Baronio ad annum 1124.

Bull. Rom. Vol. II.

perum patrimonia nuncupantur, vendi vel alienari non debeant. Quae enim divinae maiestatis obsequio, et caelestium secretorum usui sunt dicata, non decet in alienum ius redigi, vel in alterius servitii formam transmutari. Nempe (ut B. Symmachi Papae verbis loquamur) possessiones, quas unusquisque Ecclesiae propriae dedit aut reliquit arbitrio, alienari quibuslibet titulis aut distractionibus, vel sub quocumque argumento, non patimur. Eapropter nos tuis iustis postulationibus annuentes, mansos, qui episcopalis mensae tuae servitio dediti sunt, in eodem statu, in quo bene a te dispositi cognoscuntur, futuris temporibus permanere praesentis scripti nostri confirmatione sancimus; statuentes, ut nulli successorum tuorum, vel alicui hominum, liceat eos vendere, sive in laicorum beneficium tradere vel in usus alios commutare; sed sicut a te dispositum est, de unoquoque praedictorum mansorum denarius unus annis singulis Bambergensi Ecclesiae pro anima imperatoris Henrici fundatoris eius, ad concinnanda luminaria conferatur. Abbatis vero et regulares canonicas per industriam tuam in religionis ordine stabilitas, et alia a te recte constituta, nulli hominum facultas sit imposterum immutare. Si quis autem contra hanc confirmationem venire temerario ausu praesumpserit, excommunicationis vinculo subiacebit.

Data Laterani, idibus aprilis, indictione secunda (1).

Dat. die 13 aprilis anno Domini 1124, pontif. anno vi.

(1) Inter ea, quae S. Otto Bambergensis peregit antequam ad Pomeranos ad fidem christianam convertendos proficisceretur, haec refert Baronius: fundationem scilicet monasteriorum, et dotationem Ecclesiae Bambergensis sanctus hic siquidem apostolus ea omnia in dioecesi Bambergensi voluit prius disponere, ne paganorum salutis intentus, ea omittere videretur, quae a probo amantique pastore commissus ei divinitus grex potuisset unquam desiderare. Plura hic dicenda essent, nisi operis huius natura et indoles breviter exigere, nec nos prohiberent diutius commorari in enarratione factorum Ss. virorum.

Ideo non alienanda.

Mansi Bambergensis Ecclesiae non vendendi, sed de eorum fructu concinnanda luminaria.

Erectiones ab Ottone episcopo factae non immutandae.

XXXIX.

Assignatio finium Mutinensis Ecclesiae, cui bona omnia confirmantur: additis decretis nonnullis ad episcopalem iurisdictionem tuendam (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Assignantur termini. — Infra hos terminos totale Mutinen. episcopi ius in Ecclesiis omnibus. — Bonaque omnia ad Mutinensem Ecclesiam spectantia confirmantur: — Cum decreto omnimodae exemptionis ab omni molestia, etc. — Confirmatur decretum Urbani PP. II ne presbyteri, ad parochias per abbates monasteriorum electi, curam animarum absque episcopi consensu suscipiant. — Solitae clausulae. — Calixti PP. subscriptio.

Calixtus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Dodoni, Mutinensi episcopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Sicut iniusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Tuis ergo, frater in Christo charissime Dodo episcopo, precibus annuentes, ad perpetuam sanctae, cui Deo auctore praesides, Mutinensis Ecclesiae pacem ac stabilitatem praesentis decreti auctoritate sancimus, ut universi episcopatus fines quieti deinceps omnino et integri tam tibi quam tuis successoribus conserventur, qui nimirum fines his distinctionibus distendantur, videlicet a terminis illis, qui Lucanum et Pistoriensem episcopatus a Mutinensi dividunt, usque ad flumen illud, quod appellatur Burana, et usque ad terminum illum, qui vocatur Mutia, atque inde usque ad illum terminum, qui Bononiensem episcopatum (2) Mutinensem a Regino discernunt (3); ecclesiarum vero, quae infra hos terminos continentur, consecrationes, clericorum promotiones, decimas et oblationes secundum sanctorum ca-

Assignantur termini.

Infra hos terminos totale Mutinen. episcopi ius in Ecclesiis omnibus.

(1) Edidit Ughell., Ital. Sac., tom. II. (2) Forstman addendum et. (n. r.)

nonum constitutiones tibi tuisque successoribus concedimus et confirmamus; praecipue in plebe S. Mariae de Bodriuntio, quae est in curte Sici, et in capellis eius in omnibus ecclesiis, quae sunt in castro et in curte Solariae, et plebe Roncaliae, et in capellis eius in omnibus ecclesiis de Puotedocis, in ecclesia Camurana, in ecclesiis de curte Curtiolae, in ecclesia de Scopiano, in ecclesia S. Petri in Siculo, et in ecclesiis, quae sunt in castro et curte Paciani, Leonensi abbazia, et in omnibus ecclesiis quae sunt in plebe Rubiani; quaecumque praeterea bona, quaecumque possessiones, quas in praesenti legitime possidetis, vel in futurum, largiente Deo, iuste et canonice poteritis adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino episcoporum facultas sit, infra praedictos confines sine tuo vel successorum tuorum consensu ecclesiam consecrare, chrisma conficere, aut clericos ordinare praeter ecclesias et clericos de castro et burgo Nonantulae; nulli etiam hominum liceat praedictam Ecclesiam perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur tam tuis, quam clericorum et pauperum usibus profutura. Sane de presbyteris, qui per parochias ad monasteria pertinentes in Ecclesiis constituuntur, praedecessoris nostri sanctae memoriae Urbani II Papae sententiam confirmamus; statuentes, ne abbates in parochialibus ecclesiis, quas tenent, absque episcoporum consilio, presbyteros collocent; sed episcopi parochiae curam cum abbatum consensu sacerdoti committant, ut eiusmodi sacerdotes de plebis quidem cura episcopo rationem reddant, abbati vero pro rebus temporalibus ad monasterium pertinentibus de-

Bonaque omnia ad Mutinensem Ecclesiam spectantia confirmantur.

Cum decreto omnimodae exemptionis ab omni molestia, etc.

Confirmatur decretum Urbani PP. II ne presbyteri, ad parochias per abbates monasteriorum electi, curam animarum absque episcopi consensu suscipiant.

Solitae clausulae.

Calixti PP. subscriptio.

bitam subiectionem exhibeant, et sic sua cuique iura servantur. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem vestrae Ecclesiae iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

EGO CALIXTUS Ecclesiae catholicae episcopus.

XL.

Instrumentum pacis initae inter Henricum IV imperatorem et Calixtum secundum PP. in concilio Wormacensi (1).

SUMMARIUM

Henricus imperator dimittit omnem investituram per anulum et baculum. — Possessiones et regalia restituit; quaeque non habet, ut restituantur, curabit. — Pacem veram dat Pontifici. — Signaturae ecclesiasticorum, principum et Papae. — Calixti concessio facta imperatori, ut regalia per sceptrum electus ab imperatore recipiat: pacemque ei reddit. (R. r.)

Henricus imperator dimittit

(a) Ego Henricus, Dei gratia Romanorum imperator Augustus, pro amore Dei,

(1) Ex Baronio ad ann. 1122. Choronicis locis libet referre haec acta, quibus post multas calamitates dirumque schisma, reddita tandem Ecclesiae pax est. Eruit Baronius ab Urspergensi abbate: quae vero notantur in notulis, ex authographo in Codice Vaticano. (a) In nomine sanctae et individuae Trinitatis.

et sanctae Romanae Ecclesiae et Domini Papae Calixti, et remedio animae meae, dimitto Deo et sanctis (a) eius apostolis Petro et Paulo, et (b) sanctae catholicae Ecclesiae omnem investituram per anulum et baculum, et concedo in omnibus Ecclesiis (c) fieri electionem, et liberam consecrationem. Possessiones et regalia beati Petri, quae in principio huius discordiae usque ad hodiernam diem, sive tempore patris mei, sive etiam meo, ablata sunt, quae habeo, eidem sanctae Romanae Ecclesiae restituo, quae autem non habeo, ut restituantur fideliter (d) iuvabo. Possessiones etiam omnium aliarum Ecclesiarum et principum, et aliorum tam clericorum quam laicorum (e) consilio principum, et iustitia, quae habeo (f) ut reddantur fideliter (g) iuvabo, et do veram pacem (h) Calixto, sanctae (i) Romanae Ecclesiae, et omnibus qui in parte ipsius sunt, vel fuerunt. Et in quibus sancta Romana Ecclesia auxilium postulaverit (1).

Haec omnia acta sunt consilio et assensu principum, quorum nomina subscripta sunt.

Adalbertus Moguntinus archiepiscopus.
Fridericus Coloniensis archiepiscopus.
Otto Bambergensis episcopus.
B. Spirensis episcopus.
A. Augustensis episcopus.
G. Traiectensis episcopus.
V. Constantiensis episcopus.

(a) Dei. (b) Sanctaeque. (c) Quae in regno vel imperio meo sunt. (d) Adiuvabo. (e) Quae in guerra ista sunt commissa. (f) Reddam quae non habeo. (g) Adiuvabo. (h) Domino. (i) Sanctaeque. (1) Illicque apud Urspergensem: promissio imperatoris in Codice Vaticano: ex authographo adduntur ista: Et in quibus mihi querimoniam fecerit, debitam sibi iustitiam faciam.

omnem investituram per anulum et baculum.

Possessiones et regalia restituit; quaeque non habet, ut restituantur, curabit.

Pacem veram dat Pontifici.

Signaturae ecclesiasticorum, principum et Papae.

E. Abbas Fuldensis.

Northmannus dux.

Fridericus dux.

Bouifacius marchio.

Cynulphus comes Palatinus.

Oibertus comes Palatinus.

Berengarius comes.

Godefridus comes Palatinus.

Berengarius comes.

Godefridus comes.

Ego Fridericus Coloniensis episcopus et cancellarius recognovi (1).

Calixti concessio facta imperatori, ut regalia perceptorum electus ab imperatore recipiat pacemque ei reddat.

EGO CALIXTUS servus servorum Dei dilecto filio Henrico, Dei gratia Romanorum imperatori Augusto, concedo electiones episcoporum et abbatum Theutonici regni, quae ad regnum pertinent, in praesentia tua fieri, absque simonia et aliqua violentia, ut si qua inter partes discordia emergerit, metropolitani et provincialium consilio, vel iudicio, saniori parti assensum et auxilium praesteat. Electum (2) autem regalia per sceptrum a te recipiat, exceptis omnibus, quae ad Romanam Ecclesiam pertinere noscuntur; et quae ex his tibi iure debet, faciat. Ex aliis vero partibus imperii consecratus, infra sex menses regalia per sceptrum a te recipiat. De quibus vero mihi querimoniam feceris, secundum officii mei debitum, auxilium meum praestabo. Do tibi veram pacem, et omnibus, qui in parte tua sunt vel fuerunt tempore huius discordiae.

Data anno MCXXII, nono calendas octobris (3).

Dat. die 23 septembris anno 1122.

(1) Hucusque Vaticanus Codex. Subicitur vero promissioni Henrici, ab Urspergensi, eiusmodi facta imperatori concessio.

(2) Legendum putamus *Electus*. (A. T.)

(3) Hactenus Calixti Papae concessio. Extant eadem ipsa monumenta apud Wilkmun Malmesburiensem. Pergit vero Urspergensis:

Huiusmodi scripta atque rescripta, propter infinitae multitudinis conventum, loco campestri iuxta Rhenum lecta sunt, data et accepta postquam multimodas laudes rerum gubernatori redditas, celebratis a domino Ostiensi divinis sacramentis, inter quae dominum imperatorem cum pacis osculo, sanctaque communione plenissime reconciliavit, discessum est ab omnibus cum laetitia infinita.

Alterum quoque non multo post, idest in festo Sancti Martini, colloquium imperator cum principibus, qui priori non aderant, Babenberg habuit; ubi et cunctis in sua vota concordantibus, inter multa, quae tam ad regni, quam sacerdotii, congruebant honorem, maiorum composita, legatos proprios cum Romanis destinavit, et utrosque, nuntia simul et munera ferentes honorifica domino apostolico Calixto, consanguineo scilicet iam sibi unitissimo, direxit.

Hucusque Urspergensis atque hic tandem durissimorum certaminum finis, quae per annos plurimos vi barbarica tyrannis imperatoria contra sanctam Ecclesiam excitavit, sive armis pugnando, sive (quod acerbius visum est) ipsos filios Christi-fideles, potissimum vero romanos cives, ab ipsa diro schismate separatos, in ipsam impie conciliando, sive funestissimos antipapas horrenda monstra in sacrosanctam Apostolicam Sedem, angelis reverendam, cunctisque mortalibus venerandam, tanto totius orbis scandalo, intrudendo, ut plane omnibus perspicue clareque constiterit, non fuisse humanae potentiae, tot tantosque simul in Petri naviculam concitatos fluctus ad perdendam eam potuisse vitari, illisque non mergi deorsum; sed sublimius maiori gloria tolli, atque firmari, neque humanarum virium, tot item tantosque simul in eandem eodem impetu flantes ventos, e portis inferi per angelos malos immissos, simul compescere; sed illius fuisse potentiae, cui mare atque venti obediunt; simul illius virtutis, qui fluctus ad perdendum ne fluant, obdurat in petram, et Petro dixit: Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevallebunt adversus eam (a): ut merito in tanta victoria triumphans Ecclesia concinuerit canticum Annae: Exultavit cor meum in Domino, et exaltatum est cornu meum in Deo meo (b): dilatatum est os meum super inimicos meos, quia laetata sum in salutari tuo. Non est sanctus, ut est Dominus: neque enim est alius extra te, et non est fortis sicut Deus noster. Recinuerintque filii omnes propheticum carmen: Exulta et lauda habitatio Sion, quia magnum est in medio tui sanctus Israel (c).

(a) *Matth.* 16. (b) *1. Reg.* 2. (c) *Isai.* 12.

HONORIUS II

PAPA CLXIII.

Anno aerae Christi comm. MCXXIV.

Lambertus, patria Bononiensis, episcopus Velitrensis, mox Ostiensis, electus est et coronatus Romanus Pontifex die 21 decembris anno 1124 (1), sedit in pontificatu annos v, mensem unum, dies xxv (2), imperantibus in Oriente Calo-Iohanne, in Occidente vero Henrico IV imperatoribus. Fecit ordinationes in urbe plures, quibus creavit complures presbyterorum ac diaconorum, et aliorum minorum ordinum. Laterani infirmatus ad mortem, ad monasterium Sancti Andreae se deferri iussit, ibique in pace defunctus est (3) die 14 februarii 1130, sepultus in basilica Salvatoris. Non vacavit sedes.

(1) In Calixti II vita diximus, vacasse sedem post eius obitum dies viii, clausa obitus die: putamus enim Honorium electum die 20, qui agnoscens electionem sui minus canonice processisse, in conspectu fratrum (ut habetur in quodam Codice Vaticano a Baronio relato) sponte mitram et mantum refutavit atque deposuit. Fratres tam episcopi quam presbyteri et diaconi cardinales, videntes ipsius humilitatem, prospicientes in posterum, ne in Romanam Ecclesiam aliquam inducerent novitatem, quod perperam factum fuerat, in melius reformarunt: et eundem denuo advocantes, ad eius vestigia prociderunt, et tamquam Pastori suo et universali Papae consuetam obedientiam exhibuerunt, quod fortasse die sequenti vigesima quinta decembris factum est.

(2) Sic habet Iohannes de Ceccano in Chronico, et annalista abbatiae de Margan., tom. II collectionis Oxoniensis: in octavo autem ex cathalogis, Criticae Baronianae praefixis, legitur A. V. M. II rotundo quidem computo: caeteri cathalogi non audiendi.

(3) Ut inquit Pandulphus Pisanus in vita Honorii.

I.

Bona canonicorum S. Vincentii Bergomen., quorum collegium sub tutela Sedis Apostolicae recipitur, eidem confirmantur, cum omnimoda libertate atque immunitate (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Canonicorum collegium sub S. Sedis tutela recipitur: — Bonaque omnia ad illud pertinentia confirmantur, cum decreto omnimodae exemptionis ab omni perturbatione. — Et quod episcopo nulla iurisdictio sit super iisdem bonis. — Solitae clausulae. — Honorii PP. subscriptio.

Honorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Alberto archipresbytero, et fratribus, in Matrice Bergomensi Ecclesia Sancti Vincentii canonice viventibus, eorumque successoribus in eadem religione manentibus, in perpetuum.

Ad hoc in Apostolicae Sedis regimine, disponente Deo, promoti sumus, ut piis votis assensum praebere, auresque nostras inclinare iustis petitionibus debeamus; quia sicut iniusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, ita legitima et iusta postulantium non est differenda possessio. Qua propter vestris, in Domino filii, postulationibus clementi pietate annuimus, et Beati Vincentii ecclesiam una cum vestrae congregationis collegio, ac omnibus ad ipsum pertinentibus, sub tutela Apostolicae Sedis recipimus. Per praesentis igitur privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque bona seu possessiones a catholicis episcopis, sive religiosis regibus Ecclesiae vestrae tradita, quaeque in praesentiarum iure possidet, et quaecumque in futurum, largiente Domino, iuste et canonice poterit adipisci in ecclesiis, oppidis, villis et decimis, in nundinarum redditibus, sive aliis rebus, tam vobis, quam vestris successoribus regulariter viventibus, firma semper et integra con-

(1) Ex Chronicorum Tabulario edidit Ughell., Ital. Sac., tom. IV, ubi de episcopis Bergomen.

Exordium

Canonicorum collegium sub S. Sedis tutela recipitur.

Bonaque omnia ad illud pertinentia confirmantur, cum decreto omnimodae exemptionis ab omni perturbatione.